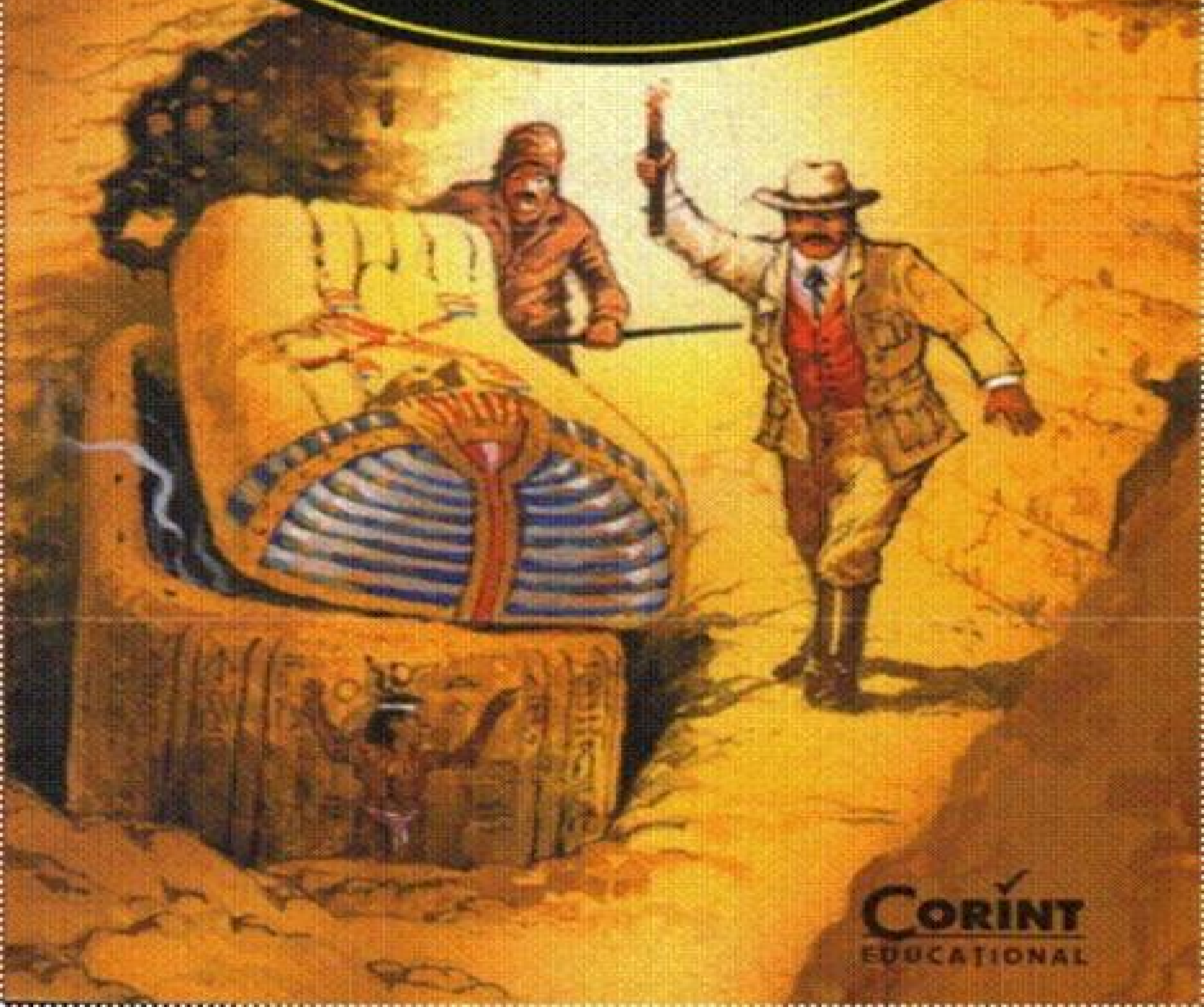
BIBLIOGRAFIE ŞCOLARĂ RECOMANDATĂ

CICLUL GIMNAZIAL

THÉOPHILE GAUTIER

Mumia

THEOPHILE GAUTIER
MUMIA

Scriitorul francez **Theophile Gautier (1811-1872)** este unul dintre reprezentanţii de frunte ai romantismului, curent literar şi artistic de la începutul secolului al XX-lea.

În anul 1829, Gautier l-a întâlnit pe Victor Hugo, cel care va deveni maestrul său, iar acest eveniment l-a făcut să se gândească în mod serios la cariera de scriitor. A debutat cu o culegere de poezii, dar s-a remarcat odată cu apariţia romanului epistolar *Mademoiselle de Maupin* (1835), în a cărui prefaţă a dezvoltat teoria „artei pentru artă”, care a făcut senzaţie în vremea respectivă.

Este autorul bine-cunoscutului roman de aventuri *Căpitanul Fracasse* (1863), dar şi al unor povestiri fantastice, care au exercitat o puternică influenţă asupra romanticilor germani. A scris numeroase eseuri şi articole de critică de artă.

Mumia (1857) este o carte tulburătoare şi incitantă, în care o frumoasă poveste de dragoste, petrecută cu mii de ani în urmă în Teba faraonilor, se împleteşte cu momentul plecării evreilor din Egipt şi cu episodul traversării Mării Roşii.

Romanul rămâne, în ciuda unor anacronisme sau erori, dovada că autorul s-a străduit să rămână fidel adevărului istoric. De exemplu, descrierea obiectelor cotidiene sau a veşmintelor este cât se poate de precisă, ca şi prezentarea felului în care culegeau egiptenii grâul. De asemenea, autorul descrie săpăturile arheologice aşa cum se desfăşurau acestea la mijlocul secolului al XIX-lea.

DOMNULE ERNEST FEYDEAU

Vă dedic această carte, care vă revine de drept; punându-mi la dispoziţie erudiţia şi biblioteca dumneavoastră, m-aţi făcut să cred că sunt un adevărat savant şi că ştiu destule despre Egiptul antic pentru a-l descrie; călăuzit de dumneavoastră, am pătruns in temple, în palate şi în hipogee[1], m-am plimbat prin oraşul viu şi prin oraşul mort; aţi ridicat din faţa ochilor mei vălul misterioasei Isis[2] şi aţi făcut să învie o uriaşă civilizaţie dispărută.

Povestea este a dumneavoastră, romanul este al meu; n-am făcut altceva decât să strâng laolaltă prin stilul meu, ca printr-un ciment de mozaic,

pietrele preţioase pe care mi le-ați oferit.
Th. G.

CUPRINS

PROLOG

— Am presentimentul că vom găsi în valea Biban-el-Moluk un mormânt încă neviolat, îi spunea unui tânăr englez cu înfăţişare aristocratică un personaj mult mai umil, ştergându-şi cu o batistă mare cu carouri albastre chelia şiroind de sudoare, de parcă ar fi avut capul modelat din argilă poroasă şi umplut cu apă ca o garguetă[3] tebană.

— Să te audă Osiris, îi răspunse doctorului german tânărul lord, este o invocaţie pe care ţi-o poţi îngădui în faţa vechii *Diospolis magna;* dar de atâtea ori până acum am fost dezamăgiţi; căutătorii de comori ne-au luat-o întotdeauna înainte.

— Un mormânt pe care să nu-l fi scotocit nici regii păstori, nici mezii[4] lui Cambise[5], nici grecii, nici romanii, nici arabii, şi care să ne ofere bogăţiile sale intacte şi misterul său virgin, continuă savantul asudat, cu un entuziasm care făcea să-i scânteieze ochii în spatele ochelarilor cu lentile albastre.

— Şi asupra căruia vei publica o disertaţie dintre cele mai erudite, care te va aşeza în ştiinţă alături de Champollion, de Rosellini, de Wilkinson, de Lepsius şi de Belzoni, spuse tânărul lord.

— O să vi-o dedic, milord, o să vi-o dedic: căci fără dumneavoastră, care aţi fost mărinimos ca un rege, în vecii vecilor n-aş fi putut să-mi confirm sistemul vizitând monumentele, şi aş fi murit în târguşorul meu din Germania fără să fi contemplat minunile acestui pământ străvechi, răspunse cu emoţie savantul.

Această conversaţie se desfăşura nu departe de Nil, la intrarea în Biban-el-Moluk, între lordul Evandale, călare pe un cal arab, şi doctorul Rumphius, cocoţat, cu mult mai multă modestie, pe spinarea un măgar numai piele şi oase, ciomăgit cu osârdie din când în când de un felah pentru a fi convins să-şi vadă de drum; barca uşoară care-i adusese pe cei doi călători, şi care urma să le servească drept locuinţă în timpul şederii lor, era ancorată de cealaltă parte a Nilului, în faţa satului Luxor[6], cu vâslele ridicate, cu marile sale pânze triunghiulare strânse şi legate de catarge.

După ce consacraseră câteva zile vizitării şi studierii uluitoarelor ruine ale Tebei, rămăşiţe gigantice ale unei lumi grandioase, trecuseră fluviul cu un sandal (ambarcaţiune uşoară egipteană) şi se îndreptau spre lanţul arid de munţi care îi adăposteşte la sânul lui, în adâncul misterioaselor hipogee, pe foştii locuitori ai palatelor de pe celălalt mal. Câţiva membri ai echipajului îi însoţeau de la distanţă pe lordul Evandale şi pe doctorul Rumphius, în

timp ce alţii, întinşi pe punte în umbra cabinei, îşi fumau în tihnă pipa, păzind totodată ambarcaţiunea.

Lordul Evandale era unul dintre acei tineri englezi ireproşabili din toate punctele de vedere, aşa cum dăruieşte civilizaţiei aristocraţia engleză: afişa în orice împrejurare acea siguranţă dispreţuitoare pe care ţi-o conferă o avere ereditară considerabilă, un nume istoric înscris în *Peerage and Baronetage*, această a doua *Biblie* a Angliei, şi o frumuseţe căreia nu i se putea reproşa nimic, doar, poate, că era prea perfectă pentru un bărbat. Într-adevăr, chipul său cu trăsături pure, dar reci, semăna cu copia în ceară a capului unui Meleagros[7] sau Antinous[8].

Culoarea trandafirie a buzelor şi a obrajilor părea produsul carminului şi al fardului, iar părul de un blond închis era încreţit în mod natural, la fel de ireproşabil de parcă ar fi ieşit din mâna unui maestru în ale coafurii, sau a unui valet iscusit. Totuşi, privirea hotărâtă a ochilor albăstrii ca oţelul şi un uşor gest dispreţuitor care făcea să-i iasă în afară buza inferioară corectau impresia de oarecare efeminare.

Membru al clubului posesorilor de iahturi, tânărul lord îşi îngăduia din când în când capriciul unei excursii pe uşoara sa navă, *Puck,* construită din lemn de tec, amenajată ca un budoar şi manevrată de un echipaj puţin numeros, dar alcătuit din marinari tot unul şi unul. În anul precedent vizitase Islanda; anul acesta vizita Egiptul, şi iahtul său îl aştepta în rada din Alexandria; luase cu el un savant, un doctor, un naturalist, un desenator şi un fotograf, pentru ca plimbarea să nu fie inutilă; el însuşi era foarte instruit, iar succesele de om de lume nu îl făcuseră să uite de izbânzile de la Universitatea din Cambridge.

Era îmbrăcat cu acea sobrietate şi acea grijă meticuloasă pentru curăţenie caracteristice englezilor care străbat nisipurile deşertului în aceeaşi ţinută pe care o arborează atunci când se plimbă pe jetela din Ramsgate, sau pe trotuarele largi din West End. Un soi de halat subţire, destinat să răsfrângă razele solare, o vestă şi un pantalon de doc alb alcătuiau echipamentul său, completat de o cravată îngustă albastră cu picăţele albe şi o pălărie de panama extrem de fină, prevăzută cu un văl de gaz.

Rumphius, egiptologul, îşi păstra, chiar în această climă toridă, costumul negru tradiţional al savantului, cu pulpanele surtucului mototolite, gulerul răsucit, şi nasturii de la cămaşă roşi, dintre care unii chiar scăpaseră din capsula lor de mătase. Pantalonii luceau din loc în loc, lăsând să se vadă urzeala; deasupra genunchiului drept un observator atent ar fi putut

remarca, pe fondul bătând în cenuşiu al stofei, nişte dâre mai închise la culoare, atestând în mod evident obiceiul savantului de a-şi şterge tocul prea încărcat de cerneală de această parte a veşmintelor sale. Cravata de muselină spânzura de gâtul împodobit cu acel cartilagiu proeminent numit de femeile de treabă mărul lui Adam, de straşnice dimensiuni. Dacă era îmbrăcat cu o neglijenţă ştiinţifică, în schimb Rumphius nu era deloc arătos: câteva smocuri de păr roşcat, presărat cu fire cenuşii, erau masate în spatele urechilor mult depărtate de cap, răzvrătindu-se împotriva gulerului prea înalt; craniul, în întregime chel, strălucea ca un os de sub care ţâşnea un nas de o lungime ieşită din comun, spongios şi bulbos la vârf, configuraţie care, având în vedere şi discurile albăstrii ale ochelarilor, îi conferea un vag aspect de ibis, accentuat de umerii căzuţi: înfăţişarea cât se poate de potrivită, de altfel, şi aproape providenţială pentru un savant om de ştiinţă care se ocupă cu descifrarea inscripţiilor şi cartuşelor hieroglifice. S-ar fi zis că ai în faţă o zeitate *ibiocefală*, cum poţi vedea în frescele funebre, ajunsă în trupul unui savant ca urmare a cine ştie cărei metempsihoze.

Lordul şi doctorul mergeau spre stâncile cu vârfuri ascuţite care străjuiesc funebra vale Biban-el-Moluk, necropola regală a străvechii Tebe, purtând conversaţia din care v-am relatat câteva fraze, când, ieşind ca un troglodit[9] din gura întunecată a unui mormânt gol, locuinţă obişnuită a felahilor, un nou personaj, îmbrăcat destul de teatral, îşi făcu brusc intrarea în scenă, le ieşi în faţă călătorilor şi îi salută cu acel salut graţios al orientalilor, umil, dezmierdător şi în acelaşi timp demn.

Era un grec, expert în săpături arheologice, negustor şi fabricant de antichităţi, vânzând la nevoie lucruri noi, în lipsa celor vechi. Nu aducea, de altfel, deloc cu unul dintre acei vulgari şi famelici exploatatori ai străinilor. Purta fesul de fetru roşu, acoperit în spate de un ciucure lung şi flocos de mătase albastră, lăsând să se vadă, sub găitanul alb îngust al unei prime calote de pânză pictată, tâmplele rase la acelaşi nivel cu barba proaspăt tunsă. După tenul măsliniu, sprâncenele negre, nasul coroiat, ochii de pasăre de pradă, mustaţa stufoasă, bărbia aproape despicată în două de o gropiţă ce părea să fie rezultatul unei lovituri de sabie, ai fi zis că ai de-a face cu un tâlhar autentic, dacă asprimea trăsăturilor n-ar fi fost îndulcită de o blândeţe prefăcută şi de surâsul slugarnic al speculantului veşnic în căutare de clienţi. Veşmintele sale erau curate; era îmbrăcat îngrijit şi chiar cu o oarecare cochetărie: purta o haină de culoarea scorţişoarei împodobită cu găitane de mătase de aceeaşi culoare, jambiere, ghetre de stofă la fel, o

vestă albă împodobită cu nasturi asemănători cu florile de munte, o cingătoare roşie lată şi nişte pantaloni uriaşi, scurţi şi bufanţi, cu o mulţime de pliuri.

Grecul acesta studia de multă vreme ambarcaţiunea ancorată în dreptul Luxorului. Observând cât de mare e barca, câţi vâslaşi are, cu cât lux este amenajată şi, mai ales, pavilionul Angliei arborat la pupă, adulmecase cu instinctul lui mercantil că proprietarul acestei minunăţii nu putea fi decât un călător putred de bogat, a cărui curiozitate ştiinţifică putea fi exploatată din plin având în vedere că, fără nicio îndoială, nu era unul dintre acei diletanţi care se mulţumeau doar cu statuetele de ipsos acoperite cu email albastru sau verde, cu scarabeii gravaţi, cu panourile acoperite de hieroglife şi cu alte mărunte produse ale artei egiptene.

Urmărea peregrinările călătorilor printre ruine şi, sigur că, după ce aveau să se sature să le admire, nu vor pierde ocazia de a traversa fluviul ca să viziteze hipogeele regale, îi aştepta pe terenul lui, convins că îi va putea jumuli în voie; considera că tot acest domeniu funebru este în exclusivitate pe proprietatea sa şi îi ocăra zdravăn pe mărunţii şacali subalterni care îndrăzneau să scurme mormintele.

Ager la minte ca toţi grecii, aprecie rapid, după aspectul lordului Kvandale, veniturile probabile ale domniei sale şi hotărî să nu îl înşele, socotind că va scoate mai mulţi bani din adevăr decât din minciună. Aşa că renunţă la gândul de a-l plimba pe nobilul englez pe la mormintele ştiute de toată lumea şi respinse ideea de a-i propti ne să facă săpături arheologice în zone în care ştia că nu mai rămăsese nimic, întrucât el însuşi extrăsese şi vândut timp de multă vreme ceea ce fusese preţios acolo. Argyropuloi (acesta era numele grecului) explorase toate colţurile mai ferite din vale, mai puţin cercetate decât celelalte, şi, văzând că toate aceste căutări nu dăduseră niciun rezultat, ajunsese la concluzia că inii un anume loc, în spatele unor stânci ce păreau aşezate la întâmplare, se afla cu siguranţă intrarea într-un mormânt mascat cu deosebită grijă, pe care marea sa experienţă îl făcuse să îl recunoască după o mulţime de indicii imperceptibile pentru nişte ochi mai puţin pătrunzători decât ai săi, strălucitori şi ageri ca aceia ai zăganilor căţăraţi pe *antablamentul* templelor. De doi ani de când făcuse această descoperire îşi impusese să nu-şi îndrepte niciodată nici paşii, nici privirile înspre acele locuri, de teamă să nu atragă atenţia violatorilor de morminte.

— Înălţimea Voastră are intenţia de a întreprinde o serie de cercetări? spuse grecul într-un soi de dialect cosmopolit a cărui bizară sintaxă şi ale cărui stranii consonanţe nu vom încerca să le reproducem, dar pe care şi le pot imagina cu uşurinţă toţi cei care au străbătut Levantul şi au cutreierat vechile porturi turceşti din Mediterana Orientală, Constantinopol, Salonic, Smirna, Beirut, Tripoli sau Alexandria, recurgând la serviciile acestor dragomani poligloţi care, de fapt, nu cunosc nicio limbă.

Din fericire, lordul Evandale şi doctorul său însoţitor cunoşteau toate idiomurile din care îşi împrumuta Argyropulos cuvintele.

— Vă pot pune la dispoziţie o sută de felahi neînfricaţi şi neobosiţi care, mânaţi cu gârbaciul şi momiţi cu bacşişuri, vor scurma pământul cu unghiile până în măruntaiele sale. Putem încerca, dacă acest lucru este pe placul înălţimii Voastre, să scoatem la lumină un sfinx îngropat, să destupăm un naos, să deschidem un hipogeu…

Văzând că lordul rămâne impasibil la toată această enumerare ispititoare şi că un surâs sceptic flutura pe buzele savantului, Argyropulos înţelese că nu avea de-a face cu unii dintre acei naivi uşor de tras pe sfoară şi îşi întări convingerea că englezul era exact omul potrivit pentru a-i vinde descoperirea de pe urma căreia socotea că-şi va rotunji mica avere şi-şi va înzestra fata.

— Îmi dau seama că sunteţi nişte adevăraţi savanţi, şi nu nişte simpli călători, şi că nu veţi fi seduşi de nişte antichităţi de duzină, continuă el, vorbind într-o engleză mult mai puţin împestriţată cu vocabule greceşti, arabe şi italieneşti. Vă voi destăinui secretul unui mormânt care până acum a scăpat investigaţiilor căutătorilor şi pe care nimeni în afară de mine nu îl cunoaşte: este o comoară pe care am păstrat-o cu sfinţenie pentru cineva care să fie demn de ea.

— Şi pe care îl vei face să plătească foarte scump, spuse lordul surâzând.

— Sinceritatea mă împiedică să o contrazic pe înălţimea Voastră: sper să scot bani frumoşi pe descoperirea mea; fiecare trăieşte, pe lumea asta, după cum îl duce capul: eu dezgrop faraoni şi îi vând străinilor. Aşa cum merg lucrurile acum, faraonii sunt din ce în ce mai rari; nu mai ajung pentru toată lumea. Marfa este foarte cerută şi nu se mai face de mult.

— Într-adevăr, spuse savantul, sunt câteva secole de când *colciţii*, *paraschiştii* şi *tarischeuţii* şi-au închis prăvăliile, iar Memnonia, liniştitele cartiere ale morţilor, au fost golite de cei vii.

Grecul, auzind aceste cuvinte, îi aruncă o privire piezişă germanului; dar, judecând după starea veşmintelor sale că nu merită să-i acorde atenţie continuă să-l considere pe lord drept unicul său interlocutor.

— Pentru un mormânt din vechimea cea mai îndepărtată, milord, şi pe care nicio mână omenească nu l-a tulburat de peste trei mii de ani, de când preoţii au rostogolit nişte stânci în faţa intrării, credeţi că o mie de guinee este o sumă prea mare? De fapt, e o nimica toată: căci s-ar putea ca înăuntru să se afle grămezi de aur, coliere de diamant şi de perle, cercei din acele pietre preţioase roşu închis, peceţi din safir, idoli vechi din metal preţios, monede din care s-ar putea scoate un profit pe cinste.

— Ticălos viclean, zise Rumphius, te pricepi să-ţi vinzi marfa; dar ştii mai bine ca oricine că nu poţi găsi nimic din toate astea în mormintele egiptene.

Argyropulos, văzând că are serios de furcă, renunţă să mai bată câmpii şi, întorcându-se spre Evandale, îi spuse:

— Ei bine, milord, vă convine târgul?

— O mie de guinee să fie, răspunse tânărul lord, dacă mormântul n-a fost deschis niciodată, aşa cum pretinzi; şi nimic… dacă o singură piatră a fost mutată din loc de dalta căutătorilor!

— Şi cu condiţia, adăugă prevăzătorul Rumphius, sa luam cu noi tot ceea ce se va găsi în mormânt.

— Accept, încuviinţă Argyropulos, părând cât se poale de sigur pe el; înălţimea Voastră poate deja să-şi pregătească bancnotele şi aurul.

— Dragul meu Rumphius, îi spuse lordul Evandale acolitului său, dorinţa pe care ţi-ai exprimat-o adineauri pare pe cale de a se realiza; caraghiosul ăsta e foarte sigur de ceea ce spune.

— Să dea Dumnezeu! răspunse savantul, făcând gulerul surtucului său să urce şi să coboare de mai multe ori printr-o mişcare dubitativă şi sceptică. Grecii mint de-ngheaţă apele! *Cretae mendaces*, afirmă dictonul.

— Grecul ăsta pare să ştie ce spune, zise lordul Evandale, şi cred că, cel puţin de data asta, spune adevărul.

Conducătorul cercetărilor o luă înaintea lordului şi a savantului cu câţiva paşi, ca o persoană bine crescută şi care ştie cum să se poarte, mergând sprinten şi ţanţoş ca unul care se simte sigur pe terenul său.

Ajunseră curând în defileul îngust prin care se putea pătrunde în valea Biban-el-Moluk. S-ar fi zis mai degrabă că e o tăietură făcută de mâna

omului în zidul gros al muntelui, decât o deschizătură naturală, de parcă duhul singurătăţii ar fi vrut să facă inaccesibil acest tărâm al morţii.

Pe pereţii ascuţiţi ai stâncii retezate ochiul desluşea vag resturile informe ale unor sculpturi roase de timp pe care le-ai fi putut lua drept asperităţi ale pietrei, reprezentând personajele fruste ale unui basorelief pe jumătate şters.

Dincolo de defileu, valea, lărgindu-se puţin, oferea spectacolul celei mai sumbre dezolări.

De fiecare parte se ridicau în pante abrupte blocuri enorme de roci calcaroase, rugoase, leproase, fărâmiţate, crăpate, pulverulente, în plină descompunere sub soarele implacabil. Rocile semănau cu nişte oseminte calcinate pe rug, căscând de plictiseala eternităţii prin crăpăturile lor adânci şi implorând prin mulţimea lor de fisuri picătura de apă care nu cade niciodată. Zidurile lor fărâmate urcau aproape vertical până la mare înălţime, proiectându-şi crestele neregulate de un alb cenuşiu pe fondul unui cer indigo aproape negru, de parcă ar fi fost crenelurile sparte ale unei uriaşe cetăţi în ruină.

Razele soarelui încingeau o parte a văii, în vreme ce cealaltă era scăldată în acea lumină crudă şi albăstruie de pe meleagurile toride care pare neverosimilă în ţinuturile nordice atunci când este reprodusă de pictori, şi care se distinge la fel de limpede ca umbrele de pe planşa unui arhitect.

Valea se întindea până departe, când şerpuitoare, când sugrumată în defilee, după cum înaintau sau se retrăgeau blocurile de stâncă şi colinele înşirate în lanţul bifurcat ce o mărginea. Datorită unei particularităţi a climei din aceste locuri, în care atmosfera, lipsită în întregime de umiditate, rămâne de o perfectă transparenţă, perspectiva aeriană nu exista în acest teatru al dezolării; toate detaliile se desenau implacabil, nete, precise, aride, seci, chiar şi cele din planurile îndepărtate, de care îţi dădeai seama că se află la distanţă doar după dimensiunile mult micşorate, de parcă natura, în cruzimea ei, n-ar fi vrut să ascundă în niciun fel sărăcia şi tristeţea acestor pământuri descărnate, mai moarte decât morţii pe care îi adăposteau.

Pe peretele aflat în bătaia soarelui şiroia în cascade de flăcări o lumină orbitoare, ca aceea emanată de metalele în fuziune. Fiecare suprafaţă de stâncă, metamorfozată într-o oglindă concavă, o răsfrângea şi mai fierbinte. Aceste reverberaţii încrucişate se adăugau razelor nemiloase care cădeau din cer şi, reflectate de sol, te făceau să te simţi ca într-un cuptor, aşa că sărmanul doctor german nu mai prididea să-şi şteargă sudoarea de pe faţă cu batista lui cu carouri albastre, udă de parcă ar fi căzut în apă.

Nu găseai în toată valea nici măcar o fărâmă de pământ acoperit de vegetaţie; niciun fir de iarbă, niciun mărăcine, nici măcar o fâşie de muşchi nu întrerupea întinderea cenuşie a acestui peisaje arse. Fisurile şi cavităţile acestor stânci nu erau suficient de răcoroase pentru ca vreo *paracherniţă* să-şi poată agăţa rădăcina subţire acoperită cu peri. Păreau nişte mormane de cenuşă rămase pe locul unui lanţ de munţi ars în timpul marilor catastrofe cosmice într-un incendiu planetar; pentru a completa justeţea comparaţiei, dungi negre late, asemănătoare cu cicatricele rămase după o cauterizare, brăzdau suprafaţa cretoasă a pantelor abrupte.

O tăcere desăvârşită plutea deasupra acestor locuri pustiite; niciun freamăt al vieţii nu o tulbura, nici fâlfâitul aripilor, nici bâzâitul insectelor, nici foşnetul unei şopârle sau al unei alte reptile; nici măcar greierele, acest prieten al singurătăţilor ce ne înconjoară, nu făcea să-i răsune cimbalul subţire.

O pulbere micacee, strălucitoare, asemănătoare cu gresia sfărâmată, acoperea solul, iar din loc în loc se înălţau movile formate din aşchiile de piatră smulse din adâncurile lanţului muntos săpat de târnăcoapele înverşunate ale generaţiilor dispărute şi de dălţile lucrătorilor troglodiţi pregătind în tenebre ultimul lăcaş al morţilor. Măruntaiele străpunse ale muntelui dăduseră naştere altor munţi, acumulări de mici fragmente sfărâmicioase de rocă pe care le-ai fi putut lua drept un lanţ natural.

Pe suprafeţele laterale ale stâncii se căscau ici şi colo guri negre înconjurate de blocuri de piatră în dezordine, găuri pătrate flancate de stâlpi împodobiţi cu hieroglife măiestrit sculptate, ale căror lintouri erau acoperite de cartuşe misterioase în interiorul cărora se desluşeau, înconjurate de un disc mare, galben, scarabeul sacru, soarele cu cap de berbec şi zeiţele Isis şi Neftis îngenuncheate sau în picioare.

Erau mormintele vechilor regi ai Tebei, dar Argyropulos nu se opri în dreptul lor şi îi conduse pe călători printr-un soi de pasarelă care, la început, părea doar o zgârietură în creasta muntelui şi care trecea de mai multe ori printre blocurile de piatra prăvălite, ajungând în cele din urmă într-un fel de platou îngust, o cornișă ieşind în afară pe peretele vertical, loc unde stâncile, în aparenţi grupate la întâmplare, păreau, totuşi, dacă le priveai cu atenţie, dispuse simetric.

Atunci când lordul, obişnuit cu cele mai dificile exerciţii de gimnastică, şi savantul, mult mai puţin agil, reuşiră să se caţere lângă el, Argyropulos

arătă cu nuiaua lui o piatră uriaşă şi spuse cu o satisfacţie triumfătoare: „Acolo e!”.

Argyropulos bătu din palme după obiceiul oriental şi imediat din crăpăturile stâncilor, din ascunzişurile văii ţâşniră ca din pământ o puzderie de felahi jigăriţi şi zdrenţăroşi, ale căror braţe de culoarea bronzului agitau în aer răngi, târnăcoape, ciocane, scări şi toate instrumentele necesare; se căţărară pe panta abruptă ca o mulţime. De furnici negre. Cei care nu puteau să-şi găsească loc pe platoul îngust ocupat deja de lordul Evandale, de doctorul Rumphius şi de călăuza lor se agăţau cu unghiile şi se propteau în tălpi în rugozităţile stâncii.

Grecul făcu un semn spre trei dintre cei mai robuşti felahi, care îşi strecurară răngile sub cea mai mare bucată de stâncă. Muşchii li se întinseră ca nişte odgoane pe braţele subţiri când se lăsară cu toată greutatea pe capătul barelor lor de fier. În cele din urmă pietroiul se clinti din loc, se clătină câteva clipe ca un om beat şi, împins prin eforturile reunite ale lui Argyropulos, ale lordului Evandale şi ale câtorva arabi care izbutiseră să se cocoațe pe platou, se prăvăli rostogolindu-se de-a lungul pantei. Două alte blocuri de dimensiuni mai mici fură îndepărtate succesiv, şi atunci se văzu cât de îndreptăţite fuseseră previziunile grecului. În faţa ochilor le apăru, în mod evident neatinsă, intrarea într-un mormânt care cu siguranţă scăpase căutătorilor de comori.

Era un soi de portic săpat în unghi drept în stâncă: pe pereţii laterali doi stâlpi alăturaţi îşi dezvăluiau capitelurile, două capete de vacă ale căror coarne se răsuceau ca nişte embleme isiace[10].

Deasupra uşii joase, pe stâlpii flancaţi de inscripţii hieroglifice, se putea vedea un tablou cu caracter simbolic: în centrul unui disc de culoare galbenă se afla, alături de un scarabeu, semn al renaşterilor succesive, zeul cu cap de berbec, reprezentând soarele la apus. În exteriorul discului, Isis şi Neftis, personificări ale începutului şi sfârşitului, stăteau îngenuncheate, cu un picior îndoit sub şold, cu celălalt ridicat la înălţimea cotului, aşa cum îngenunchează egiptenii, cu braţele întinse înainte, cu o expresie de uimire misterioasă, şi trupul înfăşurat într-o bucată de pânză îngustă cu o cingătoare ale căror capete atârnau.

În spatele unui zid de pietriş şi de cărămizi care cedă numaidecât în faţa târnăcoapelor lucrătorilor, descoperiră lespedea de piatră ce acoperea intrarea în mormântul subteran.

Doctorului german, familiarizat cu hieroglifele, nu-i fu greu să citească pe sigiliul de argilă care o pecetluia inscripţia *colcitului*, supraveghetorul de lăcaşuri funerare care închisese pe veci acest mormânt, singurul care ar fi putut să-i regăsească misteriosul amplasament pe harta locurilor de înhumare păstrată la colegiul preoţilor.

— Încep să cred, îi spuse tânărului lord savantul german, încântat peste măsură, că am făcut o mare descoperire, şi îmi retrag opinia defavorabilă pe care am exprimat-o referitor la acest grec de ispravă.

— Poate că ne bucurăm prea devreme, răspunse lordul Evandale, şi vom avea aceeaşi dezamăgire ca Belzoni atunci când a crezut că era primul care pătrundea în mormântul lui Merenptah Seri, şi a găsit, după ce a străbătut un labirint de coridoare, de puţuri şi de camere, sarcofagul gol sub capacul sfărâmat, întrucât căutătorii de comori ajunseseră la mormântul regal săpând într-un alt punct al muntelui.

— Oh! Nu, exclamă savantul, lanţul de stânci este aici prea dens, iar hipogeul prea îndepărtat de celelalte pentru ca aceste cârtiţe blestemate să fi reuşit, găurind stânca, să-şi prelungească galeriile până aici.

În timpul acestei conversaţii, lucrătorii, puşi la treabă de Argyropulos, atacară dala uriaşă de piatră care masca intrarea hipogeului. Săpând în jurul dalei pentru a-şi strecura sub ea rângile, căci lordul recomandase să nu se spargă nimic, scoaseră la iveală din nisip o mulţime de figurine înalte de câteva degete, din pământ acoperit cu smalţ albastru sau verde, mici statuete funerare depuse acolo ca ofrandă de rude şi prieteni, aşa cum noi depunem coroane de flori pe pragul capelelor funebre; doar că florile noastre se vestejesc repede, iar după trei milioane de ani mărturiile acestor dureri de demult se păstrează intacte, căci tot ceea ce a făcut Egiptul antic este făcut pe vecie.

Atunci când uşa de piatră fu îndepărtată, lăsând să treacă, pentru prima oară după treizeci şi cinci de secole, razele soarelui, un curent de aer fierbinte ţâşni prin deschizătura întunecată, ca din gura unui cuptor. Plămânii muntelui părură să scoată un oftat de mulţumire pentru această galerie atât de multă vreme închisă. Lumina, năvălind în interiorul culoarului funebru, făcu să strălucească puternic miniaturile acoperite cu hieroglife săpate de-a lungul pereţilor în linii perpendiculare, aşezate pe o plintă albastră. O figură de culoare roşiatică, cu cap de erete şi coroană de faraon, susţinea un disc cuprinzând globul înaripat şi părea să vegheze în pragul mormântului, ca un străjer al Veşniciei.

Câţiva felahi aprinseră torţe şi o luară înaintea celor doi călători însoţiţi de Argyropulos; flăcările alimentate cu răşină răzbăteau cu greu prin aerul greu, sufocant, păstrat atâtea mii de ani sub calcarul incandescent al muntelui, în culoarele şi labirinturile hipogeului.

Rumphius gâfâia şi era lac de sudoare; însuşi impasibilul Evandale se înroşise la faţă şi simţea cum încep să i se umezească tâmplele. Cât despre grec, vântul de foc al deşertului îl uscase de ceva vreme şi nu transpira mai mult decât o mumie.

Culoarul se afunda în măruntaiele muntelui, urmând un filon de calcar de o uniformitate şi de o puritate perfecte.

La capătul coridorului, o uşă de piatră, pecetluită ca şi cealaltă cu un sigiliu de argilă, cu globul cu aripile întinse deasupra, arăta că mormântul subteran nu fusese violat şi indica existenţa unui nou coridor ce înainta şi mai adânc spre centrul muntelui.

Căldura devenise atât de intensă încât tânărul lord îşi lepădă halatul alb, iar doctorul surtucul negru, căruia îi urmară curând şi vesta şi cămaşa; Argyropulos, văzând că încep să respire greu, şopti câteva vorbe la urechea unui felah, care alergă la intrarea în subteran şi aduse doi bureţi groşi îmbibaţi cu apă proaspătă pe care, sfătuiţi de grec, cei doi călători şi-i puseră la gură pentru a respira un aer mai proaspăt prin porii umezi, aşa cum se face în băile ruseşti atunci când aburii sunt prea groşi. Atacară poarta, care cedă curând.

În faţă li se înfăţişă o scară abruptă tăiată în stâncă. Pe un fond verde terminat cu o linie albastră se desfăşurau, de fiecare parte a culoarului, procesiuni de figuri emblematice în culori atât de vii, atât de proaspete, de parcă pensula artistului le pictase în ajun; apăreau un moment la lumina torţelor, apoi piereau, înghiţite de întuneric, ca imaginile unui vis.

Sub aceste listeluri[11], şiruri de hieroglife aşezate una sub alta, ca în scrierea chinezească, şi despărţite prin linii săpate, ofereau înţelepciunii misterul sacru al enigmei lor.

De-a lungul pereţilor care nu erau acoperiţi de semne hieratice, un şacal culcat pe burtă, cu labele întinse, cu urechile ciulite şi o expresie umilă, cu o mitră pe cap şi atingând cu una dintre labe un cerc, părea să stea de veghe lângă o uşă al cărei lintou era împodobit cu două cartuşe alipite, susţinute de două femei purtând două bucăţi de pânză înfăşurate în jurul şoldurilor, întinzându-şi ca nişte aripi braţele împodobite cu pene.

— La naiba, spuse doctorul, privind în jos în vreme ce-şi trăgea sufletul la baza scării, o să coborâm până în centrul pământului? Căldura a crescut atât de mult încât am impresia că nu suntem departe de infern.

— Fără îndoială, răspunse lordul Evandale, mormântul a fost săpat urmând traiectoria venei de calcar care se afundă din ce în ce mai în adâncuri, conform legii ondulaţiilor geologice.

După ce coborâră treptele pătrunseră într-un alt coridor, destul de înclinat. Pereţii erau, de asemenea, acoperiţi de picturi în care se distingea vag o suită de scene alegorice, explicate fără îndoială de hieroglifele înscrise dedesubt în chip de legendă. Fresca aceasta se întindea de-a lungul întregului coridor, iar mai jos se zăreau figurine prosternate în faţa scarabeului sacru şi a şarpelui simbolic azuriu.

Ieşind de pe culoar, felahul care purta torţa sări înapoi cu o mişcare bruscă.

Drumul se întrerupea brusc, şi gura unui puţ se căsca pătrată şi neagră la suprafaţa solului.

— Este un puţ, stăpâne, spuse felahul către Argyropulos, ce trebuie să facem?

Grecul ceru o torţă, o scutură ca să se aprindă mai bine şi o aruncă în gura întunecată a puţului, aplecându-se cu prudenta deasupra.

Torţa coborî răsucindu-se şi sfârâind; curând se auzi o bufnitură surdă, urmată de un roi de scântei şi de un val de fum; apoi flacăra redeveni luminoasă şi vie, iar deschizătura puţului străluci în întuneric ca ochiul sângeriu al unui ciclop.

— Cum nu se poate mai ingenios, spuse tânărul lord; aceste labirinturi presărate cu capcane ar fi trebuit să domolească zelul hoţilor şi savanţilor.

— Nu s-a întâmplat deloc aşa, răspunse doctorul; unii caută aur, ceilalţi, adevărul, cele două lucruri cele mai preţioase din lume.

— Aduceţi frânghia cu noduri, le strigă Argyropulos arabilor lui; o să cercetăm şi o să sondăm pereţii puţului, căci mormântul se află desigur, mai departe.

Şapte sau zece oameni se atârnară de un capăt al frânghiei, pentru a o ţine pe loc, iar celălalt capăt fu azvârlit în puţ.

Cu agilitatea unei maimuţe, sau a unui gimnast de profesie, Argyropulos se agăţă de frânghia unduitoare şi se lăsă să alunece cam cincisprezece picioare, ţinându-se cu mâinile de noduri şi lovind pereţii puţului cu călcâiele.

Stânca astfel auscultată[12] răspunse peste tot cu un sunet înăbuşit şi plin; atunci Argyropulos se lăsă în jos până în fundul puţului, lovind solul cu mânerul hangerului său, dar stânca densă nu răsuna deloc.

Evandale şi Rumphius, înfierbântaţi de o curiozitate plină de nelinişte, se aplecară peste marginile puţului, cu riscul de a cădea cu capul înainte, şi urmăreau cu un interes pasionat căutările grecului.

— Ţineţi bine acolo sus, strigă în sfârşit grecul, sătul de toată această căutare inutilă, şi se prinse cu amândouă mâinile de frânghie pentru a urca.

Umbra lui Argyropulos, luminată de dedesubt de torţa care continua să ardă în adâncurile puţului, se proiecta pe plafon, desenându-se ca silueta unei păsări diforme.

Chipul oacheş al grecului exprima o dezamăgire profundă, şi el îşi muşca buza sub mustaţă.

— Nici urmă de cea mai mică trecere! strigă el, şi, totuşi, săpăturile nu se opresc aici.

— Dacă nu cumva, spuse Rumphius, egipteanul care şi-a comandat acest mormânt nu s-a prăpădit pe meleaguri îndepărtate, în voiaj, sau în război, şi lucrările au fost abandonate, ceea ce s-a mai întâmplat.

— Să sperăm că, tot căutând, vom dibui în cele din urmă cine ştie ce uşă secretă, continuă lordul Evandale; dacă nu, vom încerca să săpăm o galerie transversală în stâncă.

— Blestemaţii ăştia de egipteni erau atât de vicleni când era vorba să-şi ascundă vizuinile funebre! Nu ştiau ce să mai născocească pentru a-i pune în încurcătură pe bieţii oameni, şi s-ar putea spune că râdeau dinainte de mutrele dezamăgite ale cercetătorilor, mormăi Argyropulos.

Înaintând pe marginea genunii, grecul examina cu privirea-i pătrunzătoare ca a unei păsări nocturne pereţii cămăruţei ce forma partea superioară a puţului. Nu văzu nimic altceva decât personajele obişnuite ale *psihostasiei*, judecătorul Osiris aşezat pe tronul său, în poziţia consacrată, ţinând pedum-ul[13] într-o mână şi biciul în cealaltă, şi zeiţele Dreptăţii şi Adevărului aducând spiritul defunctului în faţa tribunalului Judecăţii de Apoi.

Brusc, păru iluminat de o idee subită şi făcu stânga împrejur: vechea sa experienţă de antreprenor de săpături arheologice îi aminti de un caz aproape identic şi, de altfel, dorinţa de a câştiga cele o mie de guinee ale lordului îi ascuţise simţurile şi mintea; înşfacă un târnăcop din mâinile unui felah şi începu, mergând de-a-ndăratelea, să izbească din plin la dreapta şi

la stânga suprafeţele stâncii, cu riscul de a zdrobi câteva hieroglife şi de a sparge pliscul unui erete, sau elitra unui scarabeu sacru.

Zidul interogat sfârşi prin a răspunde întrebărilor târnăcopului şi sună a gol.

O exclamaţie de triumf ţâşni din pieptul grecului şi ochii îi scânteiară. Savantul şi lordul bătură din palme.

— Săpaţi aici, le porunci oamenilor săi Argyropulos, care îşi recăpătase sângele rece.

Curând se făcu o spărtură suficient de largă pentru ca un om să se poată strecura prin ea. O galerie care ocolea în interiorul muntelui obstacolul puţului menit să-i oprească pe profanatori ducea într-o sală pătrată al cărei tavan albastru se sprijinea pe patru stâlpi masivi ornaţi cu acele figuri în miniatură cu pielea roşie şi înveşmântate în alb care îşi arată atât de frecvent în frescele egiptene bustul din faţă şi capul din profil.

Sala aceasta dădea în alta, puţin mai înaltă, cu tavanul susţinut doar de doi stâlpi. Scene variate, bari-ul mistic, taurul Apis ducând mumia spre regiunile Occidentului, judecarea sufletului şi cântărirea acţiunilor mortului cu balanţa supremă, ofrandele făcute divinităţilor funerare împodobeau stâlpii şi sala.

Toate aceste reprezentări erau sculptate în basorelief pe mai multe planuri, săpate cu dalta în stâncă, dar pensula pictorului nu încheiase şi nu completase opera sculptorului. Judecând după minuţiozitatea şi delicateţea lucrării, puteai să-ţi dai seama de importanţa personajului al cărui mormânt fusese ferit cu atâta grijă de ochii oamenilor.

După câteva clipe dedicate contemplării acestor scene, zugrăvite cu toată puritatea frumosului stil egiptean din epoca sa clasică, îşi dădură seama că sala nu are ieşire şi că ajunseseră într-un soi de fundătură. Aerul se rarefia; torţele ardeau cu greu într-o atmosferă pe care o încălzeau şi mai tare, iar fumul lor se aduna în nori groşi; grecul se dădea de ceasul morţii, dar asta nu era de natură să îndrepte lucrurile. Cercetară din nou pereţii, fără niciun rezultat; muntele plin, dens, compact răspundea mereu cu un sunet înăbuşit; nici urmă de uşă, de coridor, sau de vreo deschizătură oarecare!

Lordul era vizibil descurajat, iar savantul îşi lăsase braţele slabe să atârne moi de-a lungul corpului. Argyropulos, care se temea pentru cei douăzeci şi cinci de mii de franci ai săi, era cuprins de o disperare fără margini. Trebuiau, totuşi, să se întoarcă, deoarece căldura devenea cu adevărat sufocantă.

Trupa reveni în prima sală şi grecul, care nu se putea resemna să vadă cum se năruie visul său de aur, examina cu cea mai minuţioasă atenţie fusul stâlpilor pentru a se asigura că nu ascund niciun şiretlic, că nu maschează cine ştie ce trapă pe care ar putea-o descoperi deplasându-i, căci, în disperarea lui, ajunsese să amestece realitatea arhitecturii egiptene cu construcţiile himerice din basmele arabe.

Stâlpii, cioplіţi chiar din roca muntelui, în mijlocul sălii, păreau crescuţi direct din stâncă şi doar dacă i-ai fi aruncat în aer i-ai fi putut clinti din loc.

Nu mai exista nicio speranţă!

— Totuşi, spuse Rumphius, nu cred că cineva s-ar fi apucat să sape acest labirint doar așa, ca să se amuze, fără niciun scop. Fără îndoială că defunctul s-a temut să nu fie deranjat de cine ştie ce oaspeţi nepoftiţi şi, de aceea, s-a pitit cât mai bine; dar, cu insistenţă, poţi pătrunde oriunde. Poate că o lespede mascată cu iscusinţă, a cărei pulbere a fost împrăştiată pe sol pentru a împiedica să i se zărească muchiile, acoperă un culoar care duce, direct sau indirect, spre încăperea funebră.

— Ai dreptate, doctore, încuviinţă Evandale; blestemaţii ăştia de egipteni îmbină pietrele la fel ca şi balamalele unui chepeng englezesc; să căutăm în continuare.

Ideea doctorului i se păru judicioasă grecului, care începu să se învârtă prin sală împreună cu felahii săi, lovind cu călcâiele în toate ungherele şi cotloanele din jur.

În cele din urmă, nu departe de cel de al treilea stâlp, o rezonanţă surdă răsună ca un semnal de alarmă în urechile exersate ale grecului, care îngenunche iute pentru a cerceta îndeaproape locul cu pricina, măturând cu poalele unui burnuz zdrenţuit pe care i-l aruncase unul dintre arabii săi colbul strâns în treizeci şi cinci de secole de întuneric şi de uitare; o linie neagră, subţire şi clară, de parcă ar fi fost trasă cu rigla pe planul unui arhitect, le apăru în faţa ochilor şi, urmărită cu atenţie, desena pe sol conturul unei lespezi alungite.

— V-am spus eu, strigă entuziasmat savantul, că subterana nu se putea opri aici!

— Mă mustră conştiinţa, spuse lordul Evandale cu acel neobişnuit calm britanic, că trebuie să tulbur somnul de veci al acestui sărman trup necunoscut care spera să se odihnească în pace până la sfârşitul lumii. Gazda acestui refugiu s-ar lipsi bucuroasă de vizita noastră.

— Cu atât mai mult cât lipseşte o a treia persoană care să facă prezentările, răspunse doctorul; dar liniştiţi-vă, milord: pot spune că am trăit destul pe vremea faraonilor ca să vă pot prezenta ilustrului personaj care locuieşte în acest palat subteran.

Felahii înfipseră câteva dălţi subţiri în crăpătura îngustă şi, după ce apăsară de câteva ori, lespedea se mişcă din loc şi se ridică.

O scară abruptă se căscă în beznă la picioarele nerăbdătoare ale călătorilor, care se năpustiră grămadă pe drumul ce li se deschidea în faţă. Scara ajungea într-o galerie în pantă, cu pereţii acoperiţi de figuri şi de hieroglife; la capătul galeriei coborâră alte câteva trepte pentru a pătrunde într-un coridor nu prea mare, un soi de vestibul al unei săli construite în acelaşi stil ca şi prima, dar mai spaţioasă, cu tavanul susţinut de şase stâlpi ciopliţi în stânca muntelui. Ornamentaţia era mai bogată şi motivele obişnuite ale unor picturi funebre se multiplicau pe un fond de culoare galbenă.

La dreapta şi la stânga se aflau două mici cripte, încăperi săpate în rocă înţesate de figurine funerare din pământ emailat, bronz şi lemn de sicomor.

— Iată-ne în anticamera sălii în care trebuie să se afle sarcofagul! exclamă Rumphius, lăsând să se zărească sub ochelarii pe care şi-i ridicase pe frunte ochii cenuşii strălucind de bucurie.

— Până în prezent, zise Evaridale, grecul şi-a respectat promisiunea: suntem, într-adevăr, primele persoane în viaţă care pătrund în acest mormânt, de când răposatul, oricine ar fi fost el, a fost lăsat aici în braţele veşniciei şi ale necunoscutului.

— Oh! Trebuie să fie un personaj de seamă, răspunse doctorul, un rege, sau, cel puţin, un fiu de rege: vă voi spune mai târziu, atunci când voi descifra inscripţiile funerare; dar, mai întâi, să intrăm în sala aceasta, cea mai frumoasă, cea mai importantă, pe care egiptenii o numeau *Sala aurie*.

Lordul Evandale mergea în faţă, precedându-l cu câţiva paşi pe savant, care fie că era mai puţin sprinten, fie, din respect, voia să îi lase lordului onoarea de a fi primul care se bucură de această descoperire.

În momentul în care trecea pragul, lordul se aplecă de parcă un amănunt neaşteptat i-ar fi atras atenţia.

Deşi obişnuit să nu-şi manifeste emoţia, căci nimic nu este mai în afara regulilor dandismului celor sus-puşi decât să-şi recunoască, arătându-şi surprinderea sau admiraţia, inferioritatea faţă de un lucru, tânărul senior nu

reuşi să-şi reţină un *oh!* prelungit şi modulat în modul cel mai britanic cu putinţă.

Iată ceea ce îi smulsese această exclamaţie celui mai desăvârşit gentleman din cele trei regate unite. În colbul mărunt şi cenuşiu ce acoperea solul se desena cât se poate de clar, cu amprenta degetului gros, a celorlalte patru degete şi a calcaneului, forma unei tălpi, talpa ultimului preot, sau ultimului prieten care părăsise mormântul cu cincisprezece ani înainte de Iisus Hristos, după ce îi adusese defunctului omagiul suprem. Colbul, la fel de veşnic în Egipt ca şi piatra, păstrase mulajul acestui ultim pas, întipărit de peste treizeci de veacuri, aşa cum noroaiele diluviene, pietrificate, conservă urma labelor animalelor care le-au străbătut.

— Priveşte, îi spuse lordul Evandale lui Rumphius, această amprentă umană al cărei vârf se îndreaptă spre ieşirea hipogeului. În ce loc al lanţului libian odihneşte încastrat în bitum corpul care a lăsat-o?

— Cine ştie, răspunse savantul; în orice caz, urma aceasta fragilă pe care o suflare de vânt, cât de uşoară, ar fi măturat-o cât ai clipi din ochi, a durat mai mult decât civilizaţii, imperii, religii, chiar şi monumente considerate eterne: lutul lui Alexandru acoperă, poate, cepul unui butoi de bere, dacă ar fi să dăm crezare meditaţiilor lui Hamlet, iar pasul acestui egiptean anonim dăinuie în pragul unui mormânt! Împinşi de o curiozitate care nu le îngăduia să-şi piardă prea multă vreme cu reflecţiile filosofice, lordul şi doctorul pătrunseră în sală, având grijă, totuşi, să nu şteargă miraculoasa amprentă.

Intrând, impasibilul Evandale se simţi cuprins de o senzaţie ciudată.

I se păru, după expresia lui Shakespeare, că „roata timpului ieşise de pe făgaşul ei”: noţiunea de viaţă modernă i se şterse din minte. Uită şi de Marea Britanie, şi de numele său înscris în cartea de aur a nobilimii, şi de castelele sale din Lincolnshire, şi de reşedinţele sale din West End şi din Hyde Park şi din Picadilly, şi de *drawing-rooms-urile* reginei, şi de clubul de yahting, de tot ceea ce constituia existenţa lui de englez. O mână nevăzută răsturnase clepsidra eternităţii, iar secolele, scurgându-se fir cu fir ca orele în singurătate şi în întuneric, porneau să se perinde de la început. Istoria părea să nu fi existat vreodată: Moise trăia, Faraonul domnea, iar el, lordul Evandale, nu se simţea deloc în largul lui pentru că nu purta boneta cu ciucuri, grumăjerul smălţuit şi bucata de pânză strâmtă strânsă peste şolduri, singura ţinută potrivită în care se putea înfăţişa dinaintea unei mumii regale. Era copleşit de un soi de teroare religioasă, deşi locul în care

se afla nu avea nimic sinistru, la gândul că viola acest palat al Morții apărat cu atâta străşnicie împotriva profanatorilor. I se părea că săvârşeşte o impietate, un adevărat sacrilegiu, şi îşi spuse: „Dacă Faraonul s-ar trezi din mormânt şi m-ar lovi cu sceptrul?” O clipă se simţi atât de vinovat, încât vru să Lase să cadă la loc linţoliul ridicat pe jumătate, acoperind cadavrul acestei străvechi civilizaţii dispărute; dar doctorul, dominat de entuziasmul său ştiinţific, nu era nici pe departe stăpânit de astfel de gânduri şi strigă cu glas răsunător:

— Milord, milord, sarcofagul este intact!

Fraza aceasta îl readuse la realitate pe lordul Evandale. Ca străfulgerat, îşi şterse din minte clipa de visare care îl făcuse să se întoarcă în timp cu nu mai puţin de trei mii cinci sute de ani şi spuse:

— Într-adevăr intact, dragă doctore?

— O fericire nesperată! Un noroc miraculos! O descoperire, nemaipomenită! continuă doctorul, dând frâu liber, plin de exuberanţă, bucuriei sale de erudit.

Argyropulos, văzând entuziasmul doctorului, avu o remuşcare, singura pe care o putea încerca de altfel, remuşcarea de a fi cerut doar douăzeci şi cinci de mii de franci.” Am fost naiv", îşi spuse; „n-o să se mai întâmple; lordul acesta m-a furat.”

Şi îşi făgădui să nu mai repete niciodată această greşeală.

Pentru ca străinii să se poată desfăta din plin contemplând toate aceste minunăţii, *felahii* aprinseră toate torţele. Spectacolul era, într-adevăr, straniu şi copleşitor! Galeriile şi încăperile care duc în sala sarcofagului au tavanele plate şi nu depăşesc o înălţime de opt sau zece picioare, dar sanctuarul de la capătul acestui labirint are cu totul alte dimensiuni. Lordul Evandale şi Rumphius rămaseră uluiţi, cu răsuflarea tăiată, deşi se poate spune că erau deja familiarizaţi cu splendorile funerare ale artei egiptene. Luminată astfel, sala aurie strălucea şi, pentru prima oară, culorile picturilor ce o împodobeau sclipeau în toată splendoarea lor. Tonuri de roşu, de albastru, de verde şi alb, de o forţă extraordinară, de o prospeţime fără egal, de o puritate virginală, se detaşau pe spaţiul lăcuit cu aur care slujea ca fond figurilor şi hieroglifelor și îți luau ochii înainte de a putea discerne subiectele pe care le compuneau.

La prima vedere, ai fi spus că este vorba de o tapiserie imensă dintr-un material greu şi bogat; bolta, înaltă de treizeci de picioare, părea un soi de velarium[14] azuriu, garnisită cu o bordură de palmete[15] lungi, galbene.

Pe suprafeţele laterale ale pereţilor globul simbolic se profila uriaş, iar sub el se conturau cartuşele regale. Mai încolo, Isis şi Neftis îşi agitau braţele încărcate de pene ca nişte aripi. Şerpii care împodobesc de obicei coroanele faraonilor îşi umflau guşile albastre, scarabeii încercau să-şi desfacă elitrele, zeităţi cu capete de animale îşi ciuleau urechile de şacal, îşi întindeau ciocul ascuţit de *erete*, îşi încreţeau botul de cinocefal[16], îşi strângeau între umeri gâtul de vultur golaş, sau de şarpe, de parcă ar fi fost vii. Făpturi mistice treceau în sănii trase de figuri cu atitudini rezervate, cu chipuri colţuroase, sau pluteau pe valuri simetrice, în bărci cu vâslaşi pe jumătate goi. Bocitoare îngenuncheate, cu mâna aşezată în semn de doliu pe părul lor albăstrui, se întorceau spre catafalcuri, în vreme ce preoţi cu capetele rase, cu o piele de leopard peste umeri, ardeau parfumuri sub nările morţilor divinizaţi, cu ajutorul unor spatule ce aveau la capăt o mână susţinând o cupă mică. Alte personaje aduceau ofrandă spiritelor celor duşi lotuşi în floare sau de-abia înmuguriţi, păsări, ciozvârte de antilopă şi vase de metal pline cu felurite licori. Zeiţe acefale ale dreptăţii aduceau sufletele dinaintea lui Osiris, înfăţişat cu braţele rigide, de parcă ar fi fost prinse într-o cămaşă de forţă, asistat de cei patruzeci şi doi de judecători din Amenti[17], aşezaţi pe vine pe două rânduri şi purtând pe capetele preluate din toate regnurile zoologiei o pană de struţ în echilibru.

Toate aceste figuri săpate în calcar şi vopsite în culori vii aveau acea viaţă îngheţată, acele mişcări încremenite, acea intensitate misterioasă a artei egiptene, supusă normelor sacerdotale, asemănătoare unui om cu gura astupată de un căluş care încearcă să-şi dezvăluie taina.

În mijlocul sălii se înălţa, uriaş şi falnic, sarcofagul cioplit într-un bloc enorm de bazalt negru, în care se afla un sicriu din acelaşi material, cu muchiile drepte. Cele patru feţe ale monolitului funebru erau acoperite cu personaje şi hieroglife gravate cu aceeaşi grijă şi cu aceeaşi precizie ca şi gemă[18] unui inel, deşi egiptenii nu cunoşteau fierul, iar bazaltul este atât de dur încât poate toci oţelurile cele mai rezistente. Imaginaţia o ia razna atunci când încerci să-ţi reprezinţi procedeul prin care acest popor înzestrat cu puteri magice reuşea să scrie pe granit şi porfir cu uşurinţa cu care ai desena literele cu un cui pe o tăbliţă de ceară.

În cele patru colţuri ale sarcofagului erau aşezate patru vase de alabastru oriental, cu forme pure şi elegante, acoperite de patru capace pe care erau sculptate patru capete: capul de om al lui Amset, capul de cinocefal al lui Hapi, capul de şacal al lui Sumautf, capul de erete al lui Kebsnif. Erau

vasele ce conţineau viscerele mumiei închise în sarcofag. La căpătâiul mormântului, o efigie a lui Osiris, cu barba împletită, părea să vegheze somnul celui mort. Două statui colorate de femeie se înălţau de-a dreapta şi de-a stânga mormântului, susţinând cu o mână o cutie pătrată aşezată pe cap, iar cu cealaltă, întinsă într-o parte, un vas de libaţii. Una era înveşmântată doar într-un fel de jupon alb strâns pe şolduri şi prins în bretele încrucişate; cealaltă, îmbrăcată ceva mai bogat, era acoperită de un soi de furou strâmt împodobit cu solzi roşii şi verzi dispuşi în şiruri succesive.

Lângă prima se zăreau trei urcioare străvechi umplute cu apa Nilului, care, evaporându-se, lăsase doar nişte urme groase de mâl, şi o farfurie cu paste făinoase uscate.

Lângă cealaltă, două ambarcaţiuni mici, asemănătoare acelor modele de vase fabricate în porturile maritime, aminteau cu exactitate, una, cele mai mici detalii ale bărcilor destinate să transporte corpurile din Diospolis în Memnonia; cealaltă, corabia simbolică ce poartă sufletele în regiunile Occidentului. Nimic nu fusese uitat, nici catargele, nici cârma, alcătuită dintr-o vâslă lungi, nici cârmaciul, nici luntraşii, nici mumia înconjurată de bocitoare, culcată sub naos, într-un pat cu picioare în formă de labe de leu, nici figurile alegorice ale divinităţilor funebre îndeplinindu-şi funcţiile lor sacre. Bărcile şi personajele erau pictate în culori vii, şi pe fiecare dintre cele două laturi ale provei, cioplită în muchii ascuţite, ca un cioc încovoiat de vultur, la fel ca şi pupa, se deschidea marele ochi asirian alungit de antimoniu; un bucraniu[19] şi osemintele unui bou presărate ici şi colo arătau că avusese loc un ritual de sacrificiu pentru a alunga duhurile rele care ar fi putut tulbura odihna celui mort. Pe mormânt erau aşezate sipete mici pictate şi împodobite cu hieroglife; mese de trestie erau încă acoperite de ofrandele funebre; nimic nu fusese atins în acest palat al Morţii din ziua în care mumia închisă în cele două sicrie ale sale fusese întinsă pe patul de bazalt. Chiar şi viermii care se pricep atât de bine să se strecoare în coşciugele cele mai bine ferecate fuseseră siliţi să se întoarcă din drum, alungaţi de mirosurile înţepătoare ale bitumului şi ale mirodeniilor.

— Să deschidem sarcofagul? întrebă Argyropulos, după ce le lăsase lordului Evandale şi lui Rumphius răgazul să admire splendorile din sala aurie.

— Bineînţeles, răspunse tânărul lord, dar aveţi grijă să nu ştirbiţi marginile capacului când împingeţi cu răngile ca să-l ridicaţi, pentru că

vreau să iau cu mine sarcofagul şi să-l ofer la British Museum.

Toată trupa îşi reuni eforturile în încercarea de a deplasa monolitul; pârghii de lemn fură introduse cu precauţie şi, după câteva minute de trudă, piatra se clinti din loc şi alunecă pe proptelele pregătite să o primească. Sarcofagul deschis lăsă să se vadă primul sicriu, închis ermetic. Era un sipet împodobit cu picturi şi poleit cu aur, cu desene simetrice, romburi, pătrate, palmete şi şiruri de hieroglife. Deschiseră capacul şi Rumphius, care se aplecase peste sarcofag, scoase un strigăt de surprindere atunci când descoperi conţinutul sicriului: „O femeie! O femeie!" ţipă el, recunoscând sexul mumiei datorită absenţei bărbii osiriene şi după forma învelişului ce o adăpostea.

Grecul păru, de asemenea, uimit: era, după cum s-a văzu, o vulpe bătrâni în ceea ce priveşte scotocitul mormintelor egiptene, şi vasta sa experienţă îi permitea să înţeleagă cât de neobişnuită era o asemenea descoperire. Valea Biban-el-Moluk este Saint-Denisul străvechii Tebe, şi cuprinde doar mormintele regilor. Necropola reginelor este situată mai departe, într-o altă strungă a muntelui. Mormintele reginelor sunt de obicei modeste, două, trei culori şi una, două camere. Femeile, în Orient, au fost întotdeauna considerate inferioare bărbaţilor, chiar şi după moarte. Cea mai mare parte dintre aceste morminte, violate în vremuri foarte îndepărtate, adăposteau mumii diforme îmbălsămate grosolan, purtând încă urmele leprei şi elefantiazisului. Prin ce ciudăţenie, prin ce miracol, prin ce substituire ajunsese acest sicriu de femeie într-un sarcofag regal, demn de cel mai ilustru şi mai puternic dintre faraoni?

— Lucrul acesta, îi spuse doctorul lordului Evandale, pune în discuţie toate noţiunile şi toate teoriile mele şi răstoarnă aserţiunile cele mai solide referitoare la riturile funerare egiptene, confirmate cu exactitate de atâta amar de vreme! Ne aflăm, fără îndoială, în faţa unui eveniment istoric necunoscut, a unui mister pierdut în negura timpului! O femeie a urcat pe tronul faraonilor şi a cârmuit Egiptul. Se numea Tahoser, dacă e să dăm crezare inscripţiilor.

— Nimeni nu este mai potrivit să rezolve această dificilă problemă decât dumneata, dragă doctore, spuse lordul; o să cărăm acest sipet plin de secrete în barca noastră, unde vei avea răgazul să studiezi în linişte acest document istoric şi să dezlegi, cu siguranţă, enigma reprezentată de aceşti ereţi, de aceşti scarabei, de aceste personaje îngenuncheate, de aceste linii zimţate,

de aceşti şerpi înaripaţi, de aceste mâini *spatulare*, de toată această scriere pe care o descifrezi la fel de uşor ca şi marele Champollion.

Felahii, îndrumaţi de Argyropulos, ridicară pe umeri lada uriaşă, şi mumia, refăcând în sens invers traseul funerar pe care îl parcursese în timpul lui Moise, într-un *bari* pictat şi aurit, precedat de un lung cortegiu, fu urcată pe bărcuţa care-i adusese pe călători, şi curând ajunse la ambarcaţiunea ancorată pe Nil, unde fu aşezată într-o cabină destul de asemănătoare, într-atât de puţin se schimbă formele în Egipt, cu naosul bărcii funerare.

Argyropulos, după ce aranja în jurul sipetului toate obiectele găsite în jurul lui, rămase respectuos la uşa cabinei, părând să aştepte ceva. Lordul Evandale înţelese şi îşi puse valetul să îi numere cei douăzeci şi cinci de mii de franci.

Sicriul deschis, aşezat pe proptele de lemn, în mijlocul camerei, strălucind atât de viu de parcă ornamentele şi culorile sale ar fi fost aplicate ieri, încadra mumia înfăşurată în giulgiul ei de o perfecţiune şi de o complexitate a execuţiei cu totul remarcabile. Niciodată nu-şi mai înfăşase cu atâta grijă Egiptul antic unul dintre copiii săi pregătindu-l pentru somnul veşnic. Deşi nu se desluşea nicio formă în acest colet funebru, îngust ca o teacă în partea de jos şi lăsând doar în partea de sus să se zărească umerii şi capul, sub învelişul gros se putea ghici conturul vag al unui trup tânăr şi graţios. Masca aurită cu ochii conturaţi cu negru şi, în acelaşi timp, învioraţi de strălucirea emailului, nasul cu nările drepte, desenate delicat, pometţii rotunjiţi, buzele întredeschise schiţând acel surâs indescriptibil al sfinxului, bărbia, cam prea puţin pronunţată, dar extrem de fină, ofereau imaginea desăvârşită a idealului egiptean de frumuseţe, demonstrând că arta nu inventează fizionomia individuală a unui portret. O mulţime de cosiţe subţiri, împletite strâns şi despărţite de cărări dese, se revărsau de fiecare parte a măştii. O tulpină de lotus pornea de la ceafă şi se înălţa deasupra capului şi-şi deschidea caliciul de azur peste aurul mat al frunţii, completând astfel, cu conul funerar, această pieptănătură pe cât de bogată, pe atât de elegantă. Un grumăjer amplu, din emailul cel mai fin împletit cu fire de aur, înconjura baza gâtului şi cobora în şiraguri dese, lăsând să se vadă, ca două cupe de aur, conturul ferm şi pur al sânilor neprihăniţi.

Pe piept, pasărea sacră cu cap de berbec, ţinând între coarnele verzi cercul roşu al soarelui occidental, şi susţinută de doi şerpi purtând coroanele suprapuse ale regilor egipteni, se contura enormă şi fantastică, într-o

imagine încărcată de sensuri simbolice. Mai jos, în spaţiile lăsate libere de zonele transversale brăzdate de culori vii ce despărţeau listeLurile, eretele lui Fre, încoronat cu globul pământesc, cu aripile întinse, trupul acoperit de pene simetrice şi coada desfăşurată în evantai, ţinea în fiecare gheară misteriosul tau[20], emblemă a nemuririi. Zei funerari cu feţele pictate în verde, cu boturi de maimuţă şi de şacal, scoteau la iveală, cu gesturi hieratice şi ţepene, biciul, pedum-ul şi sceptrul; ochiul osirian îşi dilata pupila roşie încercănată de antimoniu; viperele celeste îşi îndesau limbile despicate în jurul discurilor sacre; personaje simbolice îşi întindeau braţele acoperite cu pene asemănătoare frunzuliţelor de garofiţă, iar cele două zeiţe ale începutului şi sfârşitului, cu părul presărat ca praf albastru, cu bustul gol până sub sâni, iar restul trupului strâns într-o fustă strâmtă, stăteau îngenuncheate, după obiceiul egiptean, pe perne verzi şi roşii împodobite cu ciucuri imenşi.

Un şir longitudinal de hieroglife, pornind de la centură în jos, până la glezne, reprezenta, fără nicio îndoială, câteva formule rituale de înmormântare sau poate, mai degrabă, numele şi calităţile defunctei, problemă pe care Rumphius îşi făgădui să o rezolve mai târziu.

Stilul desăvârşit, perfecţiunea desenului, liniile îndrăzneţe, strălucirea culorilor dovedeau, în modul cel mai evident, pentru un ochi avizat, că aparţineau celei mai frumoase perioade a artei egiptene.

După ce lordul şi savantul se desfătară contemplând îndelung acest prim înveliş, traseră afară cu totul din cutia sa mumia bine înfăşurată şi o sprijiniră de un perete al cabinei.

Era un spectacol straniu această mogâldeaţă cu mască de aur şi scutece funebre ţinându-se în picioare ca un spectru material, recăpătând într-un mod înşelător viaţă, după ce se aflase atâta amar de vreme în poziţia orizontală a morţii, întinsă pe un pat de bazalt în inima unui munte străpuns de o curiozitate nelegiuită. Sufletul defunctei, încredinţată că a dobândit odihna veşnică, şi apărându-şi cu grijă rămăşiţele de orice formă de profanare, pesemne că se cutremurase în lumea de dincolo, în cercul călătoriilor şi metamorfozelor sale.

Rumphius, înarmat cu o pereche de foarfece şi un ciocan, pentru a despica în două carapacea mumiei, părea unul dintre acele duhuri funebre cu măşti de bestii pe care le poţi vedea în picturile hipogeelor învârtindu-se în jurul morţilor pentru a împlini cine ştie ce ritual înfricoşător şi misterios. Lordul Evandale, atent şi calm, părea, cu chipul său neprihănit şi senin,

divinul Osiris aşteptând sufletul pentru a-l judeca, şi, dacă voiai să împingi comparaţia şi mai departe, bastonul lui te ducea cu gândul la spectrul pe care îl ţine zeul.

Operaţiunea odată încheiată, ceea ce luă destulă vreme, întrucât doctorul nu voia să şteargă poleiala de aur, cutia aşezată din nou pe jos se desfăcu în două ca o scoică şi mumia apăru în toată strălucirea veşmintelor sale funebre, gătită cât se poate de cochet, de parcă ar fi vrut să seducă spiritele împărăţiei din adâncuri.

O mireasmă vagă şi extrem de plăcută de mirodenii se răspândi în încăperea ambarcaţiunii, de licoare de cedru, pulbere de santal, de smirnă şi de scorţişoară: căci trupul nu fusese încleiat şi solidificat în acel bitum negru în care sunt pietrificate cadavrele de rând, ci toată arta îmbălsămătorilor, vechi locuitori ai Memnoniei, părea să fi fost folosită pentru a conserva aceste preţioase rămăşiţe. O împletitură de fâşii înguste de pânză de in, sub care se conturau vag trăsăturile feţei, înconjura capul; răşinile parfumate cu care fusese impregnată coloraseră ţesătura într-o frumoasă nuanţă arămie. Pornind de pe piept, o plasă de tuburi subţiri de sticlă albastră, asemănătoare cu acele fireturi de jais folosite pentru a broda fustele cu volane ale femeilor din Spania, prinse cu un soi de bumbi auriţi, se întindea până peste picioare, acoperind moarta cu un giulgiu de perle demn de o regină; statuetele celor patru zei care domnesc în Amenti, din aur modelat cu ciocanul, sclipeau dispuse simetric pe marginea superioară a plasei, terminată în partea de jos printr-un şir de ciucuri împodobiţi cu un gust desăvârşit. Între figurile zeităţilor morţii se afla o placă de aur peste care un scarabeu de lapis-lazuli îşi întindea aripile aurite.

Sub capul mumiei era aşezată o superbă oglindă de metal şlefuit, le parcă cineva ar fi vrut să-i ofere sufletului celei moarte posibilitatea de a contempla spectrul frumuseţii sale în lunga noapte din mormânt. Lângă oglindă, un sipet din lut emailat, lucrat cu mult meşteşug, ascundea un colier din inele de fildeş, alternând cu mărgele de aur, de lapislazuli şi de cornalină. Alături de corp se afla recipientul pătrat din lemn de santal pe care, în timpul vieţii, moarta îl folosise pentru abluţiunile[21] sale parfumate.

Trei vase din alabastru împodobite cu panglici, fixate în sicriu, ca şi mumia, printr-un strat de natron, conţineau, primele două, balsamuri a căror culoare era încă proaspătă, iar al treilea o pulbere de antimoniu şi o mică spatulă pentru colorarea pleoapelor şi prelungirea unghiului exterior al

ochiului, după vechiul obicei egiptean, practicat în zilele noastre de femeile orientale.

— Ce obicei înduioşător, remarcă doctorul Rumphius, entuziasmat la vederea acestor comori, să înmormântezi o femeie tânără cu tot arsenalul ei de cochetă! Căci, fără nicio îndoială, în aceste fâşii de pânză îngălbenită de vremuri şi de esenţe este înfăşurată o femeie tânără: faţă de egipteni, noi suntem cu adevărat nişte barbari; prinşi într-o existenţă brutală, nu mai avem simţul delicat al morţii. Câtă tandreţe, câte regrete, câtă dragoste dovedesc toate aceste pregătiri minuţioase, toate aceste măsuri de prevedere nesfârşite, toate aceste eforturi inutile, pe care nimeni nu le va mai putea aprecia vreodată, de a înfrumuseţa un trup fără viaţă, toată această luptă menită să apere de distrugere o formă adorată, păstrând-o neatinsă peste timpuri.

— Poate că, răspunse lordul Evandale, dus pe gânduri, civilizaţia noastră, pe care o considerăm ajunsă la apogeu, se află de fapt într-un stadiu de profundă decădere, uitând cu totul de uriaşele societăţi dispărute. Suntem stupid de mândri de câteva mecanisme ingenioase inventate recent şi nu ne mai amintim de splendorile colosale, de monumentele enorme, de nerealizat pentru orice alte popoare, de pe pământul străvechi al faraonilor. Am descoperit forţa aburilor, dar forţa aburilor este inferioară, în comparaţie cu forţa gândirii care înălţa piramide, săpa hipogee, cresta munţii sculptând sfincşi şi ridicând obeliscuri, acoperea construcţiile cu un singur bloc de piatră pe care toate maşinăriile noastre la un loc nu l-ar putea urni, cizela capele monolitice şi ştia să protejeze împotriva neantului fragilele rămăşiţe pământeşti, dovedind un extraordinar simţ al veşniciei!

— Oh! Egiptenii, exclamă doctorul Rumphius surâzând, erau arhitecţi desăvârşiţi, artişti uimitori, savanţi profunzi; preoţii din Memphis şi Teba îi depăşeau în erudiţie pe învăţaţii noştri din Germania, iar în ceea ce priveşte simbolistica aveau forţa mai multor Creuzer; dar în cele din urmă vom reuşi să le descifrăm hieroglifele şi să le desluşim secretul. Marele Champollion ne-a dat alfabetul lor; noi ceilalţi vom citi cu uşurinţă cărţile lor de piatră. Până atunci, să dezbrăcăm această tânără frumuseţe, de trei ori milenară, cu toată delicateţea posibilă.

— Sărmană lady! murmură tânărul lord; ochi profanatori vor contempla aceste farmece misterioase pe care, poate, nici dragostea nu le-a cunoscut. Oh! Aşa e, sub pretextul van al ştiinţei suntem la fel de sălbatici ca şi perşii lui Cambise; şi, dacă nu m-aş teme că l-aş aduce la disperare pe acest doctor

de treabă, te-aş închide la loc, fără să ridic ultimul tău văl, în cutia triplă a celor trei sicrie ale tale!

Rumphius scoase afară mumia, care nu cântărea mai mult decât un copil, şi începu să o desfeşe cu îndemânarea şi uşurinţa unei mame care vrea să dezvelească trupul sugarului ei; desfăcu mai întâi învelişul de pânză cusută, impregnat cu vin de palmier, şi fâşiile late care, din loc în loc, înconjurau corpul; apoi atinse marginea unei bucăţi înguste care îşi înfăşură spiralele infinite în jurul membrelor tinerei egiptene; o făcu ghem cu iscusinţa cu care ar fi făcut-o cel mai priceput îmbălsămător din oraşul funebru, urmându-i toate meandrele şi răsucirile. Pe măsură ce înainta cu lucrul, mumia, eliberată de grosimea învelişului ei ca statuia pe care un ucenic cioplitor o dăltuieşte dintr-un bloc de marmură, ieşea la iveală tot mai zveltă şi tot mai pură. După ce desfăcu banda aceasta, apăru o alta, mai îngustă, menită să strângă formele mai de aproape. Era dintr-o pânză atât de fină, dintr-o ţesătură atât de compactă, încât ar fi putut face faţă comparaţiei cu batistul şi muselina din zilele noastre. Se unduia cu exactitate peste fiecare detaliu anatomic, lipindu-se de degetele de la mâini şi de la picioare, mulându-se ca o mască pe trăsăturile chipului deja aproape vizibil prin ţesătura subţire. Balsamurile cu care fusese stropită acţionaseră ca un soi de apret şi, în timp ce se desfăceau trase de degetele doctorului, emiteau un mic zgomot sec, asemănător cu acela al hârtiei când o mototoleşti şi o rupi. Un singur accesoriu de îmbrăcăminte mai rămânea de dat la o parte şi, oricât de familiarizat ar fi fost cu astfel de operaţiuni, doctorul Rumphius se întrerupse o clipă din treabă, fie dintr-un soi de respect, dintr-un sentiment de pudoare şi de discreție, fie încercat de acea senzaţie care împiedică un om să desfacă scrisoarea, să deschidă uşa, să ridice vălul care ascunde secretul pe care arde de nerăbdare să îl afle; puse această ezitare pe seama oboselii şi, într-adevăr, sudoarea îi şiroia pe frunte, fără să-i treacă prin minte să o şteargă cu faimoasa lui batistă cu carouri albastre; dar nu oboseala era de vină.

Moarta se întrezărea sub ţesătura fină ca un voal de mătase şi, prin plasa ei, străluceau nedesluşit câteva obiecte poleite cu aur.

După ce şi ultimul obstacol fu înlăturat, tânăra femeie se înfăţişă în toată nuditatea castă a formelor ei frumoase, păstrând, în ciuda atâtor secole scurse, întreaga rotunjime a contururilor, întreaga graţie suplă a liniilor pure. Poziţia sa, puţin obişnuită la mumii, era aceea a lui Venus de Medici, ca şi cum cei ce o îmbălsămaseră ar fi vrut să îndepărteze acest trup

încântător de trista atitudine a morţii, atenuând rigiditatea inflexibilă a unui cadavru. O mână acoperea pe jumătate sânii feciorelnici, iar cealaltă ascundea frumuseţi misterioase, de parcă cea plecată dintre cei vii nu s-ar fi crezut, în sfiala ei, suficient de apărată de întunecimea ocrotitoare a mormântului.

La vederea acestei minuni un strigăt de admiraţie ţâşni, în acelaşi timp, de pe buzele lui Rumphius şi de pe cele ale lui Evandale.

Niciodată, nicio statuie greacă sau romană nu a oferit privirilor linii atât de suple şi de diafane; caracteristicile specifice idealului egiptean de frumuseţe confereau acestui trup desăvârşit, conservat într-un mod atât de miraculos, o eleganţă neatinsă de operele de artă ale lumii antice. Fineţea braţelor, distincţia picioarelor, cu tălpi înguste şi degete cu unghii strălucitoare ca agata, talia subţire, conturul delicat al sânilor, mici şi ridicaţi ca nişte muguri sub frunza de aur care îi acoperea, frăgezimea şoldurilor, rotunjimea coapselor, gambele puţin cam lungi cu maleolele modelate cu gingăşie, aminteau de graţia avântată a muzicantelor şi dansatoarelor reprezentate pe frescele înfăţişând ospeţe funebre în hipogeele din Teba. Toate aceste forme erau impregnate de acea graţie copilărească încă, atinsă, însă, deja, de întreaga perfecţiune a unei femei desăvârşite pe care arta egipteană o exprimă cu o suavitate încărcată de tandreţe, fie pictând cu un penel iute pe pereţii hipogeelor, fie săpând cu răbdare în bazaltul îndărătnic.

În mod obişnuit, mumiile preparate cu bitum şi natron seamănă cu nişte idoli sculptaţi în abanos; nu se descompun, dar nici nu mai dau iluzia vieţii. Cadavrele nu se întorc în ţărâna din care s-au născut; dar se pietrifică în forme hidoase pe care nu le poţi privi fără să te simţi dezgustat, sau să te înflori. Aici, trupul, conservat cu grijă prin procedeele cele mai sigure, cele mai eficiente şi cele mai costisitoare, îşi păstrase carnea elastică, epiderma neatinsă şi coloritul aproape identic cu cel natural; pielea, de un cafeniu deschis, cu nuanţele luminoase ale unui bronz florentin nou; iar acel ton chihlimbariu şi cald pe care îl admirăm în picturile lui Giorgione, sau Tiţian, afumate de timp, probabil că nu se deosebea prea mult de aspectul ei din vremea când tânăra egipteană era încă vie.

Capul părea mai degrabă adormit decât lipsit de viaţă; pleoapele, încă mărginite de genele lungi, lăsau să strălucească între liniile lor de antimoniu ochii de email lustruiţi de licăririle umede ale existenţei; ai fi zis că, dintr-o clipă în alta, urmau să se scuture, ca de un vis uşor, de somnul lor de

treizeci de secole. Nasul, subţire şi fin, îşi păstrase nările pure; nicio adâncitură nu deforma obrajii, rotunjiţi ca pereţii unui vas de flori; gura, colorată de o palidă roşeaţă, îşi menţinuse cutele imperceptibile, iar pe buzele voluptuos modelate plutea un surâs melancolic şi misterios, plin de blândeţe, tristeţe şi farmec; acel surâs tandru şi resemnat care luminează adorabilele chipuri ce împodobesc canopele[22] expuse la Muzeul Luvru.

În jurul frunţii netede şi joase, aşa cum o cer canoanele frumuseţii antice, se revărsa părul negru ca jaisul, împărţit şi împletit într-o mulţime de cosiţe subţiri care-i cădeau pe umeri. Douăzeci de ace de aur înfipte în aceste cosiţe, ca nişte flori într-o coafură de bal, străluceau ca tot atâtea steluţe în părul des şi întunecat, atât de bogat încât ai fi putut crede că e o perucă. Doi cercei mari, rotunjiţi în formă de discuri ca nişte scuturi mici, făceau să tremure lumina lor galbenă de o parte şi de alta a obrajilor închişi la culoare. Un colier magnific alcătuit din trei rânduri de divinităţi şi amulete din aur garnisite cu pietre de mare preţ înconjura gâtul cochetei mumii, iar mai jos, pe piept, se răsfăţau alte două coliere ale căror mărgele şi rozete din aur, lapis-lazuli şi cornalină erau dispuse în alternanţe simetrice cu un bun-gust desăvârşit.

O cingătoare cu un model asemănător îi strângea talia zveltă într-un cerc de aur împodobit cu pietre preţioase.

O brăţară dublă de mărgele de aur şi de cornalină îi înfăşură încheietura mâinii stângi, iar la degetul arătător scânteia un scarabeu minuscul din email cloazonat cu aur, ca montura unui inel confecţionat dintr-un fir subţire de aur împletit cu mare artă.

Ce senzaţie stranie! Să te afli faţă în faţă cu o fiinţă umană din vremea când Istoria de-abia gângăvea, culegând poveştile tradiţiei, faţă în faţă cu o frumuseţe contemporană cu Moise, păstrând, încă, formele delicate ale tinereţii; să atingi această mână mică şi moale, impregnată de parfumuri, pe care, poate, odinioară o sărutase un faraon; să atingi o clipă părul acesta mai trainic decât imperiile, mai solid decât monumentele de granit.

Privind-o pe frumoasa moartă, tânărul lord se simţi cuprins de acea dorinţă retrospectivă pe care o inspiră adesea vederea unei marmuri sau a unui tablou reprezentând o femeie din vremuri de mult apuse, vestită prin farmecele sale; i se păru dacă ar fi iubit-o, dacă ar fi trăit cu trei mii cinci sute de ani mai devreme, că s-ar fi îndrăgostit de această frumuseţe pe care neantul nu cutezase să o distrugă, şi gândirea sa încărcată de nostalgie

ajunse, poate, la sufletul neliniştit care rătăcea în jurul rămăşiţelor sale pământeşti profanate.

Mult mai puţin poetic decât tânărul lord, doctorul Rumphius purcese la inventarul bijuteriilor, fără să le scoată, totuşi, căci Evandale îşi exprimase dorinţa să nu i se ia mumiei această ultimă şi slabă consolare; să deposedezi de bijuterii chiar şi o femeie moartă, însemna să o omori pentru a doua oară! în timpul acestei operaţiuni, un sul de papirus ascuns între pieptul şi braţul mumiei atrase brusc atenţia doctorului.

— Ah, spuse acesta, este fără îndoială exemplarul ce conţine descrierea ritualului funerar şi care era aşezat în ultimul sicriu, scris cu mai multă sau mai puţină grijă, după cât de bogat şi de important era personajul respectiv.

Şi începu să desfăşoare papirusul fragil, cu precauţiuni infinite. De îndată ce apărură primele rânduri, Rumphius păru surprins; nu recunoştea figurile şi semnele obişnuite în reprezentarea ritualului: în zadar căută, în locul consacrat, vinietele cu funeraliile şi convoiul funebru care servesc drept frontispiciu acestui papirus; nu descoperi nici litania celor o sută de nume ale lui Osiris, nici actul de liberă trecere a sufletului, nici cererea adresată zeilor din Amenti. Desene de o natură cu totul specială anunţau scene cu totul diferite, legate de viaţa umană şi nu de călătoria în întunericul celuilalt tărâm. Capitole sau alineate păreau indicate de caractere trasate cu roşu, pentru a se distinge de restul textului scris cu negru şi pentru a fixa atenţia lectorului asupra pasajelor interesante. O inscripţie plasată la început părea să cuprindă titlul operei şi numele grămăticului care o scrisese ori copiase; cel puţin asta crezu că desluşeşte intuiţia sagace a doctorului.

— Hotărât lucru, milord, l-am jecmănit pe domnul Argyropulos, îi spuse Rumphius lui Evandale, atrăgându-i atenţia asupra deosebirilor faţă de un papirus obişnuit şi faţă de ritualurile curente. Este prima oară când se descoperă un manuscris egiptean cuprinzând altceva decât formule hieratice! Oh, îl voi descifra, chiar de-ar trebui să plătesc cu lumina ochilor! Chiar dacă barba mea netunsă ar face de trei ori ocolul biroului meu! Da, îţi voi smulge secretul, Egipt misterios; da, voi afla povestea ta, căci acest papirus mi-o va dezvălui negreşit! Şi mă voi acoperi de glorie, şi voi fi egalul lui Champollion, şi îl voi face pe Lepsius să plesnească de invidie!

Doctorul şi lordul se întoarseră în Europa; mumia, înfăşurată din nou în toate fâşiile ei şi reaşezată în cele trei coşciuge, sălăşluieşte în parcul lordului Evandale, în Lincolnshire, în sarcofagul de bazalt pe care l-a adus

cu mare osteneală de la Biban-el-Moluk şi nu l-a dat la British Museum. Câteodată, lordul se reazemă de sarcofag, pare să viseze adânc şi suspină…

După trei ani de cercetări înverşunate, Rumphius a reuşit să descifreze misteriosul papirus, în afara câtorva pasaje alterate, sau prezentând semne necunoscute, şi traducerea sa latină, tălmăcită de noi, urmează să o citiţi în continuare.

SFÂRŞITUL PROLOGULUI

I.

Opri (acesta este numele egiptean pe care Antichitatea i-l dădea. Tetei cea cu o sută de porţi, sau *Diospolis Magna)* părea că doarme sub razele nimicitoare ale unui soare de plumb. Era miezul zilei; o lumină albă se revărsa din cerul pal pe pământul toropit de arşiţă; solul strălucea ca metalul lustruit şi umbra nu desena la baza clădirilor decât un firicel subţire şi albăstrui, asemănător liniei de cerneală cu care un arhitect îşi trasează planul pe papirus; casele, uşor înclinate pe terenul în pantă, ardeau precum cărămizile în cuptor; uşile erau închise, şi la ferestre, acoperite de storuri din trestie împletită, nu apărea niciun cap.

La capătul străzilor pustii şi deasupra teraselor se decupau în aerul de o puritate incandescentă săgeata unui obelisc, vârful stâlpilor, antablamentul palatelor şi templelor ale căror capiteluri, cu faţă umană sau cu flori de lotus, se dezvăluiau pe jumătate, străpungând liniile orizontale ale acoperişurilor, înălţându-se ca nişte stânci submarine în puzderia de reşedinţe particulare.

Din loc în loc, pe deasupra zidului unei grădini, câte un palmier îşi arăta trunchiul scorojit, terminat cu un evantai de frunze dintre care niciuna nu se clintea, căci nicio adiere nu împrospăta aerul; salcâmi, mimoze şi smochini ai Faraonului revărsau o cascadă de frunziş; pătând cu umbre albăstrui şi înguste lumina strălucitoare a pământului; aceste tuşe verzi animau şi răcoreau ariditatea solemnă a tabloului care, fără ele, ar fi avut aspectul unui oraş mort.

Câţiva sclavi din rasa Nahasi, cu pielea neagră şi chipuri de maimuţă, cu înfăţişări bestiale, singurii care se încumetau să înfrunte zăpuşeala, le duceau stăpânilor lor apă scoasă din Nil în urcioare atârnate de un băţ aşezat pe umăr; câţiva n-aveau ca veşmânt decât un fel de izmene scurte vărgate strânse pe şolduri, *torsurile* lor strălucitoare şi lustruite ca bazaltul şiroiau de sudoare, şi grăbeau pasul ca să nu-şi ardă tălpile groase pe dalele încinse ca pavajul unei băi cu aburi. Mateloţii dormeau pe navele lor ancorate la

cheiul din cărămizi de pe ţărmul fluviului, siguri că nimeni n-o să-i trezească pentru a trece pe celălalt mal. În înaltul cerului se învârteau zăganii al căror piuit ascuţit se putea auzi acum în liniştea desăvârşită, în vreme ce în oricare alt moment al zilei s-ar fi pierdut, înghiţit de rumoarea oraşului. Pe cornişele monumentelor, doi sau trei ibişi, cu o labă strânsă sub burtă, cu ciocul înfundat în guşă, păreau să mediteze adânc, desenându-şi siluetele subţiri în albastrul calcinat şi albicios ce le slujea drept fond.

Totuşi, nu totul dormea în Teba; dincolo de zidurile unui palat mare, al cărui antablament ornat cu palmete se contura ca o linie lungă şi dreaptă pe cerul aprins, se auzea murmurul nedesluşit al unei muzici; aceste adieri de armonie se răspândeau din când în când în tremurai diafan al atmosferei încât ţi se părea că poţi urmări cu ochii unduirile lor sonore.

Înăbuşită de grosimea zidurilor, ca de o surdină, muzica avea o stranie dulceaţă: era un cântec voluptuos şi trist, melancolic şi lipsit de vlagă, exprimând totodată descurajarea pasiunii şi oboseala trupului; puteai ghici, de asemenea, în el splinul luminos al veşnicului azur, aleanul fără nume din ţările calde.

Trecând pe lângă aceste ziduri, sclavul uita de biciul stăpânului şi se oprea să soarbă, cu urechile ciulite, cântecul impregnat de toate nostalgiile secrete ale sufletului, care îl făcea să viseze la patria pierdută, la iubirile destrămate şi la piedicile de netrecut pe care ţi le scoate în cale soarta.

De unde venea acest cântec, acest suspin înăbuşit ce tulbura liniştea oraşului? Ce suflet neliniştit veghea, atunci când totul dormea în jurul lui?

Faţada palatului, îndreptată spre o piaţă destul de vastă, avea acea rectitudine a liniilor şi acea aşezare monumentală tipice arhitecturii egiptene, civile şi religioase. Reşedinţa aceasta nu putea fi decât a unei familii de prinţi sau de preoţi; îţi puteai da seama după materialele de construcţie folosite, după grija cu care fusese zidită, după bogăţia ornamentelor.

În centrul faţadei se ridica un pavilion mare flancat de două aripi, peste care se înălţa un acoperiş triunghiular. O mulură amplă, scobită adânc şi ieşită mult în afară, se afla la capătul zidului care nu mai avea altă deschizătură decât o uşă, aşezată nu simetric, la mijloc, ci în colţul pavilionului, fără îndoială pentru a lăsa spaţiu liber treptelor scărilor interioare. O cornişă, în acelaşi stil ca şi antablamentul, împodobea această unică intrare.

Pavilionul se desprindea dintr-un zid pe care erau aplicate, ca nişte balcoane, două etaje de galerii despărţite de porticuri deschise, din coloane de o fantezie arhitecturală ieşită din comun: bazele acestor coloane reprezentau muguri enormi de lotus, a căror capsulă, desfăcându-se în lobi dantelaţi, lăsa să ţâşnească, precum un pistil gigantic, tija îngroşată în partea de jos, subţiată în partea de sus, sugrumată sub capitel de un colier de muluri, purtând în vârf un mănunchi de flori.

În firidele largi ale intercolonamentelor se zăreau ferestre mici cu două canaturi şi geamuri colorate.

Deasupra domnea, în loc de acoperiş, o terasă pardosită cu bolovani uriaşi.

În galeriile acestea exterioare, în vase mari de argilă, frecate pe dinăuntru cu migdale amare, astupate cu dopuri din frunze şi aşezate pe trepieduri de lemn, se răcorea, bătută de curenţii de aer, apa Nilului, Gheridoane susţineau piramide de fructe, jerbe de flori şi cupe de diverse forme: căci egiptenilor le place să mănânce în aer liber şi iau, ca să spunem aşa, masa la drumul mare.

De fiecare parte a acestui corp de clădire ieşit înainte se răsfirau construcţii ce aveau doar parter, şi erau formate dintr-un şir de pilaştri ale căror vârfuri nu depăşeau jumătatea înălţimii unui zid împărţit în panouri, în aşa fel încât să formeze un spaţiu de promenadă ferit de soare şi de privirile indiscrete. Tot acest ansamblu arhitectural, înveselit de picturi ornamentale (căci capitelurile, fusurile, cornişele şi panourile erau colorate), produceau un efect fericit şi splendid.

Trecând dincolo de poartă, intrai într-o curte vastă înconjurată de un portic cu patru laturi, susţinut de stâlpi având drept capiteluri patru capete de femei cu urechi de vacă, cu ochii alungiţi şi codaţi, cu nasul uşor turtit, surâzând larg, purtând pe creştete un sul gros, pe care se afla aşezat un zar de gresie.

Sub acest portic se deschideau uşile apartamentelor în care pătrundea doar o lumină îmblânzită de umbra galeriei.

În mijlocul curţii scânteia în bătaia soarelui un bazin mărginit de un ghizd din granit de Siena, peste care se întindeau frunzele late de lotus, în formă de inimă, în vreme ce florile roz sau albastre erau pe jumătate închise, ca şi cum ar fi fost toropite de căldură, în ciuda apei în care se scăldau. Răzoarele ce încadrau bazinul erau plantate cu flori dispuse în evantai pe mici movile de pământ şi, pe aleile înguste dintre tufe, se plimbau prudente două berze,

clămpănind din când în când din ciocurile lor lungi şi bătând din aripi ca şi cum ar fi vrut să-şi ia zborul.

În colţurile curţii, patru smochini mari îşi răsuceau trunchiurile, etalându-şi frunzişul bogat de un verde metalic.

În fund, un soi de pilon tăia porticul şi în golul ce încadra cerul albastru se zărea la capătul unui lung umbrar de viţă un chioşc pe cât de minunat, pe atât de elegant.

În compartimentele trasate de o parte şi de alta a umbrarului de arborii pitici tunşi în formă de con înverzeau rodii, sicomori, tamarix, *periplocas*, mimoze şi salcâmi, ale căror flori străluceau ca nişte scântei colorate pe fondul intens al frunzişului ce trecea dincolo de zid.

Muzica stinsă şi dulce despre care vorbeam ieşea dintr-una din camerele ce-şi deschideau uşile sub porticul interior.

Deşi soarele ardea din plin în curte, scăldând-o într-o lumină crudă, o penumbră albăstruie şi răcoroasă, transparentă în intensitatea ei, învăluia odaia, iar ochiul, orbit de strălucirea fierbinte de afară, căuta mai întâi formele şi sfârşea prin a le desluşi, atunci când se obişnuia cu acest clarobscur. O tentă de liliachiu delicat colora pereţii camerei, împrejurul căreia se întindea o cornişă colorată puternic în tonuri sclipitoare şi decorată cu palmete de aur. Separări arhitecturale combinate cu măiestrie împărţeau aceste spaţii plane în panouri care încadrau desene, ornamente, jerbe de flori, figuri de păsări, table de şah în culori contrastante şi scene din viaţa intimă.

În spate, aproape de perete, se desena un pat de o formă bizară, reprezentând un bou cu pene de struţ pe cap, un disc între coarne, teşindu-şi spinarea ca să facă loc celui sau celei ce vroia să doarmă pe salteaua lui îngustă şi roşie, pat ce-şi arcuia pe podea, ca două perechi de picioare, cele patru labe negre încălţate în saboţi verzi, ridicându-şi coada împărţită în două smocuri. Acest patruped-pat, acest animal-mobilă ar fi părut ciudat în oricare altă ţară decât Egiptul, unde leii şi şacalii sunt, de asemenea, transformaţi în paturi, dintr-un capriciu al celui ce le confecţionează. În faţa acestui culcuş era aşezată o mică scară mobilă cu patru trepte, ca să te poţi urca în el; o rezemătoare de alabastru oriental, în formă de semilună, era menită să susţină gâtul, fără a deranja coafura.

În mijlocul odăii se afla o masă de lemn preţios cioplită cu o grijă fără cusur, cu blatul montat pe un soclu scobit. Era încărcată cu tot felul de obiecte: un vas de lut cu flori de lotus, o oglindă de bronz şlefuit cu suport

de fildeş, un vas de agat în formă de urcior împodobit cu panglici, plin cu pudră de antimoniu, o spatulă pentru parfumuri din lemn de sicomor, reprezentând o tânără goală până la mijloc, alungită în poziţia unei înotătoare şi părând că vrea să-şi ţină casoleta deasupra apei.

Lângă masă, într-un fotoliu din lemn aurit cu ornamente roşii, cu picioarele albastre, cu braţele în formă de lei, acoperit de o pernă groasă şi cadrilată cu fondul purpuriu presărat cu stele aurii aşezate în pătrate mari, negre, ale cărei margini se revărsau în volute peste spătar, stătea o tânără femeie, sau, mai degrabă, o tânără fată de o frumuseţe remarcabilă, într-o atitudine plină de graţie, nonşalantă şi melancolică totodată.

Trăsăturile sale, de o delicateţe ideală, erau întruchiparea desăvârşită a celui mai pur tip egiptean şi, adesea, sculptorii pesemne că s-au gândit la ea când au cioplit imaginile lui Isis sau Hathor[23], cu riscul de a încălca riguroasele legi hieratice; reflexe aurii şi roz colorau paloarea sa dogoritoare luminată de ochii alungiţi şi negri, măriţi de o linie de antimoniu şi înecaţi într-o tristeţe inexprimabilă. Ochii aceştia mari şi întunecaţi, cu sprâncenele accentuate şi pleoapele vopsite, păreau cu totul nepotriviţi pe chipul delicat, ca al unui copil. Gura, pe jumătate deschisă, de culoarea florii de rodiu, lăsa să strălucească între buzele un pic cam groase un fulger umed de sidef albăstrui şi păstra acel surâs involuntar şi aproape dureros care conferă un farmec atât de special figurilor egiptene, trezindu-ţi dintr-o dată simpatia; nasul, uşor lăsat la rădăcină, în locul unde sprâncenele se uneau într-o umbră catifelată, se ridica într-un avânt al unor linii atât de pure, al unor muchii atât de fine, conturându-şi nările cu atâta fermitate încât orice femeie sau zeiţă ar fi fost mulţumită, în ciuda profilului imperceptibil african; bărbia se rotunjea într-o curbă de o extremă eleganţă şi strălucea lustruită ca fildeşul; obrajii, puţini prea plini în comparaţie cu frumuseţile altor popoare, adăugau întregii fizionomii o expresie de blândeţe şi graţie de un farmec deosebit.

Frumoasa fată purta pe cap un soi de coif reprezentând o bibilică ale cărei aripi, pe jumătate desfăcute, se lăsau peste tâmple, iar capul drăgălaş, lung şi subţire, înainta până pe mijlocul frunţii, în vreme ce coada, presărată cu puncte albe, se lăsa pe ceafă. O combinaţie măiastră de emailuri imita perfect penajul cu pete rotunde, încât nu îl puteai deosebi de acela al unei păsări vii; pene de struţ înfipte în coif ca o egretă întregeau acest acoperământ purtat doar de fecioare, aşa cum vulturul, simbol al maternităţii, împodobeşte numai capetele femeilor.

Părul tinerei fete, de un negru strălucitor, împletit în cosiţe subţiri, îi încadra obrajii rotunzi şi netezi, accentuându-le conturul, şi i se revărsa pe umeri; în umbra lor străluceau, ca doi sori printre nori, două discuri mari de aur în chip de cercei; din păr se desfăceau două fâşii lungi de stofă cu franjuri la capete care cădeau cu graţie pe spate. Un pectoral[24] amplu alcătuit din mai multe şiraguri de mărgele emailate, bobite de aur şi de cornalină, peşti şi şopârle din aur bătut, îi acoperea pieptul de la baza gâtului până deasupra sânilor care străpungeau rozi şi albi ţesătura diafană a caiasiris-ului[25].

Rochia, în carouri mari, se lega sub sâni cu un cordon moale ale cărui capete se unduiau în aer, şi se termina cu o bordură largă cu dungi transversale împodobită cu ciucuri. Câte trei brăţări din mărgele de lapis-lazuli, despărţite din loc în loc de bobite de aur, îi încătuşau încheieturile de la mâini, subţiri, delicate, ca de copil; iar labele picioarelor, înguste, cu degete suple şi lungi, încălţate în sandale din piele albă gofrată cu desene în fir de aur, se odihneau pe un taburet de cedru încrustat cu email verde şi roşu.

Lângă Tahoser, căci acesta era numele tinerei egiptene, stătea îngenuncheată, cu un picior îndoit sub coapsă, iar celălalt formând un unghi obtuz, în acea poziţie pe care pictorilor le place să o reproducă pe zidurile hipogeelor, o cântăreaţă la harfă, aşezată pe un fel de soclu jos, menit, desigur, să amplifice rezonanţa instrumentului. O bucată de pânză brăzdată de dungi colorate, ale cărei capete, aruncate în spate, atârnau în smocuri canelate, îi strângea graţios părul, încadrându-i figura surâzătoare şi misterioasă ca masca unui sfinx. O rochie strâmtă, sau, mai degrabă, un furou din gaz transparent se mula perfect peste contururile juvenile ale trupului său graţios şi proaspăt; rochia, tăiată sub sâni, lăsa umerii, pieptul şi braţele libere în nuditatea lor castă.

Un suport înfipt în soclul pe care era aşezată muzicanta şi străpuns de un piron în formă de cheie slujea drept punct de sprijin harfei care, fără acesta, ar fi apăsat cu toată greutatea pe umerii tinerei femei. Harfa, cu un soi de întinzător de corzi la mâner, rotunjită ca o cochilie mare de melc marin şi acoperită de picturi ornamentale, avea la extremitatea superioară un cap sculptat al lui Hathor purtând în creştet o pană de struţ; strunele, în număr de nouă, se întindeau în diagonală şi fremătau sub degetele lungi şi subţiri ale harpistei, care, deseori, pentru a atinge notele grave, îşi apleca trupul cu

o mişcare graţioasă, de parcă ar fi vrut să înoate în valurile sonore ale muzicii şi să însoţească armonia ce se îndepărta.

În spatele ei, o altă muzicantă, în picioare, despre care ai fi putut crede că e goală, dacă nu ar fi fost uşoara ceaţă albă în care era înfăşurată, atenuând culoarea de bronz vechi a corpului ei, cânta la un fel de mandolină cu gâtul deosebit de lung, ale cărei trei corzi erau împodobite la capete cu ciucuri coloraţi. Un braţ, subţire şi totuşi rotund, se întindea într-o poziţie sculpturală până la capătul gâtului, în vreme ce celălalt susţinea instrumentul şi ciupea strunele.

O a treia tânără, al cărei păr bogat o făcea să pară şi mai plăpândă, marca măsura bătând într-un timpanon confecţionat dintr-un cadru de lemn peste care era întinsă o piele de colun[26].

Harpista cânta o melopee tânguitoare, străbătută, în acelaşi timp, de o dulceaţă inexprimabilă şi de o tristeţe profundă. Cuvintele exprimau vagi nostalgii, păreri de rău înăbuşite, un imn de dragoste închinat necunoscutului şi lamentaţii timide în legătură cu asprimea zeilor şi cruzimea sorţii.

Tahoser, sprijinită într-un cot de unul dintre leii cu care era împodobit fotoliul său, cu mâna la obraz şi degetul îndoit la tâmplă, asculta cu o lipsă de atenţie mai degrabă aparentă decât reală; când și când, un suspin îi umfla pieptul şi îi înălţa emailurile *grumăjerului*; când şi când, o licărire umedă, provocată de o lacrimă rătăcită, făcea să-i lucească globul ochiului între liniile de antimoniu şi dinţii mărunţi muşcau din buza inferioară, ca şi cum s-ar fi răzvrătit împotriva propriilor ei emoţii.

— Satu, spuse ea, lovindu-şi mâinile delicate pentru a impune tăcere muzicantei care înăbuşi numaidecât cu palma vibraţiile harfei, cântecul tău mă copleşeşte şi mă tulbură, mă moleşeşte şi mă sleieşte de puteri, o să mă facă să ameţesc ca un parfum prea tare. Corzile harpei tale par să se fi împletit cu fibrele inimii mele; mă faci să mă simt aproape ruşinată, căci sufletul meu plânge în muzica ta, şi cine să-ţi fi spus secretele lui?

— Stăpână, răspunse harpista, poetul şi muzicianul ştiu totul; zeiile dezvăluie lucrurile ascunse; ei exprimă în ritmurile lor ceea ce gândirea de-abia zămisleşte, iar limba exprimă încâlcit şi nedesluşit. Dar, dacă ceea ce cânt te întristează, pot, schimbând tonul, să fac să încolţească în mintea ta idei mult mai vesele.

Şi Satu atacă strunele harpei cu o energie plină de veselie, într-un ritm vioi pe care timpanonul îl accentua cu lovituri repezi; după acest preludiu,

intona un cântec celebrând virtuţile vinului, mireasma îmbătătoare a parfumurilor şi delirul dansului.

Câteva dintre femeile care, aşezate pe acele scaune pliante cu gâturi de lebede albastre ale căror cioc galben muşcă lemnul scaunului, sau îngenuncheate pe perne stacojii umplute cu ţepi de scaieţi, rămăseseră, sub influenţa muzicii lui Satu, într-o atitudine încărcată de melancolie şi tristeţe, tresăriră, cu nările fremătând, aspirară ritmul magic, se ridicară în picioare, şi, puse în mişcare de un impuls irezistibil, începură să danseze.

Un coif răscroit la ureche le acoperea părul, iar câteva şuviţe scăpaseră de sub el şi le biciuiau obrajii cafenii care se aprinseră curând de patima dansului. Cercuri mari de aur le loveau gâtul şi, prin cămăşile lungi de gaz brodate cu perle în partea de sus, li se zăreau trupurile de culoarea bronzului auriu zvâcnind, sprintene ca nişte năpârci; se răsuceau, se arcuiau, îşi ondulau şoldurile strânse într-o centură îngustă, se lăsau pe spate, se aplecau, îşi înclinau capul la dreapta şi la stânga ca şi cum ar fi descoperit o voluptate secretă în a-şi freca bărbia lustruită de umărul rece şi gol, îşi umflau pieptul ca nişte porumbei, îngenuncheau şi se ridicau, îşi strângeau mâinile în faţă sau îşi desfăceau molatic braţele, de parcă ar fi bătut din aripi ca Isis sau Neftis, îşi târşeau tălpile, se îndoiau din genunchi şi îşi mişcau picioarele agile în mici mişcări sacadate, urmând toate unduirile muzicii.

Slujitoarele, în picioare lângă perete ca să lase loc liber evoluţiei dansatoarelor, marcau ritmul pocnind din degete sau bătând din palme. Unele, complet goale, n-aveau ca podoabă decât o brăţară emailată; altele, înveşmântate într-o *pagna* strâmtă cu bretele, avea prinse în păr câteva flori împletite. Era ciudat şi graţios. Mugurii şi florile, clătinându-se în ritmul dansului, îşi răspândeau mireasma în întreaga încăpere, şi aceste tinere femei ar fi putut oferi poeţilor cele mai nimerite subiecte de comparaţie.

Dar Satu exagerase puterea artei sale. Vesela melodie părea să fi sporit melancolia lui Tahoser. O lacrimă i se prelinse pe obraz, ca o picătură din apa Nilului pe o petală de nufăr alb, şi, ascunzându-şi capul la pieptul slujitoarei favorite care stătea rezemată de fotoliul stăpânei sale, murmură suspinând, cu geamătul unei porumbiţe sugrumate:

— Oh! sărmana mea Nofre, sunt atât de tristă şi atât de nefericită!

II.

Nofre făcu un semn, presimţind o confidenţă; harpista, cele două muzicante, dansatoarele şi slujitoarele se retraseră în şir, una după alta, ca

imaginile pictate pe o frescă. Atunci când dispăru şi ultima, slujitoarea favorită i se adresă stăpânei sale pe un ton mângâios şi compătimitor, ca o mamă care alină micile necazuri ale copilului ei:

— Ce ai, scumpa mea stăpână, de eşti tristă şi nefericită? Nu eşti tu tânără şi atât de frumoasă încât stârneşti invidia celor mai frumoase, şi liberă, căci tatăl tău, marele preot Petamunof, a cărui mumie neştiută de nimeni se odihneşte într-un falnic mormânt, ţi-a lăsat bunuri de mare preţ de care te poţi bucura după pofta inimii? Palatul tău este atât de frumos, grădinile tale sunt atât de întinse şi scăldate de ape cristaline. Cuferele tale emailate din lemn de sicomor sunt pline de coliere, de pectorali, de grumăjere, de inele pentru picioare, de inele cu monturi lucrate cu fineţe; rochiile, *calasiris*-urile, coifurile tale sunt mai multe decât zilele anului; Hopi-Mu, tatăl apelor, stropeşte din belşug şi la vreme din vasul său fecund pământurile tale atât de întinse încât un zăgan ce zboară ca vântul de-abia le-ar străbate de la o zi la alta; şi inima ta, în loc să se deschidă voioasă în bătaia razelor vieţii, ca un mugur de lotus în luna lui Hathor sau a lui Choiak, se închide şi se strânge dureros.

Tahoser îi răspunse lui Nofre:

— Da, sigur, zeii din zonele superioare au fost buni cu mine; dar ce contează toate lucrurile pe care le ai, dacă nu îl ai pe acela pe care ţi-l doreşti? O dorinţă ce nu se poate împlini îl face pe cel bogat la fel de sărac în palatul său aurit şi pictat în culori strălucitoare, în mijlocul grămezilor sale de grâu, de mirodenii şi de metale preţioase, ca şi cel mai sărman muncitor din Memnonia care adună cu rumeguşul sângele cadavrelor, sau ca negrul pe jumătate gol ce-şi conduce pe Nil barca şubredă de papirus în arşiţa soarelui de la prânz.

Nofre surâse şi spuse cu o ironie imperceptibilă:

— Este cu putinţă, stăpână, ca vreunul dintre capriciile tale să nu se împlinească pe loc, cât ai clipi din ochi? Dacă visezi o bijuterie, îi duci meşteşugarului un lingou de aur curat, cornaline, lapis-lazuli, agate şi hematite, şi el îţi execută modelul dorit; la fel se întâmplă şi cu rochiile, carele, parfumurile şi instrumentele muzicale. Sclavii tăi, de la Philae la Heliopolis, caută pentru tine tot ceea ce e mai frumos şi mai rar; dacă nu se află în Egipt ce-ţi doreşti, caravanele îţi aduc lucrul râvnit de la capătul lumii.

Frumoasa Tahoser îşi clătină capul drăgălaş şi păru scoasă din răbdări de puţina inteligenţă a confidentei sale.

— Iartă-mă, stăpână, spuse Nofre, schimbându-şi brusc părerea, căci îşi dăduse seama că o luase pe un drum greşit, nu m-am gândit că se împlinesc în curând patru luni de când Faraonul a plecat în expediţie în Etiopia Superioară, iar frumosul *oeris* (ofiţer) care nu trecea pe sub terasă fără să ridice capul şi să încetinească pasul o însoţeşte pe Maiestatea Sa. Cât de bine îi stătea uniforma militară! Cât era de frumos, de tânăr şi de curajos!

Ca şi cum ar fi vrut să vorbească, Tahoser îşi întredeschise buzele trandafirii; dar un uşor nor de purpură îi acoperi obrajii, lăsă capul în jos şi fraza gata să-şi ia zborul nu-şi desfăcu aripile sonore.

Slujnica avu impresia că ghicise adevărul şi continuă:

— În cazul acesta, stăpână, necazul tău se va spulbera, căci în dimineaţa asta un curier a sosit în mare grabă, vestind întoarcerea triumfală a regelui înainte de apusul soarelui. Nu auzi deja zumzetul şi freamătul nedesluşit al oraşului care se trezeşte din toropeala amiezii? Ascultă! Roţile carelor huruie pe dalele străzilor; şi deja poporul se îndreaptă în grupuri compacte spre malul fluviului ca să-l traverseze şi să ajungă la câmpul de manevră. Leapădă-ţi tristeţea şi vino şi tu să vezi acest spectacol admirabil. Când eşti trist, trebuie să te amesteci în mulţime. Singurătatea întreţine gândurile sumbre. Din carul său de luptă, Ahmosis te va săgeta cu un surâs graţios, iar tu te vei întoarce mai veselă în palatul tău.

— Almosis mă iubeşte, răspunse Tahoser, dar eu nu-l iubesc.

— Vorbe de fecioară, replică Nofre, căreia căpetenia militară îi plăcea mult şi care credea că nepăsarea dispreţuitoare a stăpânei sale este prefăcută.

Într-adevăr, Ahmosis era încântător, profilul său semăna cu imaginile zeilor cioplite de cei mai talentaţi sculptori; trăsăturile sale mândre, armonioase erau la fel de frumoase ca acelea ale unei femei; nasul uşor acvilin, ochii de un negru strălucitor, măriţi de antimonin, obrajii netezi, delicaţi ca alabastrul oriental, buzele perfect modelate, eleganţa siluetei sale înalte, bustul cu umeri largi, cu șolduri înguste, braţele viguroase pe care, totuşi, niciun muşchi nu ieşea în afară în mod dizgraţios făceau din el un bărbat care putea seduce cele mai năzuroase femei; dar Tahoser nu-l iubea, orice ar fi crezut Nofre.

O altă idee căreia nu-i dădu glas, pentru că nu o credea pe Nofre capabilă să o înţeleagă, o hotărî să treacă la acţiune; se trezi din patie, se sculă cu o vioiciune la care nu te-ai fi aşteptat din partea ei, având în vedere cât de distrusă şi fără vlagă se arătase în timpul cântecelor şi al dansurilor. Nofre,

îngenuncheată la picioarele ei, o încălţă cu un soi de tălpici cu vârful curbat, îi presără pudră parfumată în păr, scoase dintr-o casetă pe câteva brăţări în formă de şarpe, câteva inele având ca monturi scarabeul sacru; îi puse în obraji puţin fard verde, care, în contact cu pielea, se coloră numaidecât în roz; îi acoperi unghiile cu lac, îi netezi pliurile puţin mototolite ale *calasiris*-ului, ca o slujitoare plină de zel care vrea ca stăpâna sa să arate cât mai bine; apoi chemă câteva slujnice şi le spuse să pregătească barca şi să treacă de cealaltă parte a fluviului trăsura cu atelaj cu tot.

Palatul, sau, dacă această denumire pare prea pompoasă, casa lui Tahoser se înălţa foarte aproape de Nil, de care era despărţită doar de grădinile sale. Fiica lui Petamunof, cu mâna pe umărul lui Nofre, precedată de slujitorii ei, o porni spre apă pe sub bolta deasă ale cărei ramuri de viţă bogate filtrau razele soarelui, brăzdându-i cu dungi întunecate şi luminoase chipul încântător. Curând ajunse pe un chei vast din cărămidă unde forfotea o mulţime imensă, aşteptând plecarea sau întoarcerea ambarcaţiunilor.

Oph, oraşul colosal, nu mai adăpostea la sânul său decât bolnavii, infirmii, bătrânii incapabili să se mişte şi sclavii puşi să păzească locuinţele; pe străzi, în pieţe, în dromosuri, aleile mărginite de sfincşi, în dreptul coloanelor, pe chei se scurgea un fluviu de oameni care se îndrepta spre Nil. O gloată cât se poate de pestriţă, dintre care cea mai mare parte era reprezentată de egiptenii pe care îi puteai recunoaşte după profilul pur, silueta zveltă şi înaltă, veşmintele largi din in subţire, sau *calasiris*-urile încreţite; unii, cu capetele acoperite cu o bucată de pânză cu dungi albastre sau verzi, cu şoldurile înfăşurate strâns într-o fâşie de pânză, îşi arătau până la mijloc torsurile goale de culoarea argilei arse. Fondul acesta indigen era întrerupt din loc în loc de diverse eşantioane de rase exotice: negri din susul Nilului, întunecaţi ca nişte zeităţi de bazalt, cu braţele încinse de inele mari de fildeş şi podoabe sălbatice bălăngănindu-li-se la urechi; etiopieni arşi de soare, cu figuri crunte, neliniştiţi fără să vrea în mijlocul acestei civilizaţii, ca nişte făpturi ale nopţii aduse la lumina zilei; asiatici cu pielea de un galben deschis, cu ochii albaştri ca cerul, cu barba cârlionţată, purtând pe cap o tiară prinsă într-o fâşie de pânză, înválui̦ţi în veşminte largi cu ciucuri, încărcate de broderii; pelasgi îmbrăcaţi în piei de animale legate pe umăr, lăsând să li se vadă braţele şi picioarele cu tatuaje bizare, purtând pe cap pene de care atârnau două cozi aflate la capătul unei meşe tăiate în colţuri ascuţite.

Prin mulţime îşi făceau loc, gravi, preoţi cu capul ras, cu o piele de panteră răsucită în jurul corpului, în aşa fel încât botul animalului părea o pafta, cu încălţări din *byblos,* cu bastoane lungi din lemn de salcâm şi gravate cu hieroglife; soldaţi cu pumnale cu ţinte de argint la şold, cu pavezele în spate, securile de bronz în mână; personaje importante, cu pieptul împodobit de grumăjere onorifice, pe care sclavii le salutau aplecându-se până la pământ.

Strecurându-se pe lângă ziduri, ca nişte umbre umile şi triste, femei sărmane mergeau încovoiate sub greutatea copiilor lor ce le atârnau de gât înfăşuraţi în fâşii zdrenţuite de pânză, sau aşezaţi în coşuri împletite, în vreme ce fete frumoase, însoţite de un alai format din trei sau patru slujitoare, treceau semeţe în rochiile lor lungi şi transparente înnodate sub sâni cu panglici uşoare ce fluturau în aer, într-o scânteiere de emailuri, perle şi aur, învăluite într-o mireasmă de flori şi mirodenii.

Trecătorii erau depăşiţi de litiere purtate de etiopieni cu pas rapid şi ritmic, de care uşoare trase de cai iuţi cu capetele împodobite cu panaşuri, de care trase de boi greoi ducând familii întregi. Gloata de-abia catadicsea să se dea la o parte ca să le facă loc, fără să-i pese că putea să fie strivită şi, de multe ori, cei ce le conduceau erau nevoiţi să-i lovească cu biciul pe cei rămaşi în urmă, sau pe încăpăţânaţii care nu vroiau cu niciun chip să se ferească din calea lor.

Aceeaşi agitaţie extraordinară cuprinsese şi fluviul, acoperit de ambarcaţiuni de toate felurile, în aşa fel încât, în ciuda lărgimii sale, oglinda apei nu se mai zărea; de la luntrea cu prora şi pupa ridicate, împodobită cu culori pestriţe şi ornamente de aur, până la barca subţire din papirus, totul fusese pus în mişcare, totul era folosit. Nu fuseseră lăsate deoparte nici măcar cele ce transportau vite ori fructe, nici plutele de stuf susţinute de burdufuri din piele de capră pe care se încărcau de obicei vase de argilă.

Nu era deloc o treabă uşoară să treci de pe un ţărm al fluviului pe celălalt o populaţie de peste un milion de suflete, şi ca s-o faci era nevoie de toată îndemânarea şi de toată sârguinţa marinarilor din Teba. Apa Nilului, lovită, biciuită, crestată de vâsle mari şi vâsle mai mici, de cârme de toate soiurile, spumega ca marea, încreţindu-se într-o mulţime de vârtejuri care frângeau forţa curentului. Alcătuirea bărcilor era pe cât de variată, pe atât de pitorească; unele aveau la fiecare extremitate câte o floare de lotus curbată înspre interior şi prinsă de tijă de un şirag de mici flamuri înnodate marinăreşte; altele se bifurcau la pupă şi se ascuţeau în vârf; acestea se

rotunjeau în formă de semilună şi se ridicau la cele două capete; acelea aveau un fel de castele, sau platforme pe care stăteau în picioare cârmacii; câteva erau făcute din trei fâşii de scoarţă legate cu frânghii şi manevrate de o pagaie. Vasele destinate transportului animalelor şi carelor erau alipite bord lângă bord şi înzestrate cu un planşeu pe care fusese aşezat un pod demontabil ce le permitea îmbarcarea şi debarcarea fără probleme: numărul lor era mare. Caii surprinşi nechezau şi loveau lemnul cu copitele, făcându-l să răsune, boii cuprinşi de nelinişte nu voiau să privească spre fluviu, întorcându-şi boturile lustruite de care atârnau firişoare de bale, liniştindu-se sub mângâierile conducătorilor.

Şefii echipajelor marcau ritmul vâslaşilor lovindu-şi palmele una de alta; cârmacii, căţăraţi la pupă sau plimbându-se pe acoperişul cabinei, îşi strigau ordinele, indicând manevrele necesare pentru a înainta prin labirintul mişcător al ambarcaţiunilor. Uneori, în ciuda măsurilor de precauţie, vasele se ciocneau, şi marinarii se înjurau, sau se loveau cu ramele.

Mulţimea aceasta de corăbii, pictate în alb şi împodobite cu motive ornamentale verzi, albastre şi roşii, încărcate cu bărbaţi şi femei în veşminte multicolore, făcea ca Nilul să dispară cu totul pe o suprafaţă de mai multe leghe şi înfăţişa, sub lumina vie a soarelui Egiptului, un spectacol de o strălucire care îţi lua ochii prin mobilitatea sa; apa răscolită în toate direcţiile fremăta, scânteia, sclipea ca argintul viu, ca un soare spart într-un milion de ţăndări.

Tahoser se urcă pe corabia ei, decorată cu un lux deosebit, al cărei centru era ocupat de o cabină cu antablamentul acoperit de un rând de şerpi, cu stâlpi ciopliţi la colţuri şi pereţii împestriţaţi de desene simetrice. Un habitaclu cu acoperişul ascuţit se afla la pupă, contrabalansat la cealaltă extremitate de un fel de altar înfrumuseţat cu picturi. Cârma era alcătuită din două rame imense terminate cu capete ale lui Hathor la gâtul cărora erau înnodate bucăţi de pânză, şi învârtindu-se pe nişte ţăruşi scobiţi. Pe catargul înălţat flutura, căci vântul de est tocmai începuse să bată, o pânză oblongă prinsă în două vergi, a cărei ţesătură bogată era brodată şi pictată cu romburi, căpriori, pătrate, păsări, animale fantastice în culori strălucitoare; de verga inferioară atârna un ciucure cu smocuri mare.

Odată ancora ridicată şi pânza potrivită în bătaia vântului, corabia se îndepărtă de ţărm, despicând cu prova încâlceala de bărci ale căror vâsle se încurcau şi zvârcoleau ca labele unor scarabei răsturnaţi pe spate; plutea fără să-i pese, într-un concert de înjurături şi de răcnete; forţa sa superioară

îi permitea să nu ia în seamă izbiturile ambarcaţiunilor mai fragile ce încercau să o scufunde. De altfel, marinarii lui Tahoser erau atât de dibaci încât corabia pe care o manevrau părea înzestrată cu inteligenţă, într-atât de prompt se supunea comenzilor cârmaciului şi ocolea fără greş obstacolele mai serioase. Curând lăsă în urmă navele împovărate a căror cabină înţesată de pasageri în interior era încărcată şi pe acoperiş de trei, patru rânduri de bărbaţi, femei şi copii chirciţi în acea poziţie în care le plăcea atât de mult egiptenilor să stea. Văzând toate aceste personaje îngenuncheate astfel, ai fi crezut că sunt judecătorii lui Osiris, dacă fizionomia lor, în loc să exprime reculegerea proprie consilierilor funebri, n-ar fi arătat veselia cea mai adevărată, într-adevăr, Faraonul se întorcea învingător, încărcat de pradă. Teba era beată de fericire, iar populaţia sa pornise cu mic cu mare să iasă în întâmpinarea protejatului lui Amon-Ra, stăpân al diademelor, conducătorul regiunilor pure, Aroeris atotputernicul, regele-soare şi cuceritorul popoarelor.

Corabia lui Tahoser atinse curând malul opus. Ambarcaţiunea care transporta carul acostă aproape în acelaşi timp: boii trecură peste podul mobil şi fură puşi în jug în câteva minute de slujitorii iuţi debarcaţi o dată cu ei.

Boii aceştia albi, pătaţi cu negru, purtau pe capete un soi de tiară ce acoperea în parte jugul legat de oişte şi menţinut în stare de echilibru de două curele late de piele, dintre care una le înconjura gâtul, iar cealaltă, prinsă de prima, le trecea pe sub burtă. *Greabănele* înălţate, cutele mari din jurul gâtului, jaretele[27] uscate şi nervoase, copitele mici şi strălucitoare ca agata, coada cu smocul pieptănat cu grijă arătau că erau de rasă pură, şi că muncile grele ale câmpului nu-i deformaseră niciodată. Aveau acea placiditate maiestuoasă a lui Apis, taurul sacru, atunci când acesta primeşte omagii şi ofrande. În carul uşor şi deosebit de rapid puteau încăpea două sau trei persoane; semicircular, acoperit de ornamente şi desene aurite cu linii graţioase, era susţinut de un fel de proptea oblică depăşind puţin marginea superioară, de capătul căreia călătorul se agăţa cu mâna atunci când drumul era desfundat sau mersul atelajului rapid; pe osie, aşezată în partea din spate, pentru a atenua zdruncinăturile, pivotau două roţi cu câte şase spiţe fixate de nişte pene împlântate adânc. La capătul unei prăjini înfipte în partea din spate se desfăcea ca o floare o umbrelă de soare reprezentând nişte frunze de palmier.

Nofre, aplecată peste margine, ţinea frâiele boilor înhămaţi ca nişte cai şi conducea carul după obiceiul egiptean, în vreme ce Tahoser, nemişcată lângă ea, îşi sprijinea mâna, încărcată de inele de la degetul mic până la cel mare, de mulura aurită a carului.

Aceste două frumoase fete, una strălucind de emailuri şi pietre preţioase, cealaltă de-abia acoperită de o tunică străvezie de gaz, formau un grup încântător în carul pictat în culori scânteietoare. Opt sau zece slujitori înveşmântaţi în tunici dungate, plisate în faţă, însoţeau echipajul, potrivindu-şi paşii după mersul boilor.

Nici de partea aceasta a fluviului înghesuiala nu era mai mică; locuitorii din cartierul Memnonia şi din satele învecinate soseau şi ei şi, în fiecare clipă, bărcile, depunându-şi încărcătura pe cheiul din cărămizi, aduceau noi cete de curioşi care îngroșau rândurile mulţimii. Care nenumărate se îndreptau spre câmpul de manevră, iar roţile le străluceau ca nişte sori în praful auriu pe care-l ridicau în drumul lor.

Rama era, de altfel, pe măsura tabloului. În mijlocul unor grădini înverzite din care ţâşneau egretele palmierilor se desenau, viu colorate, case de plăcere, palate, pavilioane de vară înconjurate de sicomori şi de mimoze. Bazinele scânteiau în soare, viţa de vie îşi împletea cârceii, ca nişte festoane, pe spalierele boltite; în spate se proiecta silueta gigantică a palatului lui Ramses-Meiamun, cu stâlpii săi uriaşi, zidurile enorme, catargele aurite şi pictate ale căror flamuri fluturau în vânt; mai la nord, cei doi coloşi care tronează într-o atitudine de eternă indiferenţă, munte de granit cu formă umană, în faţa. Intrării *AmenoGum-uhii,* începeau să se contureze într-o nuanţă albăstruie, mascând pe jumătate *Rameseium-ul* mai îndepărtat şi mormântul situat într-o poziţie mai retrasă al marelui preot, dar lăsând să se vadă unul dintre colţurile palatului lui Menefta.

Mai aproape de lanţul libian, cartierul Memnonia, locuit de colciţi, paraschişti şi tarischeuţi, făcea să se înalţe în aerul albastru fumul roşiatic al cazanelor sale de natron: căci moartea nu oboseşte niciodată şi în zadar se revarsă tumultoasă viaţa, fâşiile de pânză se croiesc, lăcaşurile mumiilor se modelează, sicriele se acoperă cu hieroglife, şi cine ştie ce leş rece, întins pe patul funebru cu picioare de leu sau de şacal, aşteaptă să fie pregătit pentru odihna veşnică.

La orizont, dar părând mai aproape datorită transparenţei aerului, munţii Libiei îşi desenau pe cer crenelurile dantelate din calcar şi întinderile aride scobite de hipogee.

Atunci când îţi întorceai capul spre celălalt ţărm, priveliştea nu era mai puţin minunată; razele soarelui colorau în roz, pe fondul vaporos al lanţului arabic, ansamblul imens al Palatului din Nord pe care depărtarea de-abia dacă îl micşora puţin şi care îşi înălţa munţii de granit, pădurea de coloane uriaşe deasupra locuinţelor cu acoperişul plat.

În faţa palatului se întindea o esplanadă vastă ce cobora spre fluviu prin două scări dispuse în colţuri; în mijloc, un *dromos de criosfineşi*, perpendicular pe Nil, ducea spre un stâlp gigantic, precedat de două statui uriaşe şi de o pereche de obeliscuri ale căror *piramidioane* depăşeau cornişa proiectându-şi vârfurile sângerii pe albastrul azuriu al cerului.

Mai înapoi, deasupra zidurilor incintei, se desluşea faţa laterală a templului lui Amon; şi mai la dreapta se ridicau templul din Khons şi templul din Oph; un pilon gigantic zărit din profil şi întors spre răsărit, două obeliscuri de şaizeci de coţi înălţime marcau începutul acestei miraculoase alei de două mii de sfincşi cu corpuri de leu şi capete de berbec, întinzându-se de la Palatul din Nord până la Palatul din Sud; pe piedestale se vedeau revărsându-se crupele enorme ale primului rând de monştri, întorşi cu spatele spre Nil.

Mai departe se conturau vag într-o lumină trandafirie cornişe cu globul mistic desfăcându-şi aripile largi, capete de coloşi cu figuri placide, colţuri ale unor edificii imense, piscuri de granit, terase suprapuse, pâlcuri de palmieri desfăcându-se ca nişte tufe de plante pitice între aceste clădiri şi monumente de dimensiuni uluitoare; şi Palatul din Sud îşi desfăşura zidurile multicolore, catargele pavazate, porţile tăiate oblic, obeliscurile şi cetele de sfincşi.

Dincolo, atât cât puteai cuprinde cu ochii, se întindea Oph, cu palatele, şcolile de preoţi şi casele sale, iar linii vagi albăstrui indicau în planul cel mai îndepărtat creasta zidurilor sale şi vârful porţilor.

Tahoser se uita distrată la acest tablou familiar şi ochii ei neatenţi nu exprimau nicio clipă admiraţia; dar, trecând prin faţa unei case aproape ascunse de vegetaţia luxuriantă ce o împrejmuia, ieşi din apatie, părând să caute pe terasă şi în galeria exterioară o figură cunoscută.

Un tânăr frumos, sprijinit cu nonşalanţă de una dintre coloanele pavilionului, părea să privească mulţimea; dar ochii săi întunecaţi, în care părea să danseze un vis, nu zăboviră asupra carului ce le ducea pe Tahoser şi Nofre.

Totuşi, mâna mică a fiicei lui Petamunof se încleşta nervoasă de marginea carului. Obrajii săi păliră sub stratul subţire de fard cu care o marinase Nofre şi, ca şi cum ar fi fost gata să leşine, inspiră de mai multe ori parfumul buchetului ei de lotus.

III.

În ciuda perspicacităţii sale obişnuite, Nofre nu remarcase efectul pe care îl produsese misteriosul necunoscut asupra stăpânei sale: nu observase paloarea urmată de o roşeaţă întunecată, nici strălucirea mai vie a privirii, nu auzise nici foşnetul emailurilor şi mărgelelor colierelor clătinate de mişcarea pieptului care începuse să palpite; este adevărat că întreaga sa atenţie era îndreptată spre atelaj, încercând să strecoare carul prin mulţime, operaţiune din ce în ce mai dificilă având în vedere grupurile tot mai compacte de gură-cască sosiţi în graba mare ca să asiste la întoarcerea triumfală a Faraonului.

În sfârşit ajunseră pe câmpul de manevră, o incintă imensă nivelată cu grijă pentru desfăşurarea festivităţilor militare: terasamente construite de-a lungul multor ani de braţele a treizeci de naţiuni duse în sclavie încadrau ca nişte forme de relief naturale acest paralelogram gigantic; ziduri de cărămidă arsă îmbrăcau aceste terasamente, făcându-le să semene cu nişte talazuri pardosite, crestele lor erau împodobite, pe mai multe rânduri în adâncime, de sute de mii de egipteni ale căror costume albe sau în culori vii şi pestriţe scânteiau în soare în acea forfotă care caracterizează o mulţime, chiar şi atunci când aceasta pare nemişcată; în spatele acestui cordon de spectatori, carele, trăsurile, litierele păzite de conducători, vizitii şi sclavi aveau aspectul unui campament al unui popor în migraţie, într-atât de mare era numărul lor; căci Teba, minunea lumii antice, număra mai mulţi locuitori decât anumite regate.

Nisipul fin al vastei arene înconjurate de un milion de capete scânteia ca o ţesătură de fire micacee în lumina ce se cernea din cerul albastru ca emailul statuetelor lui Osiris.

În partea de sud a câmpului de manevră, zidurile se întrerupeau şi lăsau să se reverse în piaţă un drum ce ducea spre Etiopia Superioară de-a lungul lanţului libian. În colţul opus, talazul tăiat permitea drumului să continue până la palatul lui Ramses-Meiamun, făcându-şi loc prin zidul gros de cărămidă.

Fiica lui Petamunof, împreună cu Nofre, cărora servitorii le făcuseră loc, se aflau în acel colţ, în vârful talazului, în aşa fel încât puteau vedea întreg

cortegiul defilând la picioarele lor.

Un vuiet surd, profund şi puternic precum mugetul mării, se făcu auzit în depărtare, acoperind murmurul mulţimii aşa cum răgetul unui leu reduce la tăcere mieunaturile unei cete de şacali. Curând, zgomotul specific instrumentelor muzicale se detaşă de acest tunet terestru produs de uruitul carelor de luptă şi pasul ritmat al infanteriei; un soi de ceaţă roşcată ca aceea ce se ridică atunci când vântul răscoleşte deşertul acoperi cerul în partea aceea, şi totuşi briza încetase să mai bată; nicio adiere nu se simţea în aer, şi ramurile cele mai delicate ale palmierilor stăteau neclintite de parcă ar fi fost sculptate în granitul capitelurilor, niciun fir de păr nu se înfiora pe tâmplele jilave ale femeilor, iar ţepii canelaţi ai coifurilor lor se înmuiaseră şi le atârnau pe spate. Ceaţa aceasta prăfoasă era produsă de armata în marş şi plutea deasupra ei ca un nor arămiu.

Tumultul sporea: trombele de praf se desfăcură şi primele rânduri de muzicieni pătrunseră în arenă, spre marea satisfacţie a mulţimii, care, în ciuda respectului ce îl purta maiestăţii sale faraonice, începuse să se sature să aştepte pe o arşiţă care ar fi făcut să se topească orice altă ţeastă în afara ţestelor egiptene.

Avangarda muzicienilor se opri câteva clipe; soboare de preoţi, delegaţii formate din locuitori de vază ai Tebei străbătură câmpul de manevră ca să se înfăţişeze dinaintea Faraonului şi se aşezară în ordine în grabă, pătrunşi de respectul cel mai profund, lăsând loc de liberă trecere cortegiului.

Muzicanţii, care numai ei singuri ar fi putut alcătui o armată, cântau la tobe, tamburine, goarne şi sistre.

Primul grup trecu suflând din goarnele scurte de aramă strălucind ca aurul. Fiecare dintre aceşti instrumentişti ducea sub braţ o a doua goarnă, de parcă instrumentul ar fi putut obosi mai repede decât omul. Costumul lor consta dintr-un soi de tunică scurtă, strânsă de o cingătoare ale cărei capete impunătoare atârnau în faţă; o bentiţă în care erau înfipte două pene de struţ diferite le prindea părul des. Penele aranjate astfel aminteau de antenele scarabeilor şi le confereau celor care le purtau aspectul straniu al unor insecte.

Toboşarii, înveşmântaţi într-o simplă fustă plisată şi goi până la brâu, loveau cu beţe din lemn de sicomor în pielea de colun a tobelor lor cu pântecele bombat, agăţate de un centiron de piele, în ritmul pe care li-l indica, bătând din palme, un toboşar-şef care se întorcea adesea spre ei.

După toboşari veneau cântăreţii la sistru, care îşi scuturau instrumentul cu un gest brusc şi sacadat, făcând să răsune, la intervale măsurate, inelele de metal pe cele patru triunghiuri de bronz.

Cântăreţii la tamburină purtau transversal în faţa lor tamburinele oblonge, legate cu o eşarfă petrecută pe după gât, şi loveau puternic cu pumnul în pielea întinsă, prinsă la cele două capete.

Fiecare corp de instrumentişti nu număra mai puţin de două sute de oameni; dar uraganul de sunete pe care îl iscau trâmbiţele, tobele, sistrele, tamburinele, şi care ţi-ar fi spart urechile în interiorul unui palat nu părea nici strident, nici nimicitor sub vasta cupolă a cerului liber, în acest spaţiu imens, în mijlocul acestei mulţimi care zumzăia veselă, în fruntea acestei armate atât de numeroase şi atât de diverse încât nimeni nu s-ar fi încumetat să o descrie şi să o clasifice, care înainta cu vuietul unor ape revărsate.

Era, oare, prea mult să fie precedat de un alai de opt sute de muzicanţi pentru un Faraon iubit de Amon-Ra, reprezentat de coloşi de bazalt şi de granit de şaizeci de coţi înălţime, având numele înscris în cartuşele unor monumente nepieritoare, iar istoria faptelor sale sculptată şi pictată pe pereţii sălilor hipostile, pe suprafeţele stâlpilor în nenumărate basoreliefuri, în nenumărate fresce? Era, într-adevăr, prea mult pentru un rege ce dojenea cu biciul de la înălţimea tronului său o sută de popoare cucerite, pentru un Soare viu ce-ţi pârjoleşte ochii cu lumina lui orbitoare, pentru un zeu, veşnic, poate?

După muzicanţi soseau captivii barbari cu înfăţişări ciudate, chipuri fioroase, pielea neagră, părul creţ, semănând tot atât de mult cu o maimuţă cât şi cu un om, îmbrăcaţi în straiele de pe meleagurile lor: o fustă deasupra şoldurilor, prinsă într-o singură bretea, brodată cu ornamente felurit colorate. Prizonierii fuseseră încătuşaţi cu o cruzime plină de ingeniozitate şi fantezie. Unii erau prinşi cu coatele la spate, alţii, cu mâinile ridicate deasupra capului, în poziţia cea mai stânjenitoare; unii aveau încheieturile fixate în bucăţi de lemn găurite; alţii, gâtul sugrumat într-un carcan sau într-un laţ de frânghie cu care era înlănţuit un şir întreg, în dreptul fiecărei victime fiind făcut câte un nod strâns. Cei care o făcuseră se dovediseră, parcă, împinşi de bucuria drăcească de a-i împiedica pe aceşti nenorociţi să mai poată sta într-o poziţie firească, legându-i fedeleş şi făcându-i să se târască în faţa învingătorului lor cu paşi stângaci şi împiedicaţi, rostogolindu-şi ochii măriţi de spaimă şi cu trupurile contorsionate de durere, mânaţi din spate cu lovituri de bâtă de paznici nemiloşi.

Femei oacheşe, cu pielea încreţită şi cozi lungi atârnându-le pe spate, cărându-şi copiii într-un petec de pânză legat de frunte, veneau în spatele lor copleşite de ruşine, gârbovite, lăsând să li se vadă goliciunea scheletică şi diformă, turmă fără valoare dedicată treburilor mărunte.

Altele, tinere şi frumoase, cu pielea de o nuanţă mai puţin închisă, cu braţele împodobite cu cercuri late de fildeş, cu discuri mari de metal la urechi, erau acoperite de tunici lungi cu mâneci largi, garnisite la gât cu un tiv brodat şi căzând în pliuri fine şi strânse până la gleznele pe care zăngăneau inele; sărmane fete dezrădăcinate, luate din patria lor, smulse din braţele părinţilor, ale iubiţilor, poate; surâdeau, totuşi, printre lacrimi, căci puterea frumuseţii este fără margini, tot ceea ce este straniu trezeşte curiozitatea şi atrage capriciul, aşa că, cine ştie, favoarea regală aştepta poate una dintre aceste frumuseţi barbare în ascunzişurile secrete ale gineceului.

Erau însoţite de soldaţi care le apărau de contactul mulţimii.

veneau apoi purtătorii de flamuri, înălţând prăjinile aurite ale drapelelor reprezentând animale mistice, ereţi sacri, capete ale lui Hathor cu creştetul acoperit cu pene de struţ, ibecşi înaripaţi, cartuşe împodobite cu viniete cu numele regelui, crocodili şi alte simboluri religioase sau războinice. De aceste stindarde erau înnodate lungi panglici albe, presărate cu puncte negre pe care mişcarea celor ce mărşăluiau le făcea să plutească graţios în aer.

La vederea steagurilor ce vesteau sosirea Faraonului, delegaţiile de preoţi şi de notabilităţi întinseră spre el mâinile într-un gest de implorare, sau le lăsară să le atârne pe genunchi, cu palmele întoarse în sus. Unii chiar se prosternară cu coatele strânse pe lângă trup, cu fruntea atingând pământul, într-o atitudine de supunere absolută şi de adoraţie profundă; spectatorii agitau în toate direcţiile ramuri mari de palmier.

Un herald care ţinea în mână un sul acoperit de semne hieroglifice îşi făcu loc între purtătorii de flamuri şi clericii purtători de cădelniţe care precedau litiera regelui. Proclamă cu voce tunătoare, răsunând ca. O trâmbiţă, victoriile Faraonului: enumera biruinţele de pe diverse câmpuri de luptă, numărul prizonierilor şi al carelor de luptă pe care le pierduseră trupele inamice, valoarea totală a prăzii, cantitatea de pulbere de aur, colţii de elefant, penele de struţ, mirodeniile, girafele, leii, panterele şi alte animale rare; cită numele căpeteniilor barbare ucise de suliţele lungi şi subţiri şi de săgeţile Maiestăţii Sale, Aroeris atotputernicul, favoritul zeilor.

La fiecare anunţ, mulţimea scotea un strigăt uriaş, şi, de sus de pe talazuri, arunca în calea învingătorului ramurile verzi de palmier pe care le învârtea în aer.

În sfârşit, Faraonul îşi făcu apariţia!

Un alai de preoţi, întorcându-se la intervale regulate, îşi îndreptau spre el cădelniţele după ce aruncaseră tămâie peste cărbunii aprinşi din cupa mică de bronz, susţinută de o mână prinsă într-un fel de sceptru terminat la celălalt capăt cu un cap de animal sacru, şi mergeau plini de respect de-a-ndăratelea, în vreme ce fumul înmiresmat şi albastru se înălţa spre nările biruitorului, în aparenţă indiferent la toate aceste onoruri, ca o divinitate de bronz sau de bazalt.

Doisprezece *oeris*-i, căpetenii militare, cu capetele acoperite de un coif uşor împodobit cu o pană de struţ, torsurile goale şi şalele înfăşurate într-o *pagna* cu cute aspre şi tari, ducându-şi în faţă scuturile atârnate la cingătoare, cărau un soi de pavăză pe care era aşezat tronul Faraonului. Era un jilţ cu picioarele şi braţele în formă de labe de leu, cu spătarul înălţat, garnisit cu o pernă uriaşă care se revărsa peste margini, împodobit pe laturi cu o ţesătură de dantelă cu flori roz şi albastre; picioarele, braţele, nervurile tronului erau aurite, iar spaţiile rămase libere erau viu colorate.

De fiecare parte a litierei, patru slujitori vânturau la capătul unor prăjini aurite evantaie enorme din pene de o formă semicirculară; doi preoţi ridicau un corn al abundenţei bogat ornamentat, din care se revărsau jerbe de gigantice flori de lotus.

Faraonul purta un coif alungit ca o mitră decupată şi răscroită în aşa fel încât să lase liberă conca urechii, şi răsfrângându-se peste ceafă pentru a o proteja. Pe fondul albastru al coifului scânteiau o puzderie de puncte asemănătoare unor ochi de pasăre, formate din trei cercuri, unul negru, unul albastru şi unul roşu; găitane colorate în stacojiu şi galben îi garniseau marginile, iar vipera simbolică, răsucindu-şi inelele de aur în partea din faţă, se ridica şi se revărsa deasupra frunţii regale; două smocuri lungi şi canelate, purpurii, atârnau pe umeri şi completau acest accesoriu de o maiestuoasă eleganţă.

Un grumăjer amplu, cu şapte rânduri de emailuri, pietre preţioase şi mărgele de aur, se rotunjea pe pieptul Faraonului şi sclipea în lumina soarelui. Era înveşmântat într-un soi de brasieră cadrilată, în carouri roz şi negre, a cărei margine de jos se alungea în fâşii ce se răsuceau de mai multe ori în jurul bustului, cuprinzându-l strâns; mânecile, tăiate la margini

deasupra bicepşilor şi garnisite cu o bordură străbătută de linii transversale aurii, roşii şi albastre, lăsau să se vadă braţele rotunde şi puternice, dintre care stângul era prevăzut cu o brăţară lată de metal la încheietura mâinii, destinată să atenueze atingerea corzii atunci când Faraonul slobozea o săgeată din arcul lui triunghiular, iar dreptul, împodobit cu o brăţară alcătuită dintr-un şarpe răsucit de mai multe ori, ţinea un sceptru lung ce avea la capăt un mugur de lotus. Restul trupului era drapat într-o ţesătură din cel mai fin in, cu multe cute, strânsă pe şolduri de o cingătoare acoperită parţial cu plăci de email şi aur. Între brasieră şi cingătoare torsul apărea strălucitor şi neted ca granitul trandafiriu lucrat de un meşter dibaci. Sandale cu vârfurile încovoiate, semănând cu nişte patine, îi încălţau labele picioarelor înguste şi lungi, apropiate una de alta ca tălpile zeilor pe zidurile templelor.

Faţa cu pielea întinsă, fără niciun rid, imberbă, cu trăsături mari şi pure, pe care niciun simţământ omenesc nu părea să o poată clinti şi pe care sângele vieţii vulgare nu o colora de fel, cu paloarea sa lipsită de strălucire, buzele strânse, ochii enormi, măriţi de linii negre, ale căror pleoape nu se lăsau mai mult ca cele ale eretelui sacru, inspira prin imobilitatea sa o spaimă plină de respect. Ai fi zis că ochii nu contemplau decât eternitatea şi infinitul; obiectele înconjurătoare nu păreau să se reflecte în ei. Plictiseala celui ce a gustat din toate desfătările şi şi-a împlinit toate poftele cât ai bate din palme, izolarea semizeului care nu-şi află sufletul-pereche printre muritori, dezgustul celui sătul de atâtea ridicări în slavă şi parcă obosit să triumfe mereu făcuseră acest chip să înlemnească pentru totdeauna într-o mască de un calm imperturbabil şi de o seninătate granitică. Osiris la judecata sufletelor n-ar fi arătat mai maiestuos şi mai desprins de cele lumeşti.

Un leu mare îmblânzit, culcat alături de el pe litieră, îşi întindea labele uriaşe ca un sfinx pe piedestal şi clipea din ochii lui galbeni.

O frânghie, prinsă de litieră, lega carele de război ale căpeteniilor învinse de Faraon: le târa în urma lui ca pe nişte animale în lesă. Căpeteniile acestea, cu feţele posomorâte, dar neîmblânzite, cu coatele legate, alcătuiau un grup dizgraţios, clătinându-se ca nişte saci din pricina trepidaţiilor carelor mânate de vizitii egipteni.

Veneau apoi carele de război ale prinţilor tineri din familia regală: trase de cai de rasă pură, cu forme elegante şi nobile, cu încheieturile fine, jaretele nervoase, coama tunsă ca o perie, înhămaţi doi câte doi, scuturându-

şi capetele cu panaşuri de pene roşii, împodobite cu curele şi fruntare cu ornamente de metal. O osie curbată apăsa pe *greabănele* lor acoperite de panouri stacojii, un jug uşor îndoit ca un arc ale cărui capete se răsuceau înapoi; o chingă şi o curea pectorală cu ţinte şi broderii, huse bogate, în dungi albastre sau roşii şi cu ciucuri mari, completau acest harnaşament solid, graţios şi uşor.

Carul, pictat în roşu şi verde, împodobit cu plăci şi semisfere de bronz, asemănător cu un *umbo* de scut, era flancat de două tolbe mari aşezate în diagonală în sens contrar; într-una se aflau suliţe lungi şi subţiri, iar în cealaltă săgeţi. Pe fiecare latură, un leu sculptat şi aurit, cu labele încordate, cu colţii dezgoliţi într-un rictus înfricoşător, părea că rage, gata să se năpustească asupra duşmanilor.

Tinerii prinţi purtau pe cap o bentiţă ce le strângea părul şi în care se încolăcea, umflându-şi guşa, vipera regală; ca veşmânt, o tunică împodobită la gât şi la mâneci cu broderii strălucitoare şi încinsă în talie cu un centiron de piele având ca închizătoare o placă de metal acoperită cu hieroglife; de centiron era prins un pumnal lung cu lama triunghiulară de bronz, al cărui mâner canelat transversal se termina cu un cap de erete.

În car, lângă fiecare prinţ, stăteau vizitiul însărcinat să conducă vehiculul în timpul luptei şi scutierul desemnat să-l apere de lovituri pe luptător, protejându-l cu pavăza sa, în vreme ce el însuşi slobozea săgeţile sau zvârlea cu putere suliţele lungi şi subţiri scoase din tolbele laterale.

În urma prinţilor veneau carele, cavaleria egiptenilor, în număr de douăzeci de mii, fiecare dintre ele tras de doi cai şi cu un echipaj compus din trei oameni. Înaintau câte zece în rând, osiile aproape că se atingeau, dar nu se izbeau niciodată, într-atât de mare era îndemânarea vizitiilor.

Câteva care mai puţin grele, destinate manevrelor de hărţuire a inamicului, sau operaţiunilor de recunoaştere, mergeau în faţă şi aveau doar un singur luptător ce avea frâiele atelajului trecute în jurul trupului, ca să-şi păstreze mâinile libere; din câteva mişcări la dreapta, la stânga, sau lăsându-se pe spate, mâna sau oprea caii; şi era într-adevăr o desfătare să vezi nobilele animale, ce păreau lăsate de capul lor, conduse, totuşi, cu apăsări imperceptibile, în aşa fel încât îşi menţineau, imperturbabil, aceeaşi cadenţă.

Într-unul dintre carele acestea, elegantul Ahmosis, protejatul lui Nofre, se ridicase cât era de înalt şi îşi plimba privirile prin mulţime, încercând să o descopere pe Tahoser.

Tropăitul cailor, stăpâniţi cu mare greutate, tunetul roţilor îmbrăcate în bronz, vibraţia metalică a armelor confereau acestei defilări o măreţie strivitoare, semănând spaima chiar şi în sufletele celor mai curajoşi. Coifurile, penele, scuturile, platoşele uşoare acoperite de solzi verzi, roşii şi galbeni, arcurile aurite, spadele de bronz străluceau şi scânteiau de-ţi luau ochii în soarele deschis pe cer, deasupra lanţului libian, ca un imens ochi osirian, şi simţeai că şocul unei asemenea armate trebuia să spulbere naţiunile aşa cum uraganul mătură din calea lui un fir de pai.

Călcat de aceste roţi fără număr, pământul se cutremura cu un bufnet surd, de parcă ar fi fost răscolit de o catastrofă naturală.

În urma carelor apărură batalioanele de infanterişti, mărşăluind în ordine cu scuturile în mâna stângă şi, în funcţie de armă, cu lancea, suliţa, praştia, sau securea în mâna dreaptă; capetele soldaţilor erau acoperite de căşti cu vizieră împodobite cu două smocuri de păr de cal, trupurile încinse cu o centură-cuirasă din piele de crocodil. Chipurile impasibile, regularitatea impecabilă a mişcărilor, pielea de culoarea aramei, acum şi mai întunecată în urma unei expediţii recente pe meleagurile fierbinţi ale Etiopiei Superioare, nisipul deşertului cernut peste veşmintele lor inspirau admiraţie pentru disciplina şi curajul lor. Cu astfel de soldaţi, Egiptul putea cuceri lumea întreagă. Veneau apoi trupele aliate, uşor de recunoscut după forma barbară a coifurilor, semănând cu nişte mitre retezate, sau împodobite cu două coarne înfipte într-o ţepuşă.

Sclavii cărau pe umeri sau pe tărgi prada anunţată de herald, iar îmblânzitorii târau în lesă pantere, gheparzi lipindu-se de pământ de parcă ar fi vrut să se ascundă, struţi bătând din aripi, girafe depăşind mulţimea cu lungimea gâtului lor şi chiar şi urşi bruni prinşi, se spunea, în munţii Lunii.

Regele intrase de multă vreme în palatul său, dar defilarea continua încă.

Trecând prin faţa taluzului pe care se aflau Tahoser şi Nofre, Faraonul, pe care litiera cărată pe umeri de *oeris*-i îl ridica deasupra mulţimii la nivelul tinerei fete, îşi aţintise domol asupra ei privirea-i posomorâtă. Nu întorsese capul, niciun muşchi al feţei nu i se clintise, chipul său rămăsese nemişcat ca masca unei mumii; ochii, totuşi, îi alunecaseră între pleoapele pictate spre Tahoser şi licărul unei dorinţe însufleţise discurile întunecate; efect la fel de înspăimântător ca şi cum pupilele de granit ale unei statui divine s-ar fi iluminat dintr-o dată, exprimând un simţământ omenesc. Una dintre mâini părăsi braţul tronului şi se ridică pe jumătate; gest imperceptibil pentru toată

lumea, dar remarcat de unul dintre slujitorii ce mergeau pe lângă brancardă, care se uită repede spre fata lui Petamunof.

În vremea asta, noaptea se lăsase brusc, căci în Egipt nu există apus; noaptea, sau mai degrabă o zi albăstruie succedându-se unei zile galbene. Pe cerul de azur de o transparenţă infinită se aprindeau nenumărate stele, ale căror scânteieri tremurau nedesluşit în apa Nilului, agitată de bărcile care aduceau înapoi pe celălalt mal populaţia Egiptului; iar ultimele grupuri ale armatei se desfăşurau încă pe câmpie ca inelele unui şarpe gigantic atunci când ambarcaţiunea uşoară o depuse pe Tahoser pe debarcaderul din dreptul palatului său.

IV.

Faraonul ajunse în faţa palatului regal, situat la mică distanţă de câmpul de manevră, pe malul stâng al râului.

În transparenţa albăstruie a nopţii, imensul edificiu căpăta proporţii şi mai uriaşe şi îşi contura dimensiunile enorme pe fondul violet al lanţului libian cu o forţă înfricoşătoare şi sumbră. Tot acest ansamblu arhitectural ridicat din blocuri de piatră de neclintit peste care veşnicia părea să alunece ca o picătură de apă peste suprafaţa unei statui de marmură reprezenta un simbol desăvârşit al ideii de putere absolută.

În drumul spre palat trebuia să treci printr-o curte mare înconjurată de ziduri groase, împodobite în vârf cu muluri adânci; în fundul curţii se ridicau două coloane înalte cu capiteluri în formă de crengi de palmier, marcând intrarea într-o a doua incintă. În spatele coloanelor se înălţa un pilon gigantic alcătuit din doi pereţi masivi ce încadrau o poartă monumentală, făcută mai degrabă ca să lase să treacă uriaşi de piatră decât oameni în carne şi oase. Dincolo de aceste propilee, acoperind partea din spate a unei a treia curţi, îţi apărea în faţa ochilor palatul propriu-zis în toată splendoarea sa extraordinară; două corpuri laterale asemănătoare cu bastioanele unei fortăreţe se proiectau în unghi drept, oferind privirilor basoreliefuri întinse pe toată suprafaţa lor, reprezentându-l în forma consacrată pe Faraonul biruitor biciuindu-şi duşmanii şi călcându-i în picioare; pagini de istorie scrise cu dalta într-o carte de piatră pe care până şi posteritatea cea mai îndepărtată trebuia să o citească.

Pavilioanele acestea depăşeau cu mult înălţimea pilonului, şi cornişa lor evazată şi crenelată cu merloane se rotunjea trufaşă pe creasta munţilor Libiei, ultimul plan al tabloului. Legând cele două corpuri de clădire, faţada palatului ocupa întreg spaţiul intermediar. Deasupra uşii uriaşe, străjuite de

sfincşi, scânteiau trei etaje de ferestre pătrate, trădând în exterior luminăţia dinăuntru şi conturând pe perete un soi de tablă de şah luminoasă. La primul cat ieşeau în afară balcoane susţinute de statuile unor prizonieri ghemuiţi sub ele.

Ofiţerii casei regale, eunucii, slujitorii, sclavii, preveniţi de sunetele ascuţite ale trâmbiţelor şi de bubuitul tobelor că Maiestatea Sa se apropie, îi ieşiseră în întâmpinare şi îl aşteptau îngenuncheaţi sau prosternându-se pe dalele din curte; prizonieri din rasa inferioară Scheto, purtând urne pline cu sare şi ulei de măsline în care era muiată o feştilă a cărei flacără ardea vie şi clară, stăteau înşiruiţi de la uşa palatului până la intrarea în prima incintă, nemişcaţi ca nişte lampadare de bronz.

Curând, grupul din fruntea cortegiului pătrunse în palat şi, purtată de ecou, muzica fanfarei răsună atât de tare încât vuietul îi trezi pe ibişii adormiţi, făcându-i să-şi ia zborul şi să se refugieze pe antablamente.

Oeris-ii se opriră la uşa ce se deschidea în mijlocul faţadei, între cele două pavilioane. Sclavii aduseră o scăriţă portativă cu mai multe trepte şi o aşezară lângă litieră; Faraonul se ridică încet şi maiestuos, după care rămase câteva clipe neclintit ca o statuie. Urcat în această poziţie pe un soclu de umeri, pluti apoi pe deasupra capetelor celor din jur, părând a avea doisprezece coţi înălţime; scăldat într-o lumină ciudată, pe jumătate de razele lunii care se ridica, pe jumătate de licărirea lămpilor, înveşmântat în costumul ale cărui ornamente de aur şi de email scânteiară brusc, semăna cu Osiris sau mai degrabă cu Tifon; cobori fără grabă, solemn şi grav, treptele şi intră, în sfârşit, în palat.

O primă curte interioară, încadrată de un şir de stâlpi enormi împestriţaţi cu hieroglife ce susţineau o friză terminată într-o volută, fu străbătută cu pas domol de Faraon în mijlocul unei mulţimi de sclavi şi de slujitori prosternaţi la picioarele lui.

O altă curte apăru, înconjurată de un spaţiu de plimbare acoperit şi de coloane nu prea înalte dar foarte groase, având drept capitel un zar de gresie apăsat de o arhitravă[28] masivă. Privind liniile drepte şi formele geometrice ale acestui ansamblu arhitectural înălţat cu bucăţi de munte, erai convins de indestructibilitatea sa: stâlpii şi coloanele păreau să-şi încordeze cu îndârjire muşchii ca să poată susţine greutatea imenselor blocuri de stâncă aşezate pe cuburile capitelurilor; zidurile se lăţeau ca nişte talazuri pentru a avea mai multă stabilitate, iar asizele[29] se îmbinau în aşa fel încât formau un singur bloc; dar motivele ornamentale policrome,

basoreliefurile în culori vii făceau ca, la lumina zilei, enormul edificiu să pară zvelt, uşor şi strălucitor, pentru ca, o dată cu venirea nopţii, să-şi recapete adevăratele dimensiuni.

Pe cornişa în stil egiptean a cărei muchie inflexibilă decupa pe cer un vast paralelogram de azur întunecat tremurau în bătaia intermitentă a brizei flăcările unor lămpi aprinse din loc în loc; licăririle lor roşiatice se răsfrângeau în apa bazinului cu peşti din mijlocul curţii, amestecându-se cu scânteierile albăstrui ale lunii; arbuştii plantaţi în jurul bazinului îşi răspândeau parfumul delicat şi dulce.

În spate se deschidea uşa ce ducea spre gineceu şi spre apartamentele secrete, decorate cu un lux cu totul deosebit.

Sub plafon se afla o friză reprezentând *uraeusii* regali stând pe coadă şi umflându-şi guşile. Pe antablamentul uşii, în curbura cornişei, îşi desfăcea imensele aripi imbricate globul mistic; coloane dispuse în şiruri simetrice susţineau grinzi groase de gresie care formau nişte scafe al căror fond albastru era presărat cu stele de aur. Pe pereţi, tablouri mari sculptate în basoreliefuri în culori strălucitoare prezentau îndeletnicirile obişnuite într-un gineceu şi scene din viaţa intimă. II puteai vedea pe Faraon aşezat pe tron şi jucând grav şah cu una dintre nevestele lui, goală şi în picioare în faţa lui, cu capul încins cu o fâşie lată de pânză din care înflorea o jerbă de flori de lotus. Într-un alt tablou, Faraonul, fără să-şi piardă de loc impasibilitatea suverană şi sacerdotală, întindea mâna şi atingea bărbia unei tinere fete ale cărei unice veşminte erau un colier şi o brăţară, şi care îi oferea un buchet să îl miroasă.

În altă parte îl puteai zări nehotărât şi surâzător, ca şi cum, răutăcios, ar fi întârziat la nesfârşit să aleagă, în vreme ce tinerele regine încercau să-l momească prin tot soiul de şiretlicuri femeieşti, alintându-se şi răsfăţându-se.

Alte panouri înfăţişau muzicieni şi dansatoare, femei în baie, acoperite de creme parfumate şi masate de sclavi, în atitudini atât de pline de eleganţă, cu forme atât de suave şi trăsături atât de pure încât niciodată în istoria artei nu au mai fost depăşite.

Desene ornamentale strălucitoare şi complicate, perfect executate, în care combinaţii desăvârşite de verde, roşu, albastru, galben şi alb, acopereau spaţiile rămase libere. În cartuşele şi benzile dispuse în coloane se puteau citi titlurile Faraonului, precum şi inscripţii în onoarea sa.

Pe fusul coloanelor enorme se răsuceau figuri decorative sau simbolice purtând pe cap *pşentul*, coroana suprapusă a faraonilor egipteni, având ca armă tradiţionalul tau, succedându-se într-o procesiune, cu un singur ochi desenat din faţă pe un chip în profil, în aşa fel încât păreau să privească pline de curiozitate în sală. Şiruri perpendiculare de hieroglife despărţeau zonele personajelor. Printre frunzele verzi ce se decupau pe tamburul capitelului, mugurii şi caliciile de lotus ieşeau în evidenţă datorită culorilor lor naturale, dând impresia unor coşuri cu flori.

Fiecare coloană era străjuită de o măsuţă elegantă din lemn de cedru, pictată şi aurită, pe care se afla o cupă de bronz plină cu ulei înmiresmat, din care feştilele de bumbac răspândeau o lumină parfumată.

Grupuri de vase cu forme alungite şi prinse între ele cu ghirlande alternau cu lămpile, făcând să înflorească la baza coloanelor jerbe cu spice aurii, amestecate cu ierburi de câmp şi plante folosite pentru pregătirea balsamurilor.

în mijlocul sălii, o masă rotundă din porfir, al cărei blat era susţinut de capul sculptat al unui captiv, dispărea sub un morman de urne, de vase, de urcioare de metal şi de oale de lut din care ţâşnea o pădure de flori artificiale gigantice; căci florile adevărate ar fi părut mult prea mărunte şi neînsemnate în centrul acestei săli imense, şi trebuia creat un cadru natural pe măsura acestei opere grandioase a geniului uman; cele mai vii culori, galben auriu, azuriu, purpuriu, împestriţau aceste calicii enorme.

În spate se înălţa tronul sau jilţul Faraonului, ale cărui picioare încrucişate bizar şi prinse în nervuri răsucite erau împodobite în deschizătura încheieturilor lor cu patru statui de prizonieri barbari, asiatici sau africani, uşor de recunoscut după fizionomiile şi veşmintele lor; nenorociţii aceştia, cu coatele legate la spate, îngenuncheaţi într-o poziţie incomodă, cu trupul încordat, susţineau pe capetele lor umilite perna cu dungi aurii, roşii şi negre pe care se aşeza învingătorul lor. Capete de animale fantastice, din al căror bot ieşea, în loc de limbă, un ciucure lung şi roşu, priveau de pe stinghiile jilţului.

De fiecare parte a tronului erau rânduite, pentru prinţi, jilţuri mai puţin somptuoase, dar şi ele de o extremă eleganţă, cu forme încântătoare şi ieşite din comun: căci egiptenii sculptează lemnul de cedru, de chiparos, de sicomor, îl poleiesc cu aur, îl colorează şi îl încrustează cu email cu aceeaşi îndemânare cu care cioplesc în carierele din Filae sau Siena uriaşele blocuri de granit pentru palatele faraonilor şi sanctuarele zeilor.

Regele traversă sala cu paşi lenţi şi maiestuoşi, fără ca pleoapele sale pictate să fi tresărit o singură dată; nimic nu arăta că ar fi auzit strigătele de dragoste cu care era primit, sau că ar fi zărit fiinţele umane îngenuncheate sau prosternate, ale căror frunţi le atingea în treacăt cu poalele *calasiris*-ului său; se aşeză cu gleznele alăturate şi mâinile pe genunchi, în poziţia solemnă a divinităţilor.

Tinerii prinţi, frumoşi ca nişte femei, luară loc de-a dreapta şi de-a stânga tatălui lor. Slujitorii le scoaseră grumăjerele de emailuri şi le luară centiroanele şi spadele, le turnară parfumuri în păr, le frecară braţele cu uleiuri aromate şi le aduseră ghirlande de flori proaspete, coliere de parfumuri, o desfătare pentru nări, mult mai potrivite la sărbători decât bogăţia grea a aurului, a pietrelor preţioase şi a perlelor şi care, de altfel, sunt cât se poate de bine venite.

Sclave frumoase şi goale, ale căror trupuri zvelte şi pline de graţie se aflau în pragul dintre copilărie şi adolescenţă, cu şoldurile strânse într-o cingătoare subţire care nu le ascundea niciunul dintre farmecele lor, cu o floare de lotus prinsă în păr, cu un vas de alabastru împodobit cu panglici în mână, se strânseseră sfioase în jurul Faraonului şi-i împrăştiau ulei de palmier pe umeri, pe braţe şi pe torsul şlefuit ca matostatul. Alte slujitoare îi fluturau în dreptul capului evantaie mari din pene de struţ pictate, cu mânere de fildeş sau lemn de santal, care, încălzite de palmele lor micuţe, degajau un miros delicios; câteva ridicau la înălţimea nărilor Faraonului tulpini de nufăr-alb cu caliciul înflorit ca o cupă. Tot acest ritual era împlinit cu un devotament absolut şi cu un soi de spaimă încărcată de respect, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unei persoane divine, nemuritoare, coborâtă din compasiune printre oameni. Căci regele este fiul zeilor, favoritul lui Fre, protejatul lui Amon-Ra.

Femeile din gineceu se treziseră din apatie şi stăteau în frumoase fotolii sculptate, aurite şi pictate, cu perne de piele roşie umplute cu scaieţi; aşezate astfel, formau un şir de capete graţioase şi surâzătoare pe care un pictor ar fi fost încântat să le înfăţişeze.

Unele aveau ca îmbrăcăminte o tunică de gaz alb cu dungi alternativ opace şi transparente, ale cărei mâneci scurte lăsau gol un braţ subţire şi rotund acoperit de brăţări de la încheietura mâinii până la cot; altele, goale până la brâu, purtau o fustă plisată de un liliachiu pal brăzdată de fâşii mai închise la culoare, acoperită de o plasă de mici tuburi de sticlă roz care lăsau să se întrevadă între romburile lor cartuşul Faraonului desenat pe

pânză; altele aveau fusta roşie şi plasa din mărgele negre; acestea, învăluite într-o ţesătură la fel de uşoară ca aerul urzit, la fel de translucid ca sticla, îşi strângeau cochete pliurile pe lângă trup în aşa fel încât să scoată în evidenţă pieptul feciorelnic; altele erau acoperite de un furou cu solzi albaştri, verzi şi roşii, care se mula pe trup dezvăluindu-le formele desăvârşite; erau şi unele cu umerii acoperiţi de un soi de mantie plisată care le strângea sub sâni, cu o cingătoare cu capetele fluturând, rochia lungă garnisită cu ciucuri.

Pieptănăturile nu erau mai puţin variate: când părul prins în cozi se subţia în spirale; când se împărţea în trei, o parte se revărsa pe spate, iar celelalte două cădeau de fiecare parte a obrajilor; peruci voluminoase cu bucle mici încreţite foarte tare, cu nenumărate sfericele menţinute transversal de fire de aur, de şiraguri de emailuri, sau de perle se ajustau ca nişte coifuri pe capete tinere şi încântătoare care solicitau artei un ajutor de prisos pentru frumuseţea lor.

Toate aceste femei ţineau în mână o floare de lotus albastră, roz sau albă şi inspirau cu voluptate, cu nările palpitând, mirosul pătrunzător exalat de caliciul larg. O tulpină a aceleiaşi flori pornea dinspre ceafă şi se curba graţios deasupra capului, întinzându-şi mugurul între sprâncenele îngroşate cu antimoniu.

În faţa lor, sclave negre sau albe, neavând altă îmbrăcăminte decât cercul lombar, le întindeau salbe înflorite împletite din brânduşe, a căror floare, albă în afară, este galbenă în interior, din flori de culoarea purpurii, sau a aurului, sau cu dungi roşii, sau din miozotis ce păreau făcute din emailul albastru al statuetelor lui Isis, sau din plante carnivore din Malaysia a căror mireasmă îmbătătoare te face să uiţi de toate, chiar şi de patria îndepărtată.

După aceste sclave veniră altele, care purtau în palma dreaptă întoarsă în sus cupe de argint sau bronz pline cu vin, iar în stânga ţineau un şervet cu care convivii îşi ştergeau buzele.

Vinurile erau turnate din amfore de argilă, de sticlă sau de metal, prinse în împletituri ingenioase făcute dintr-un lemn uşor şi suplu, având în partea de jos un suport cu patru picioare. Erau şapte soiuri de vin, de curmal, de palmier şi de struguri, alb, roşu, verde, vin nou, vin fenician, vin grecesc, vin alb de Mariotis[30] cu buchet de violete.

Faraonul luă şi el cupa din mâinile paharnicului care stătea în picioare lângă tron şi îşi muie buzele regale în băutura întăritoare.

Atunci răsunară harfele, lirele, flautele duble, mandolinele cu patru coarde duble, acompaniind un imn de slavă intonat de coriştii aşezaţi în faţa

tronului, cu un genunchi pe pământ şi altul ridicat, bătând măsura din palme.

Începu festinul. Felurile de mâncare, aduse de etiopieni din imensele bucătării ale palatului, unde o mie de sclavi se ocupau într-o atmosferă încinsă de prepararea lor, erau aşezate pe *gheridoane* la o oarecare distanţă de meseni; în farfuriile de bronz, de lemn parfumat sculptat cu grijă, de lut, sau de porţelan emailat în culori vii se aflau ciozvârte de friptură de vacă, coapse de antilopă, gâşte fripte, somni pescuiţi din Nil, plăcinte în rulouri lungi, netăiate, prăjituri cu susan şi miere, pepeni verzi cu miezul roşu, rodii rubinii, struguri de culoarea ambrei sau a ametistului.

Ghirlande împletite din papirus încununau farfuriile cu frunzişul lor verde; cupele erau, de asemenea, împodobite cu flori, iar în centrul mesei, din mijlocul unui morman de pâini cu coaja aurie, imprimată cu desene şi marcată cu hieroglife, se avânta un vas înalt din care se revărsa, luând forma unei umbele[31], o jerbă uriaşă de *persoluta*, mirt, flori de rodiu, volbură, crizanteme, heliotrop, *serifium şi periploca*, îmbinând toate culorile şi contopind toate parfumurile. Chiar şi sub mese, în jurul soclului, erau puse vase cu flori de lotus. Flori, flori, flori şi iar flori, pretutindeni flori! Erau până şi sub scaunele convivilor; femeile le purtau la încheieturile braţelor, la gât, pe cap, ca brăţări, coliere, coroane; lămpile ardeau în mijlocul unor buchete enorme; felurile de mâncare dispăreau acoperite de frunze; vinurile scânteiau înconjurate de violete şi trandafiri: era o risipă uriaşă de flori, un dezmăţ, o colosală orgie de arome, de un caracter cu totul particular, necunoscut la alte popoare.

În fiecare clipă, sclavii aduceau grădini întregi pe care le prădau fără să reuşească să le sărăcească, braţe de clematite, de flori de leandru şi rodiu, de *xeranteme*, de lotus, pentru a înlocui florile ofilite deja, în vreme ce slujitorii aruncau pe foc tămâie, seminţe de nard şi scorţişoară.

Atunci când farfuriile şi cutiile sculptate în formă de păsări, peşti sau himere în care se aflau sosurile şi condimentele fură luate, la fel ca şi spatulele de fildeş, de bronz sau de lemn, cuţitele de aramă sau de silex, mesenii se spălară pe mâini şi cupele cu vin sau băutură fermentată continuară să circule.

Paharnicul scotea cu un păhărel de metal fără picior prevăzut cu un mâner lung vinul întunecat şi vinul transparent din două vase de aur împodobite cu imagini de animale, cai şi berbeci, aşezate în echilibru pe două trepiede în faţa Faraonului.

Apărură muzicantele, căci corul se retrăsese: tunici largi de gaz le acopereau trupurile zvelte şi tinere, fără să ascundă nimic, aşa cum apa limpede dintr-un bazin lasă să se vadă formele celei ce se scaldă în el; o ghirlandă de papirus le prindea părul des, întinzându-şi până la pământ ramurile unduitoare; o floare de lotus se desfăcea în creştetul capului; inele mari de aur le sclipeau în urechi; un grumăjer de emailuri şi mărgele le înconjura gâtul şi o mulţime de brăţări se loveau cu clinchet de încheieturile lor.

Una cânta la harfă, alta la mandolina cu patru corzi duble, a treia la flautul dublu pe care îl manevra cu braţele încrucişate în mod bizar, dreptul pentru flautul stâng, stângul pentru flautul drept; a patra strângea la piept o liră cu cinci coarde; a patra bătea în pielea de colun a unei tobe pătrate. O fetiţă de şapte, opt ani, goală, cu părul împodobit cu flori, încinsă cu o curea, bătea măsura, lovindu-şi palmele una de alta.

Îşi făcură intrarea şi dansatoarele: erau subţiri, zvelte, mlădioase ca nişte şerpi; ochii lor mari străluceau între liniile negre ale pleoapelor, iar dinţii de sidef între liniile roşii ale buzelor; şuviţe lungi şi spiralate le biciuiau obrajii; câteva purtau o tunică amplă cu dungi albe şi albastre, plutind în jurul trupului ca un nor de ceaţă; altele aveau doar o simplă fustă plisată, pornind de la şolduri şi oprindu-se la genunchi, îngăduindu-ţi astfel să le admiri picioarele elegante şi fine, coapsele rotunde, nervoase şi tari.

Începură, mai întâi, să se rotească lent, cu mişcări voluptuoase, pline de o graţie leneşă; apoi, agitând crenguţe înflorite, scuturând clopoţei de bronz cu capul lui Hathor, lovind în timpane cu pumnii lor mici, făcând să huruie sub degetul lor mare pielea tăbăcită a tamburinelor, începură să se mişte cu paşi mai vii şi să-şi arcuiască trupurile în unduiri mai îndrăzneţe; executară piruete, sărituri de pe un picior pe altul şi, cu o vioiciune tot mai mare, se prinseră într-un adevărat vârtej. Dar Faraonul, preocupat şi visător, nu catadicsi să le acorde nicio atenţie; ochii săi ficşi nici măcar nu se îndreptară spre ele.

Se retraseră cu obrajii arzând de ruşine, apăsându-şi cu mâinile pieptul ce încă tresaltă.

Piticii cu picioarele strâmbe, cu trupul cocoşat şi diform, ale căror strâmbături aveau privilegiul de a descreţi fruntea Faraonului, nu avură nici ei mai mult succes; schimonoselile lor nu-i smulseră nici măcar un surâs de pe buzele ale căror colţuri nu vroiau cu niciun chip să se ridice. Nimeni şi nimic nu-l putea clinti din maiestatea sa de granit.

În sunetele unei orchestre bizare alcătuită din harfe triunghiulare, sistre, castaniete, cimbale şi trompete, bufoni egipteni cu mitre albe înalte cu forme ridicole înaintară cu două degete de la mână strânse, celelalte trei întinse, repetând gesturile lor groteşti cu o precizie de automate şi intonând cântece ciudate presărate cu disonanţe. Maiestatea sa nici nu clipi.

Femei purtând pe cap un coif mic de care atârnau trei şnururi lungi cu ciucuri la capete, cu gleznele şi încheieturile prinse în bucăţi late de piele neagră, îmbrăcate în chiloţi negri cu o singură bretea petrecută peste umăr executară tururi de forţă şi flexiuni una mai surprinzătoare decât alta, arcuindu-se, întinzându-se pe spate, îndoindu-şi ca o creangă de salcie trupurile dezarticulate, atingând solul cu ceafa fără să-şi deplaseze călcâiele, susţinând, în această poziţie imposibilă, greutatea partenerelor lor. Altele jonglară cu o bilă, două bile, trei bile, în faţă, în spate, cu braţele încrucişate, călare, sau în picioare pe spatele uneia dintre femeile din trupă; una chiar, cea mai iscusită, îşi puse apărătoare de ochi, ca *Tmei*, zeiţa dreptăţii, ca să nu mai vadă, şi prinse sferele fără să lase să cadă niciuna. La toate aceste minunăţii Faraonul rămase insensibil. Nu se arătă impresionat nici de doi luptători plini de vitejie care, cu o mănuşă de pugilat pe mâna stângă, se duelară cu bâtele. Nici bărbaţii care aruncau cu cuţitul într-o tăblie de lemn în aşa fel încât vârful se înfigea într-un mod miraculos exact în punctul ţintit nu îl amuzară mai mult. Refuză chiar şi tabla de şah pe care i-o aduse, oferindu-se ca adversară, frumoasa Twea, pe care, de obicei, o privea cu bunăvoinţă; în zadar Amense, Taia, Hont-Reshe încercară, sfioase, să îl mângâie; se ridică şi se retrase în apartamentele sale fără să rostească un singur cuvânt.

În prag îl aştepta, nemişcat, servitorul care remarcase, în timpul defilării triumfale, gestul imperceptibil al Maiestăţii Sale.

Acesta spuse:

— O, rege iubit de zei, m-am desprins de cortegiu, am străbătut Nilul cu o barcă şubredă de papirus şi am urmărit ambarcaţiunea uşoară în care se afla femeia asupra căreia au catadicsit să se abată ochii tăi de uliu: este Tahoser, fiica preotului Petamunof!

Faraonul surâse şi zise:

— Bine! Îţi dau un car cu cai cu tot, un pectoral din mărgele de lapislazuli şi cornalină, cu un cerc de aur cântărind tot atât cât bazaltul verde.

În vremea asta, femeile copleşite de durere îşi smulgeau florile din păr, îşi sfâşiau rochiile de gaz şi hohoteau de plâns întinse pe dalele lustruite care le reflectau ca nişte oglinzi imaginea trupurilor lor frumoase, spunând:

— Pesemne că una dintre blestematele acelea de captive barbare i-a răpit inima stăpânului nostru!

V.

Pe malul stâng al Nilului se afla locuinţa lui Poeri, tânărul care o tulburase atât de mult pe Tahoser atunci când, ducându-se să vadă întoarcerea triumfală a Faraonului, trecuse în carul ei tras de boi pe sub balconul de balustrada căruia se rezema nepăsător frumosul visător.

Era o gospodărie mare, fermă şi vilă de agrement în acelaşi timp, care se întindea, între malurile fluviului şi primele culmi ale lanţului libian, pe o suprafaţă întinsă de teren acoperită, în perioada inundaţiilor, de apa roşiatică încărcată de mâlul fertilizator, şi a cărei umiditate era întreţinută în restul anului ca urmare a unor lucrări de abatere a cursului fluviului executate cu multă pricepere.

Un brâu din ziduri de piatră de var extrasă din munţii învecinaţi împrejmuia grădina, hambarele, crama şi casa; zidurile uşor înclinate ca nişte taluzuri erau acoperite de o acroteră cu vârfuri de metal menita să-i oprească pe cei care ar fi încercat să sară dincolo. Trei porţi ale căror ţâţâni erau prinse zdravăn în nişte stâlpi masivi, fiecare dintre ei împodobit cu câte o floare de lotus uriaşă plantată în vârful capitelului, tăiau zidurile pe trei laturi; în locul celei de-a patra porţi se înălţa pavilionul ce privea cu o fereastră spre grădină, iar cu cealaltă spre drum.

Pavilionul nu semăna deloc cu casele din Teba: arhitectul care îl construise nu avusese în vedere fundaţia amplă, liniile monumentale, materialele de preţ ale construcţiilor urbane, ci o eleganţă comodă, o simplitate plină de prospeţime, o graţie câmpenească în armonie cu verdeaţa şi tihna de la ţară.

Asizele inferioare pe care Nilul putea să le atingă atunci când se umflau apele erau din gresie, iar restul din lemn de sicomor. Coloane lungi scobite pe dinăuntru, extrem de zvelte, asemănătoare portstindardelor din faţa palatului regelui, porneau de la sol şi se avântau semeţe până la cornişa cu palmete, deschizându-şi sub un mic cub capitelurile de forma unui caliciu de lotus.

Unicul etaj ridicat deasupra parterului nu atingea mulurile ce mărgineau acoperişul pe care se întindea terasa, lăsând, astfel, un etaj gol între plafonul

său şi acoperământul orizontal al casei.

Colonete scurte cu capitelurile înflorite, despărţite din patru în patru de coloane lungi, formau o galerie cu un grilaj de şipci ele în jurul acestui soi de apartament aerian deschis spre toate zările.

Ferestre mai Largi la bază decât în vârful deschiderii lor, conform stilului egiptean, închizându-se cu două canaturi, dădeau lumină la primul etaj. Parterul era luminat de ferestre mai înguste şi mai apropiate.

Deasupra porţii, decorată cu două muluri ce ieşeau mult în afară, se vedea o cruce înfiptă într-o inimă, încadrată de un paralelogram retezat în partea inferioară pentru a lăsa să se vadă acel semn de bun augur al cărui sens este, cum ştie toată lumea, „casa cea binecuvântată”.

Întreaga construcţie era pictată în culori delicate şi vesele, florile de lotus de pe capiteluri se înălţau alternativ albastre şi roz din capsulele lor verzi; palmetele cornişelor lăcuite cu auriu se desenau pe un fond de azur; pereţii albi ai faţadelor puneau în valoare ancadramentele pictate ale ferestrelor, şi basoreliefuri cu roşu şi verde înfăţişau diverse imagini, sau dădeau impresia unor rosturi de piatră.

În afara zidului incintei, care se afla la acelaşi nivel cu pavilionul, se înălţa un şir de arbori tunşi în formă ascuţită, formând o perdea care să oprească vântul încărcat de colb din sud, încins întotdeauna de arşiţa deşertului.

În faţa pavilionului înverzea o plantaţie imensă de viţă de vie; coloane de piatră cu capitelurile în formă de floare de lotus, aşezate la intervale simetrice, desenau în vie alei care se intersectau în unghi drept; butucii îşi întindeau ramurile încărcate de la unul la altul înlănţuindu-se într-un şir de bolţi înfrunzite pe sub care te puteai plimba fără să te apleci. Pământul, greblat cu grijă şi strâns în grămăjoară lângă fiecare răsad, făcea să strălucească, în contrast cu culoarea sa cafeniu-închis, verdele vesel al frunzelor în care se jucau păsările şi razele soarelui.

De fiecare parte a pavilionului, două bazine dreptunghiulare lăsau să plutească pe oglinzile lor transparente flori şi păsări acvatice. In colturile bazinelor, patru palmieri înalţi își desfăceau ca o umbrelă, în vârful trunchiului solzos, aureola lor verde.

Grădina era împărţită în loturi, trasate regulat de poteci înguste, marcând locul fiecărei culturi din jurul viei. Într-un soi de alee de centură care-ţi permitea să dai ocol proprietăţii, palmierii-dum alternau cu sicomorii; terenul era plantat cu smochini, piersici, migdali, măslini, rodii şi alţi arbori

fructiferi; în unele porţiuni se aflau doar arbori ornamentali, tamarix, salcâm roşu, *Cassia fistula*[32], mirt, mimoze şi câteva specii mai rare ce se găsesc dincolo de cataractele Nilului, la Tropicul Cancerului, în oazele deşertului libian şi pe malurile golfului Eritrea; căci egiptenii sunt deosebit de înzestraţi în ceea ce priveşte cultivarea arbuştilor şi a florilor şi cer speciile noi ca tribut popoarelor cucerite.

Straturi pestriţe de flori de toate felurile, varietăţi de pepene verde, de cafeluţe, de ceapă înţesau răzoarele; în alte două bazine, de dimensiuni mai mari, alimentate printr-un canal acoperit venind din Nil, se aflau două bărci mici care să-i ofere stăpânului casei plăcerea pescuitului: căci peşti de diferite forme şi acoperiţi de culori strălucitoare se jucau în apa lor limpede printre tulpinile şi florile mari de lotus. Tufe de vegetaţie luxuriantă înconjurau bazinele, revărsându-se în oglinzile lor verzi.

În apropierea fiecărui bazin se ridica un chioşc cu colonete ce susţineau un acoperiş uşor şi înconjurat de un balcon, cu grilajul din şipci, unde te puteai bucura de priveliştea fluviului şi puteai respira răcoarea dimineţii şi a serii, pe jumătate culcat pe scaunele rustice din lemn şi din stuf.

Luminată de primele raze ale soarelui, grădina îţi bucura ochii şi îţi încânta inima, te făcea să te simţi fericit şi fără nicio grijă. Verdele copacilor era atât de viu, nuanţele florilor atât de strălucitoare, aerul înmiresmat şi lumina scăldau locul acesta binecuvântat; contrastul dintre această vegetaţie îmbelşugată şi albeaţa cretoasă şi stearpă a lanţului libian care se zărea pe deasupra zidului spintecând cu creasta sa bolta albastră a cerului era atât de puternic încât te simţeai ispitit să poposeşti aici şi să îţi ridici cortul. Ai fi spus că este cuibul fericirii visate.

Pe alei treceau slujitori ce purtau pe umeri o bară de lemn curbată, de capetele căreia erau prinse în sfori două vase de argilă umplute la rezervoare, al căror conţinut îl vărsau în mica adâncitură săpată la rădăcina fiecărei plante. Alţii, mânuind o oală atârnată de o prăjină legată de un stâlp, alimentau o rigolă de lemn prin care apa era distribuită în zonele cele mai uscate ale grădinii. Unii tundeau copacii, dându-le o formă rotundă, sau elipsoidală; cu ajutorul unei săpăligi făcute din două beţe legate în cruce, nişte lucrători îndoiţi din şale afânau pământul pe câteva răzoare.

Era un spectacol încântător să îi vezi pe toţi aceşti oameni cu părul negru şi creţ, cu torsul de culoarea cărămizii, îmbrăcaţi doar cu un fel de chiloţi albi, umblând de colo, colo, activi, dar nu dezordonaţi, în vreme ce intonau un cântec rustic care le ritma paşii. Păsările căţărate în copaci păreau să îi

cunoască şi de-abia dacă îşi luau zborul atunci când, în trecere, atingeau vreo creangă.

Uşa pavilionului se deschise şi Poeri apăru în prag. Chiar dacă era îmbrăcat după moda egipteană, trăsăturile sale nu se potriveau, totuşi, cu tipul tradiţional şi nu îţi trebuia mult timp ca să îţi dai seama că nu aparţinea deloc rasei autohtone din valea Nilului. Nu era, cu siguranţă, un *Rot-en-ne-rom;* nasul său acvilin şi subţire, obrajii netezi, gura severă şi ferm conturată, ovalul perfect difereau vizibil de nasul african, pomeţii ieşiţi în afară, gura cărnoasă, faţa lată obişnuite la egipteni. Culoarea nu era nici ea aceeaşi; nuanţa de aramă roşiatică era înlocuită de o paloare măslinie pigmentată de rozul imperceptibil al unui sânge bogat şi pur; ochii, în loc să scânteieze negri ca jaisul între dârele de antimoniu, erau de un albastru întunecat ca cerul nopţii; părul, mai mătăsos şi mai moale, se încreţea în bucle mai puţin rebele; umerii nu ofereau acea linie transversală rigidă pe care o repetă, ca semn distinctiv al rasei, statuile din temple şi frescele din morminte.

Toate aceste ciudăţenii alcătuiau o frumuseţe rară, la care fiica lui Petamunof nu avusese cum să rămână nepăsătoare. Din ziua în care, din întâmplare, Poeri îi apăruse rezemat de balustradă, în galeria pavilionului, locul său preferat atunci când nu trebuia să se ocupe de treburile fermei, revenise de nenumărate ori, sub pretextul unei plimbări nevinovate, trecând cu carul pe sub balconul vilei.

Dar chiar dacă se îmbrăca în cele mai fine tunici ale ei, chiar dacă îşi punea la gât cele mai preţioase grumăjere, chiar dacă îşi prindea la încheieturi brăţările cele mai preţioase, cizelate cu cea mai mare artă, dacă îşi împodobea părul cu cele mai proaspete flori de lotus, dacă îşi alungea până la tâmple conturul negru al pleoapelor, dacă dădea strălucire obrajilor fardându-se, niciodată Poeri nu păruse să-i acorde nici cea mai mică atenţie. Totuşi, Tahoser era foarte frumoasă, şi dragostea pe care o ignora sau o dispreţuia melancolicul locatar al vilei Faraonul ar fi plătit-o foarte scump; pentru fata preotului le-ar fi dat pe Twea, Taia, Amense, Hont-Reshe şi pe prizonierele sale asiatice, ar fi dat vasele sale de argint şi de aur, grumăjerele de pietre colorate, carele de război, armata sa invincibilă, sceptrul, totul, până şi mormântul la care, de la începutul domniei, lucrau în umbră mii de lucrători!

Dragostea nu este aceeaşi în regiunile calde îmbrăţişate de vântul fierbinte ca pe ţărmurile hiperboreene, unde cumpătarea coboară din cer o

dată cu chiciura; nu sânge, ci flăcări circulă prin vene: aşa că Tahoser tânjea şi se topea, deşi mirosea parfumuri, se înconjura de flori şi bea licorile care s-o facă să uite. Muzica o plictisea, sau, dimpotrivă, îi exacerba sensibilitatea; nu simţea nicio plăcere atunci când le privea pe dansatoare; noaptea, somnul îi fugea de sub pleoape şi, gâfâind, sufocându-se, cu pieptul sfâşiat de suspine, cobora din patul somptuos şi se întindea pe dalele mari, cu gâtul lipit de granitul tare de parcă ar fi vrut să-i aspire răcoarea.

în noaptea de după întoarcerea triumfală a Faraonului, Tahoser se simţi atât de nefericită, atât de incapabilă să mai trăiască, încât nu vru, totuşi, să moară înainte de a face o ultimă încercare.

Se înfăşură într-o ţesătură de pânză obişnuită, păstră doar o brăţară de lemn parfumat, îşi acoperi capul cu un văl de gaz în dungi şi, o dată cu primele licăriri ale zorilor, fără ca Nofre, care visa la frumosul Ahmosis, să o audă, ieşi din odaia ei, traversă grădina, trase zăvorul de la poarta care dădea spre fluviu, înainta pe chei, trezi un vâslaş care dormea ghemuit pe fundul bărcii lui mici de papirus, fără catarg şi fără pânze, şi trecu pe malul celălalt.

Clătinându-se şi apăsându-şi palma mică pe inimă, să-i potolească bătăile, se îndreptă spre pavilionul lui Poeri.

Se făcuse deja ziuă şi porţile se deschideau ca să lase să treacă atelajele de boi ce mergeau la muncă şi turmele la păscut.

Tahoser îngenunche în prag, îşi ridică mâna deasupra capului într-un gest de implorare; era, poate, şi mai frumoasă în această atitudine umilă, în aceste straie sărăcăcioase. Pieptul îi palpita, pe obraji i se scurgeau lacrimi.

Poeri o zări şi o luă drept ceea ce şi era de fapt, o femeie foarte nefericită.

— Intră, îi spuse, intră fără teamă, suntem bucuroşi de oaspeţi.

VI.

Tahoser, încurajată de cuvintele prietenoase ale lui Poeri, renunţă să se mai roage şi se ridică. Obrajii până atunci atât de palizi se împurpurară dintr-o dată; stăpânită de pasiune, devenise din nou sfioasă; se înroşise din pricina acţiunii ciudate la care o împinsese dragostea şi, pe acest prag peste care visele ei trecuseră de atâtea ori, şovăi: scrupulele ei de fecioară, spulberate de şuvoiul năvalnic al pasiunii, renăşteau în prezenţa realităţii.

Crezând că doar timiditatea, însoţitoare a nefericirii, o împiedica pe Tahoser să intre în casă, tânărul îi spuse cu o voce melodioasă şi dulce în care răzbătea un accent străin:

— Intră, tânără fată, şi nu mai tremura aşa; locuinţa este destul de mare ca să te poată adăposti. Dacă eşti ostenită, odihneşte-te; dacă ţi-e sete, slujitorii mei îţi vor aduce apă proaspătă răcită în vase de argilă poroasă; dacă ţi-e foame, îţi vor pune dinainte pâine de grâu, curmale şi smochine uscate.

Încurajată de aceste vorbe ospitaliere, fiica lui Petamunof intră în casa care era pe măsura hieroglifei de bun-venit înscrisă pe uşa ei.

Poeri o duse în camera de la parter, ai cărei pereţi erau zugrăviţi cu un strat de alb pe care nuiele verzi cu flori de lotus la capăt desenau forme plăcute ochiului. O rogojină fină împletită din stuf în care se amestecau felurite culori dispuse simetric era aşternută pe podea; în fiecare colţ al încăperii mănunchiuri groase de flori se revărsau din vase înalte aşezate în echilibru pe socluri şi-şi împrăştiau parfumul în umbra răcoroasă a odăii. În fund, o canapea joasă ale cărei braţe de lemn erau împodobite cu frunze şi animale fantastice te ispitea cu perna ei mare să te cufunzi în somn sau, pur şi simplu, să lenevești. Două scaune închise la culoare, din trestie de Nil, ale căror spătare se răsturnau arcuite peste suporturi, un scăunel de lemn fără spetează scobit ca o cochilie de melc, sprijinit pe trei picioare, o masă alungită tot cu trei picioare, mărginită de o ramă de încrustaţii, împodobită cu desene reprezentând şerpi, ghirlande şi simboluri ale agriculturii, pe care era aşezat un vas cu lotuşi roz şi albaştri, completau acest mobilier de o simplitate şi de o graţie rustică.

Poeri luă loc pe canapea. Tahoser, îndoind un picior sub coapsă şi ridicând un genunchi, se ghemui în faţa tânărului care îşi aţinti asupra ei ochii plini de întrebări binevoitoare.

Era încântătoare: vălul de gaz în care se înfăşurase îi cădea pe spate, descoperindu-i părul bogat prins cu o bentiţă îngustă, albă, şi lăsând liber privirii chipul blând, fermecător şi trist. Tunica fără mâneci îi arăta până la umeri braţele elegante.

— Numele meu este Poeri, spuse tânărul, şi sunt administratorul bunurilor regale, având dreptul să port pe cap coarnele de berbec aurite atunci când sunt prezent la o ceremonie.

— Numele meu este Hora, răspunse Tahoser, care îşi pregătise din vreme mica ei poveste; părinţii mei au murit şi aproape tot ceea ce a rămas de pe urma lor a fost vândut de creditori, n-au mai lăsat decât exact atât cât să mă pot îngriji de funeraliile lor. Am rămas, aşadar, singură şi lipsită de mijloace de trai; dar, de vreme ce m-ai primit cu dragă inimă, pot şti cum să-ţi

răsplătesc generozitatea; am fost învăţată să fac toate muncile pe care le face o femeie într-o gospodărie, deşi condiţia mea nu mă obliga să le cunosc. Ştiu să învârtesc fusul, să ţes pânza amestecând fire de diverse culori, să cos flori şi ornamente; aş putea chiar, atunci când eşti ostenit sau moleşit de arşiţă, să te înveselesc cu un cântec, la harfă sau la mandolina cu patru coarde duble.

— Hora, fii binevenită în casa lui Poeri, zise tânărul. Vei găsi aici, fără. Să te oboseşti prea tare, o îndeletnicire potrivită pentru o fată care a cunoscut vremuri mai bune. Sunt printre slujitoarele mele fete foarte blânde şi foarte cuminţi, care îţi vor fi tovarăşe cât se poate de plăcute şi care îţi vor arăta cum este orânduită viaţa în această locuinţă de la ţară. Aşteptând, vor trece zile după zile, şi poate vor veni şi unele mai bune pentru tine. Dacă nu, vei putea îmbătrâni în linişte şi pace la mine, bucurându-te de o existenţă îmbelşugată: oaspetele trimis de zei este sacru.

Odată rostite aceste vorbe, Poeri se ridică ca pentru a se sustrage mulţumirilor falsei Hora, care se prosternase la picioarele lui şi le săruta aşa cum fac nefericitele atunci când li se acordă o favoare; dar îndrăgostita o înlocuise pe cea care implora, şi buzele trandafirii şi proaspete se dezlipeau cu greu de pe picioarele albe şi pure ca picioarele de jasp ale divinităţilor.

Înainte de a ieşi pentru a se duce să supravegheze muncile de pe domeniu, Poeri se întoarse în prag şi îi spuse Horei:

— Rămâi aici până îţi voi da o odaie. O să-ţi trimit de mâncare prin unul dintre slujitorii mei.

Şi se îndepărtă cu pas domol, legănându-şi biciul de comandă prins la încheietură. Lucrătorii îl salutau punându-şi o mână pe cap şi cealaltă aproape de pământ; dar, după cât de plin de afecţiune le era salutul, se vedea că e un stăpân bun. Uneori se oprea, dând un ordin, sau un sfat, căci era foarte învăţat în ceea ce priveşte agricultura şi grădinăritul; apoi îşi continua drumul, aruncându-şi ochii când în dreapta, când în stânga, inspectând cu minuţiozitate totul. Tahoser, care îl însoţise umilă până la uşă şi se ghemuise pe prag, cu coatele pe genunchi, cu bărbia în palmă, îl urmări cu privirea până când se pierdu sub frunzar. De mult timp dispăruse pe poarta ce da spre câmp şi încă se mai uita după el.

Un slujitor, ce primise ordin de la Poeri când acesta trecuse pe lângă el, îi aduse pe o tavă o pulpă de gâscă, ceapă prăjită pe tăciuni, o pâine de grâu cârnău şi smochine, ca şi un vas cu apă acoperit cu frunze de mirt.

— Iată ce îţi trimite stăpânul; mănâncă, tânără fată, să prinzi din nou puteri.

Lui Tahoser nu-i era prea foame, dar rolul pe care îl juca îi cerea să arate că n-a mâncat de mult: femeile sărmane trebuie să se năpustească asupra mâncării ce li se dă de pomană. Aşa că înghiţi tot şi bău o duşcă zdravănă de apă.

După ce slujitorul se îndepărtă, îşi recapătă atitudinea contemplativă. O mulţime de gânduri contradictorii i se învârteau prin mintea-i fragedă: când, cu sfiala ei de fecioară, se caia de ceea ce a făcut, când, cu pasiunea ei de îndrăgostită, se aplauda pentru îndrăzneală. Apoi îşi spunea: „Iată-mă, într-adevăr, sub acoperişul lui Poeri, îl voi vedea nestânjenită, mă voi încânta cu frumuseţea lui, care este mai degrabă a unui zeu decât a unui om; voi auzi vocea lui fermecătoare, ca o muzică a sufletului; dar el, care nu mi-a acordat niciodată nici cea mai mică atenţie atunci când treceam pe lângă pavilionul lui înveşmântată în hainele mele în culori strălucitoare, împodobită cu cele mai fine bijuterii, scăldată în parfumuri şi în mireasma florilor, în carul meu pictat şi poleit cu aur, acoperit de o umbrelă, înconjurată ca o regină de un cortegiu de slujitori, o va băga oare în seamă pe sărmana fată primită din milă şi îmbrăcată în straie umile? Ceea ce n-a putut să facă luxul meu, va face sărăcia mea? Poate că, la urma urmei, sunt urâtă şi Nofre nu este decât o linguşitoare atunci când pretinde că de la izvorul neştiut al Nilului până la locul în care se varsă în mare nu există o fată mai frumoasă ca stăpâna ei… Nu, sunt frumoasă: privirile arzătoare ale bărbaţilor mi-au spus-o de nenumărate ori şi, mai cu seamă, strâmbăturile înciudate şi dispreţuitoare ale femeilor atunci când trec pe lângă mine. Poeri, de care m-am îndrăgostit nebuneşte, mă va iubi, oare, vreodată? Ar fi primit în casa lui la fel de bine şi o bătrână cu fruntea brăzdată de riduri, cu pieptul descărnat, în zdrenţe şi cu picioarele cenuşii de praf. Oricine altul în locul lui ar fi recunoscut-o numaidecât sub deghizarea Horei pe Tahoser, fiica marelui preot Petamunof; dar el nu şi-a coborât nicio clipă privirea asupra mea, nu mai mult ca statuia unui zeu de. Bazalt asupra credincioşilor care îi oferă ciozvârte de antilopă şi buchete de flori de lotus.” Cugetările acestea o făceau să-şi piardă curajul; apoi îşi recăpăta încrederea şi îşi spunea că frumuseţea, tinereţea, dragostea ei vor izbuti în cele din urmă să înmoaie această inimă de gheaţă: va fi atât de blândă, de atentă, de devotată, va pune atâta artă, atâta cochetărie în felul ei de a se găti şi în straiele ei, chiar dacă erau atât de modeste, încât, fără nicio îndoială, Poeri nu îi va

putea rezista. Atunci îşi făgăduia să îi mărturisească, în sfârşit, că slujnica umilă este o fată de rang înalt, posedând sclavi, pământuri şi palate, şi îşi ţesea în vis, după fericirea din umbră, o fericire strălucitoare şi radioasă. „Mai întâi, să ne facem frumoasă”, îşi spuse, ridicându-se şi îndreptându-se spre unul dintre bazine.

Ajunsă lângă acesta, îngenunche pe ghizdul de piatră, se spălă pe faţă, pe gât şi pe umeri; apa tulburată îi arăta în oglinda ei spartă în mii de cioburi imaginea nedesluşită şi tremurătoare care îi surâdea ca printr-un văl de gaz verde, şi peştişorii care, văzându-i umbra şi crezând că o să li se arunce câteva firimituri, se apropiau grămadă de mal.

Culese două sau trei flori de lotus care se deschiseseră la suprafaţa bazinului, le răsuci tulpinile în jurul cordeluţei şi îşi confecţiona o pieptănătură pe care nici toată arta lui Nofre n-ar fi putut-o egala golind sipetele cu bijuterii.

Când termină şi când se ridică proaspătă şi strălucitoare, un ibis de-al casei, care o privise grav cât timp se făcuse frumoasă, se înălţă pe labele lungi, îşi întinse gâtul prelung şi bătu de două, trei ori din aripi de parcă ar fi aplaudat-o.

După ce se găti astfel, Tahoser se întoarse şi-şi reluă locul din uşa pavilionului aşteptându-l pe Poeri. Cerul era de un albastru adânc; lumina tremura în unde vizibile în aerul transparent; florile şi plantele împrăştiau arome îmbătătoare; păsările săltau prin crengi ciugulind câteva baci; fluturii se urmăreau şi dansau dând din aripi. Acestui spectacol plin de voioşie i se adăuga acela al activităţilor umane care-l înveselea şi mai mult, dăruindu-i un suflet. Grădinarii se duceau şi veneau; slujitorii se întorceau încărcaţi cu mănunchiuri de ierburi şi grămezi de legume; alţii, în picioare sub smochini, strângeau în coşuri smochinele pe care li le aruncau maimuţele dresate să le culeagă căţărate pe crengile de sus.

Tahoser contempla cu încântare natura proaspătă a cărei pace îi cucerea sufletul şi îşi spunea: „Oh! Cât de bine ar fi să fii iubită aici în lumină şi în mireasma florilor!”

Poeri reapăru; îşi terminase inspecţia şi se retrase în odaia lui să lase să treacă ceasurile cele mai fierbinţi ale zilei. Tahoser îl urmă sfioasă, gata să iasă la cel mai neînsemnat gest, dar Poeri îi făcu semn să rămână.

Ea înainta câţiva paşi şi îngenunche pe rogojină.

— Mi-ai spus, Hora, că ştii să cânţi la mandolina cu patru coarde duble; ia instrumentul care e agăţat de perete: fă să-i răsune corzile şi cântă-mi un

cântec vechi, o melodie dureroasă, tandră şi lentă. Somnul e plin de vise frumoase când e legănat de muzică.

Fata preotului luă mandolina din cui, se apropie de patul pe care se întinsese Poeri să se odihnească, sprijinindu-şi capul de căpătâiul sculptat în formă de semilună, prinse capătul instrumentului pe care şi-l apăsă pe inima ce începuse să i se zbată în piept, îşi lăsă mâna să rătăcească pe corzi şi făcu să se audă câteva acorduri. Apoi cântă corect, deşi cu o voce puţin tremurătoare, o veche arie egipteană, un suspin nedesluşit al strămoşilor transmis din generaţie în generaţie, în care revenea mereu aceeaşi frază de o monotonie pătrunzătoare şi plină de dulceaţă.

— Într-adevăr, spuse Poeri întorcându-şi ochii de un albastru întunecat spre tânăra fată, nu m-ai înşelat. Cunoşti ritmurile ca o muzicantă de profesie şi ţi-ai putea exersa arta în palatul regilor. Dar îi dai cântecului tău o nouă înfăţişare. Aria pe care o reciţi, s-ar zice că o născoceşti şi o învălui într-un farmec vrăjit. Chipul tău nu mai este acelaşi ca azi dimineaţă; o altă femeie pare să apară înăuntrul tău, ca o lumină în spatele unui văl. Cine eşti tu?

— Sunt Hora, răspunse Tahoser; nu ţi-am spus deja povestea mea? Numai că mi-am şters de pe faţă colbul de pe drum, mi-am îndreptat cutele rochiei mele mototolite şi mi-am prins câteva flori în păr. Dacă sunt săracă asta nu înseamnă că trebuie să fiu şi urâtă, iar zeii uneori le refuză bogaţilor frumuseţea. Dar ţi-ar plăcea să continui?

— Da! Repetă melodia aceasta care mă fascinează, mă toropeşte şi îmi înceţoşează memoria ca o cupă de băutură magică, repet-o până când somnul mă va cufunda în uitare.

Ochii lui Poeri, aţintiţi mai întâi asupra lui Tahoser, se închiseră curând pe jumătate, apoi de tot. Tânăra fată continua să facă să murmure coardele mandolinei şi repeta cu o voce din ce în ce mai scăzută refrenul cântecului ei. Poeri dormea; ea se opri şi începu să-i facă vânt cu un evantai din frunze de palmier aruncat pe masă.

Poeri era frumos, şi somnul imprima trăsăturilor sale pure o expresie inefabilă de melancolie şi de tandreţe; genele lungi lăsate peste obraji păreau să acopere cine știe ce viziune celestă, iar frumoasele buze roşii pe jumătate deschise fremătau, de parcă ar fi adresat cuvinte neauzite unei fiinţe nevăzute.

După ce-l contemplă îndelung, încurajată de linişte şi de singurătate, Tahoser, pierdută, se aplecă peste fruntea adormitului, reţinându-şi

răsuflarea, apăsându-şi mâna pe inimă, şi depuse pe furiş un sărut sperios, înaripat; apoi se ridică ruşinată toată şi roşie la faţă.

Adormitul simţise vag, ca prin vis, buzele lui Tahoser; scoase un suspin şi spuse în ebraică:

— O, Ra'hel, iubita mea Ra'hel!

Din fericire, cuvintele acestea într-o limbă necunoscută nu aveau niciun înţeles pentru fiica lui Petamunof; aşa că apucă din nou evantaiul din frunze de palmier, sperând şi temându-se că Poeri se trezeşte.

VII.

Când se făcu ziuă, Nofre, care dormea într-un pat mic la picioarele stăpânei ei, fu surprinsă că nu o aude pe Tahoser chemând-o ca de obicei lovind din palme. Se ridică în coate si văzu că patul e gol. Totuşi, primele raze ale soarelui, atingând friza porticului, de-abia începeau să proiecteze pe perete umbra capitelurilor şi capătul de sus al fusului coloanelor. De obicei, Tahoser nu era atât de matinală şi nu-şi părăsea culcuşul fără ajutorul femeilor ei; mai mult, niciodată nu ieşea până ce acestea nu-i pieptănau părul ciufulit în timpul somnului şi nu-i turnau pe trup valuri de apă parfumată pe care le primea în genunchi, cu braţele strânse peste piept.

Neliniştită, Nofre îmbrăcă în grabă o cămaşă transparentă, îşi potrivi în picioare o pereche de sandale din fibră de palmier şi porni în căutarea stăpânei ei.

O căută mai întâi sub porticurile din cele două curţi, gândindu-se că, neputând să doarmă, Tahoser se dusese, poate, să respire răcoarea zorilor de-a lungul acestor spaţii interioare de promenadă.

Tahoser nu era acolo.

„Să mergem în grădină”, îşi spuse Nofre; „poate că, dintr-un capriciu, a vrut să vadă roua nopţii strălucind în frunziş şi florile trezindu-se.”

Grădina, bătută în toate direcţiile, era pustie. Alei, bolţi, umbrare, boschete, Nofre le cercetă pe toate, fără succes. Intră în chioşcul de la capătul bolţii de viţă, dar nici urmă de Tahoser. Alergă spre bazinul în care stăpânei ei i s-ar fi putut năzări să se scalde, cum o mai făcuse de câteva ori cu însoţitoarele ei, până la scara de granit ce cobora de la marginea bazinului în adâncurile presărate cu nisip cernut. Frunzele mari de nufăr-alb pluteau la suprafaţă şi nu păreau să fi fost clintite din loc; doar raţele ce-şi scufundau gulerele de azur în apa liniştită îi tulburau oglinda, şi o salutară pe Nofre cu strigătele lor vesele. Credincioasa servitoare începu să fie serios îngrijorată; dădu alarma în toată casa; sclavele şi slujnicele ieşiră din

cămăruţele lor şi, puse la curent de Nofre cu ciudata dispariţie a lui Tahoser, purceseră la căutările cele mai minuţioase; urcară pe terase, scotociră fiecare încăpere, fiecare ungher, toate locurile unde ar fi putut să fie. Nofre era atât de speriată, încât deschise până şi cuferele cu rochii, sipetele cu bijuterii, de parcă stăpâna ei s-ar fi putut afla acolo.

Fără nicio îndoială, Tahoser nu se afla în casă.

Un servitor bătrân, care văzuse multe la viaţa lui, avu ideea să cerceteze nisipul de pe alei, căutând urmele tinerei lui stăpâne; zăvoarele grele de la poarta ce dădea spre oraş erau la locul lor, aşa că în niciun caz Tahoser nu ieşise pe acolo. Este adevărat că Nofre, în zăpăceala ei, străbătuse toate aleile, presărându-le cu conturul paşilor ei; dar, aplecându-se spre sol, bătrânul Suhem descoperi repede tiparul unor tălpi mai înguste, minione, aparţinând unui picior mult mai mic decât piciorul slujitoarei. Se luă după ele şi ajunse, trecând pe sub frunzar, de la stâlpul din curte până la poarta ce dădea spre fluviu. Zăvoarele, îi arătă el lui Nofre, fuseseră trase şi canaturile nu se îmbinau decât datorită propriei lor greutăţi; aşadar, fiica lui Petamunof dispăruse pe acolo. Mai departe, pe cheiul de cărămidă, urma se pierdea. Luntraşul care o transportase pe Tahoser nu se întorsese încă. Ceilalţi dormeau şi, întrebaţi, răspunseră că nu văzuseră nimic. Unul singur spuse că o femeie îmbrăcată sărăcăcios şi părând să fie de origine foarte umilă trecuse dis-de-dimineaţă pe celălalt mal, în cartierul Memnonia, fără îndoială ca să împlinească cine ştie ce rit funerar.

Semnalmentele acestea, care nu se potriveau în niciun fel cu eleganta Tahoser, îi derutară complet pe Nofre şi Suhem.

Se întoarseră în casă trişti şi dezamăgiţi. Slujitorii şi slujitoarele se aşezară pe jos, cuprinşi de jale, cu o mână spânzurând pe lângă corp cu palma întoarsă spre cer, iar cealaltă pe cap, tânguindu-se în cor:

— Ce nenorocire! Ce nenorocire! Stăpâna a plecat!

— Pe Oms, câinele infernului! O voi găsi, spuse bătrânul Suhem, de-ar fi să ajung viu pe meleagurile din nord spre care călătoresc morţii. Era o stăpână de treabă; ne dădea mâncare din belşug, nu ne punea să ne spetim muncind, şi nu punea să fim bătuţi decât atunci când greşeam, şi chiar şi atunci pedeapsa nu era foarte aspră. Piciorul ei nu apăsa prea tare pe capetele noastre plecate şi la ea sclavul putea să se creadă liber.

— Ce nenorocire! Ce nenorocire! repetară bărbaţii şi femeile presărându-şi ţărână pe cap.

— Vai! Sărmană stăpână, cine ştie pe unde eşti tu acum? spuse credincioasa slujitoare, lăsând lacrimile să-i alunece pe obraji. Poate că un vrăjitor te-a făcut să ieşi din palatul tău prin cine ştie ce farmece în faţa cărora nimeni nu are nicio putere, şi acum îţi va măcelări frumosul tău trup, îţi va scoate inima printr-o incizie, va îndestula cu rămăşiţele tale lăcomia crocodililor în aşa fel încât în ziua reunirii cu corpul, sufletul tău mutilat va găsi doar resturi informe. Nu te vei mai duce să te alături în adâncul hipogeului, al cărui plan se află în paza *colcitului*, mumiei pictate şi aurite a tatălui tău, marele preot Petamunof, în camera mortuară săpată în stâncă anume pentru tine!

— Linişteşte-te, Nofre, spuse bătrânul Suhem, să nu ne lăsăm cuprinşi de disperare chiar de la început; poate că Tahoser se va întoarce curând. S-a lăsat purtată de cine ştie ce capriciu necunoscut nouă şi nu peste multă vreme o vom vedea reapărând veselă şi surâzătoare, cu flori de apă în mână.

Ştergându-şi pleoapele cu colţul rochiei, slujitoarea făcu un semn de încuviinţare.

Suhem se aşeză pe vine, îndoindu-şi genunchii, părând întruchiparea unuia dintre acei cinocefali sculptaţi nedesluşit într-un bloc pătrat de bazalt şi, strângându-şi tâmplele în palmele uscate, păru să cugete adânc.

Figura de un maro roşiatic, orbitele înfundate, maxilarele proeminente, obrajii încreţiţi, crestaţi de riduri mari, părul său aspru încadrându-i faţa ca nişte ţepi îl făceau să semene şi mai mult cu zeii cu capete de maimuţă; nu era un zeu, cu siguranţă, dar arăta într-adevăr ca o maimuţă.

Rezultatul cugetării, aşteptat cu sufletul la gură de Nofre, fu acesta:

— Fiica lui Petamunof este îndrăgostită.

— Cine ţi-a spus? strigă Nofre, care credea că doar ea singură poate citi în inima stăpânei sale.

— Nimeni, dar Tahoser este foarte frumoasă; ea a văzut deja de şaisprezece ori cum creşte şi se retrage Nilul. Şaisprezece este numărul emblematic al voluptăţii, şi de la o vreme le cheamă la ore ciudate pe cântăreţele ei la harfă, la mandolina cu două coarde duble şi la flaut, ca una care ar vrea să-şi liniştească inima tulburată ascultând muzică.

— Vorbeşti cu multă iscusinţă, şi înţelepciunea sălăşluieşte în bătrâna ta ţeastă chealā, dar cum de ai învăţat să cunoşti femeile, tu, care nu faci altceva decât să sapi în grădină şi să cari vase cu apă pe umăr?

Sclavul îşi îndepărtă buzele într-un surâs tăcut şi dezveli două rânduri de dinţi albi şi lungi, în stare să spargă miezul de curmală; strâmbătura aceasta voia să spună: „Nu am fost întotdeauna bătrân şi captiv”.

Sugestia lui Suhem îi deschise ochii, aşa că Nofre se gândi numaidecât la frumosul Ahmosis, oeris-ul Faraonului care trecea atât de des prin dreptul terasei, atât de fermecător în carul lui de luptă defilând triumfal; cum ea însăşi se îndrăgostise de el, fără să-şi dea prea bine seama, îi atribuia acest sentiment stăpânei ei. Se îmbrăcă într-o rochie mai puţin uşoară şi o porni spre locuinţa ofiţerului; în mintea ei doar acolo putea fi Tahoser.

Tânărul *oeris* era în odaia lui, aşezat pe un scaun jos. Camera era încărcată de arme şi trofee: tunica de piele cu plăcuţe de bronz pe care era gravat cartuşul Faraonului, pumnalul de bronz cu mânerul de jad scobit pentru a lăsa să treacă degetele, securea de luptă cu tăiş de silex, sabia cu lama curbată, coiful cu două pene de struţ, arcul triunghiular şi săgeţile cu pene roşii; pe socluri erau puse grumăjerele de paradă, iar câteva lăzi deschise lăsau să se vadă prada luată de la duşman.

Când o văzu pe Nofre, pe care o cunoştea bine şi care rămăsese în prag, Ahmosis se simţi cuprins de o mare plăcere: obrajii închişi la culoare i se împurpurară, muşchii i se încordară, inima începu să îi bată mai tare. Crezu că Nofre îi aducea cine ştie ce mesaj din partea lui Tahoser, deşi fiica preotului nu răspunsese niciodată ocheadelor sale. Dar bărbatul căruia zeii i-au adus în dar frumuseţea îşi închipuie lesne că toate femeile se îndrăgostesc de ei.

Se ridică şi făcu câţiva paşi spre Nofre, a cărei privire neliniştită scruta toate ungherele pentru a se asigura de prezenţa, sau de absenţa lui Tahoser.

— Ce te aduce aici, Nofre? o întrebă Ahmosis, văzând că tânăra slujnică, preocupată să cerceteze încăperea, nu rupea tăcerea. Stăpâna ta e bine, nădăjduiesc, căci mi s-a părut că am zărit-o ieri la sosirea Faraonului.

— Dacă stăpâna mea e bine, asta tu trebuie să o ştii, mai bine decât oricine altcineva, răspunse Nofre; căci a plecat pe furiş de acasă fără să spună nimic nimănui, şi refugiul pe care şi l-a ales, aş fi jurat pe Hathor că doar tu îl cunoşti.

— A dispărut? Ce tot spui tu acolo? zise Ahmosis, arătându-se cât se poate de surprins, şi se vedea limpede că nu juca teatru.

— Credeam că te iubeşte, răspunse Nofre, şi fetele cele mai cu scaun la cap fac nebunii. Nu e, aşadar, aici?

— Zeul Fre, cel care vede totul, ştie unde e; dar niciuna dintre razele lui cu mâini la capete nu a atins-o în casa mea. Uită-te dacă vrei şi caută prin toate încăperile.

— Te cred, Ahmosis, şi o să mă retrag; căci dacă Tahoser ar fi venit aici, nu ai fi ascuns acest lucru credincioasei Nofre, care nu şi-ar fi dorit altceva decât să slujească iubirii voastre. Tu eşti frumos, ea e liberă, bogată şi fecioară. Zeii ar fi încuviinţat cu plăcere împlinirea acestei iubiri.

Nofre se întoarse acasă şi mai neliniştită şi mai tulburată; se temea că slujitorii vor fi bănuiţi că au ucis-o pe Tahoser ca să pună stăpânire pe averea ei şi că vor fi bătuţi cu cruzime ca să mărturisească ceea ce nu ştiau.

În ceea ce îl priveşte pe Faraon, gândurile lui, de asemenea, erau îndreptate spre Tahoser. După ce se achitase de libaţiile şi ofrandele impuse de ritual, se retrăsese în curtea interioară a gineceului şi se lăsase pradă visării fără să bage în seamă zbenguielile femeilor lui care, goale şi cu coroane de flori pe cap, se jucau în apa limpede din bazin, stropindu-se, râzând în hohote şi scoţând chiote ascuţite şi sonore pentru a atrage atenţia stăpânului lor, care nu decisese, contrar obiceiului lui, cine urma să fie regina aleasă în săptămâna aceea.

Era un tablou încântător să le vezi pe toate aceste femei frumoase, ale căror trupuri zvelte străluceau sub apă ca nişte statuete de matostat scufundate, înconjurate de arbori şi flori, în mijlocul curţii străjuite de coloane pictate în culori vii, în lumina pură a unui cer azuriu străbătut din când în când de câte un ibis cu ciocul în vânt şi labele întinse în spate.

Arnense şi Twea se saturaseră de scăldat şi ieşiseră din apă: îngenuncheate la marginea bazinului, îşi lăsau să se usuce în bătaia soarelui părul negru, lung şi des, ale cărui şuviţe de abanos făceau ca pielea să le pară şi mai albă; ultimele picături se rostogoleau ca nişte perle pe umerii lustruiţi şi pe braţele şlefuite ca jadul; slujitoarele le frecau cu parfumuri şi uleiuri aromate, în vreme ce o tânără etiopiana le oferea să inspire mireasma caliciului unei flori mari.

Ai fi spus că lucrătorul care sculptase basoreliefurile decorative din sala gineceului luase acest grup plin de graţie drept model; dar Faraonul n-ar fi privit cu mai multă răceală desenul săpat în piatră.

Cocoţată pe spătarul fotoliului, maimuţa îmblânzită ronţăia curmale clănţănind din dinţi; pisica favorită se freca de picioarele stăpânului arcuindu-şi spinarea; piticul diform trăgea maimuţa de coadă şi pisica de mustăţi, una înjura, cealaltă scheuna, ceea ce de obicei o înveselea pe

Maiestatea Sa; dar, în ziua aceea, Maiestatea Sa nu avea chef de râs. Alungă pisica, porunci ca maimuţa să fie dată jos din fotoliu, îi arse un pumn piticului şi se îndreptă spre apartamentele de granit.

Fiecare încăpere era construită din blocuri de stâncă uriaşe şi avea o uşă de piatră pe care nicio fiinţă umană, oricât de puternică ar fi fost, nu ar fi putut să o clintească din loc dacă nu cunoştea secretul care o făcea să se deschidă.

În aceste încăperi erau adăpostite averile Faraonului şi prada luată de la naţiunile cucerite. Erau acolo lingouri de metale preţioase, coroane de aur şi de argint, grumăjere şi brăţări de emailuri cloazonate, cercei strălucind ca discul lui Mui; coliere cu şapte rânduri de cornalină, de lapislazuli, de jasp sângeriu, de perle, de agate, de sardonix, de onix; cercuri fin lucrate pentru picioare, centuri cu plăci de aur gravate cu hieroglife, inele cu montura în formă de scarabeu; şiruri de peşti, de crocodili şi de inimi imprimate în aur, şerpi de email încolăciţi de mai multe ori; vase de bronz, urcioare de alabastru împodobite cu panglici, de sticlă albastră în care se răsuceau spirale albe; sipete de argilă emailată, cutii din lemn de santal cu forme bizare şi fantastice, grămezi de mirodenii din toate ţările, blocuri de abanos, ţesături preţioase atât de fine încât ar fi putut trece printr-un inel; pene de struţ negre şi albe, sau colorate în diverse nuanţe; colţi de elefant de o grosime monstruoasă, cupe de aur, de argint, de sticlă aurită, statuete extraordinare, atât în ceea ce priveşte concepţia, cât şi execuţia.

Din fiecare cameră, Faraonul porunci să se încarce câte o brancardă cărată de doi sclavi din Kuş şi Scheto şi, bătând din palme, îl chemă pe Timoft, slujitorul care o urmărise pe Tahoser, şi îi spuse:

— Du toate astea lui Tahoser, fiica lui Petamunof, din partea Faraonului.

Timoft se puse în fruntea cortegiului care traversă Nilul cu o ambarcaţiune regală şi, curând, sclavii ajunseră cu încărcătura la casa lui Tahoser.

— Pentru Tahoser, din partea Faraonului, spuse Timoft bătând la poartă.

Văzând toate aceste comori, Nofre fu gata-gata să leşine, pe jumătate de uimire şi de încântare, pe jumătate de frică; se temea că regele va porunci să fie omorâtă atunci când va afla că fata preotului dispăruse.

— Tahoser a plecat, îi răspunse ea tremurând lui Timoft, şi jur pe cele patru gâşte sacre, Amset, Sis, Sumautus şi Kebhsniv, care zboară în cele patru zări, că nu ştiu unde este.

— Faraonul, preferatul lui Fre, favoritul lui Amon-Ra, a trimis aceste daruri, nu pot să le iau înapoi; păstrează-le până se va întoarce. Răspunzi cu capul pentru ele; încuie-le şi pune să fie păzite de servitori credincioşi, răspunse trimisul regelui.

Când Timoft se întoarse la palat şi, prosternat, cu coatele strânse pe lângă trup, cu fruntea în ţărână, spuse că Tahoser a dispărut, regele se înfurie cumplit şi lovi atât de tare cu sceptrul în pavaj încât dala crăpă.

VIII.

Tahoser, trebuie să o spunem, nu se gândea de loc la Nofre, însoţitoarea sa favorită, nici la neliniştea pe care avea să o provoace absenţa ei. Drăgălaşa aceasta de stăpână uitase cu totul de frumoasa sa casă din Teba, de slujitorii şi de podoabele ei, lucru dificil şi de necrezut pentru o femeie.

Fiicei lui Petamunof nici nu-i trecea prin cap că Faraonul se îndrăgostise de ea; nu remarcase ocheada încărcată de voluptate care o săgetase de la înălţimea acestei maiestăţi pe care nimeni şi nimic de pe lumea asta nu putea să o emoţioneze; dacă ar fi remarcat-o, ar fi depus această dorinţă regală ca ofrandă la picioarele lui Poeri, o dată cu toate florile sufletului ei.

Tot împingând fusul cu degetul de la picior ca să-l facă să urce de-a lungul firului, pentru că asta era treaba pe care o avea de făcut, trăgea cu coada ochiului la toate mişcările tânărului evreu, învăluindu-l cu o privire duioasă ca o mângâiere, şi se bucura în linişte de fericirea de a fi în preajma lui, în pavilionul în care i se îngăduise să intre.

Dacă Poeri ar fi întors capul spre ea ar fi fost orbit, fără îndoială, de licărirea umedă a ochilor ei, de roşeaţa subită care-i colora obrajii ca un nor trandafiriu, de bătăile repezi ale inimii pe care le ghiceai după cum îi tresaltă pieptul. Dar, aşezat la masă, se aplecase asupra unei foi de papirus pe care, cu ajutorul unei bucăţi de trestie muiate în cerneală, înregistra socoteli în cifre demonice[33].

Poeri îşi dădea seama de dragostea atât de vădită a lui Tahoser pentru el? Sau, din cine ştie ce motiv ascuns, se prefăcea că nu observă nimic? Se purta blând cu ea, era binevoitor, dar rezervat, de parcă ar fi vrut să preîntâmpine, sau să respingă cine ştie ce mărturisire nepotrivită la care i-ar fi fost foarte greu să răspundă. Totuşi, falsa Hora era deosebit de frumoasă; frumuseţea ei, trădată de îmbrăcămintea sărăcăcioasă, ieşea şi mai mult în evidenţă; şi, aşa cum în orele cele mai calde ale zilei se pot vedea aburi luminoşi unduind deasupra pământului dogoritor, o atmosferă de iubire unduia în jurul ei. Pe buzele întredeschise pasiunea fremăta ca o pasăre care

vrea să-şi ia zborul; şi, cu glas scăzut, foarte scăzut, atunci când era sigură că nu e auzită, repeta cab cantilenă monotonă: „Poeri, te iubesc”.

Era la vremea secerişului şi Poeri ieşi să vadă ce fac secerătorii. Tahoser, care nu se mai putea dezlipi de el aşa cum umbra nu se poate desprinde de trup, îl urmă sfioasă, temându-se că îi va cere să rămână în casă; dar tânărul îi spuse cu o voce din care nu răzbătea nicio nuanţă de furie:

— Îţi poţi alina suferinţa uitându-te la munca tihnită a câmpului şi, dacă cine ştie ce amintire dureroasă a bunăstării tale dispărute îţi apasă sufletul, aceasta se va risipi privind spectacolul acesta vesel. Lucrurile astea trebuie să fie noi pentru tine; căci pielea ta pe care soarele nu a sărutat-o niciodată, picioarele tale delicate, mâinile fine, eleganţa cu care ţi-ai potrivit pe trup ţesătura grosolană care îţi slujeşte drept veşmânt îmi arată cât se poate de limpede că ai locuit întotdeauna la oraş, înconjurată de lux şi rafinament. Vino, aşadar, şi aşează-te, răsucind în continuare fusul, la umbra acestui copac de care secerătorii şi-au atârnat, ca să stea la răcoare, burduful în care şi-au pus băutura.

Tahoser îl ascultă şi se aşeză sub copac, cu braţele încrucişate pe genunchi şi genunchii la gură.

De la zidul grădinii, câmpia se întindea până la primele pante abrupte ale lanţului libian ca o mare galbenă care, la cea mai slabă adiere, era brăzdată de valuri de aur. Lumina era atât de intensă încât culoarea aurie a grâului se albea în unele locuri şi căpăta străluciri de argint.

Îl mâlul bogat al Nilului spicele crescuseră viguroase, îndesate, înalte ca suliţele, şi nu se mai văzuse până atunci o recoltă atât de bogată revărsându-se în soare, strălucind şi trosnind de căldură; aveai cu ce umple până la tavan hambarele boltite ce se arcuiau în apropierea cramei.

Secerătorii se apucaseră deja de multă vreme de treabă, şi le vedeai de departe ţâşnind din valurile de grâu capetele creţe, sau rase, acoperite de o bucată de pânză albă, şi torsul gol de culoarea cărămizii arse. Se aplecau şi se ridicau cu o mişcare regulată, secerând grâul cu secerele lor sub spic, cu atâta precizie de parcă ar fi urmat o linie trasă cu rigla.

În spatele lor înaintau printre brazde cei ce strângeau spicele în coşuri împletite pe care le purtau pe umăr, sau atârnate de o bară transversală, ajutaţi de un tovarăş, până la grămezile clădite din loc în loc. Din când în când, secerătorii se opreau gâfâind, îşi recăpătau respiraţia şi, ţinându-şi secera sub braţul drept, beau o gură de apă; apoi se apucau în grabă din nou de treabă, temându-se de băţul celui ce-i conducea; spicele recoltate erau

întinse pe arie în straturi nivelate cu furca şi uşor ridicate la margine de încărcătura din noile coşuri ce nu încetau să sosească.

Atunci, Poeri îi făcu semn bouarului să înainteze cu vitele lui. Erau nişte animale superbe, cu coarnele lungi şi răsfrânte, ca cele purtate de Isis, cu greabănul ridicat, cu grumazul puternic, gleznele zdravene şi nervoase. Semnul distinctiv al domeniului, imprimat cu fierul roşu, le acoperea şoldurile. Mergeau gravi, prinşi într-un jug orizontal, cu capetele apropiate.

Fură împinşi pe arie; îndemnaţi cu biciul cu două şfichiuri, începură să se mişte în cerc, făcând grăunţele din spice să ţâşnească sub copitele lor despicate; soarele strălucea pe pielea lor lucioasă, praful pe care îl ridicau le intra în nări; aşa că, după vreo douăzeci de ocoluri, sprijinindu-se unii de alţii, în ciuda curelelor ce zburau şuierând prin aer şi se lipeau de spinările lor, încetiniră simţitor pasul. Ca să-i încurajeze, cel care-i mâna, mergând în spatele lor şi ţinându-i de coadă, începu să intoneze, într-un ritm vesel şi vioi, vechiul cântec al boilor: „învârtiţi-vă pentru voi înşivă; o, boi, învârtiţi-vă pentru voi înşivă; tot mai multe ocoluri pentru voi, tot mai multe ocoluri pentru stăpânii voştri”.

Şi atelajul trezit la viaţă se avânta şi dispărea într-un nor de praf gălbui în care străluceau scântei de aur.

După ce boii îşi isprăviră treaba, veniră slujitorii care, înarmaţi cu *ispoluri* de lemn, ridicau grâul în aer şi îl lăsau să cadă pentru a-l separa de paie, de ţepi şi de păstăi.

Astfel vânturat, grâul era pus în saci de care lua notă un grămătic, şi cărat pe scări în hambare.

La adăpostul umbrei, Tahoser se bucura din plin de acest spectacol plin de viaţă şi grandoare şi, adesea, mâna ei distrată uita să toarcă firul. Ziua se scurgea şi deja soarele, răsărit în spatele Tebei, străbătuse Nilul şi se îndrepta spre lanţul libian în spatele căruia discul său apune în fiecare seară. Era ceasul la care vitele se întorc de la câmp şi intră în grajduri. Fiica preotului asistă, alături de Poeri, la această mare defilare pastorală.

Apăru mai întâi o cireada imensă de boi, unii albi, alţii roşcaţi; unii negri şi pătaţi cu alb, alţii bălţaţi, câţiva cu dungi întunecate; erau de toate felurile şi de toate culorile; treceau ridicându-şi boturile lucioase de care atârnau fire de bale, holbându-şi ochii mari şi blânzi. Cei mai nerăbdători, simţind apropierea grajdului, se ridicau pe jumătate pentru câteva secunde şi apăreau deasupra mulţimii cornute cu care, căzând la loc, se contopeau

curând; cei mai puţin iuţi, întrecuţi de tovarăşii lor, scoteau lungi mugete plângăreţe, de parcă ar fi vrut să protesteze.

Alături de ei, mergeau cei ce mânau cireada, cu bicele şi colacul lor de frânghie.

Ajunşi în dreptul lui Poeri, îngenuncheau şi, cu coatele lipite de trup, atingeau pământul cu fruntea în semn de respect.

Grămăticii înscriau numărul capetelor de vite pe tăbliţe de argilă.

După boi, urmară măgarii în trap scurt şi zvârlind din picioare, mânaţi cu băţul de bărbaţi cu capul ras, înveşmântaţi doar cu o cingătoare de pânză ale cărei capete le atârnau între coapse; măgarii defilau scuturându-şi urechile lungi, izbind pământul cu copitele lor mici şi tari.

Cei ce mânau măgarii îngenuncheară şi ei în dreptul lui Poeri şi grămăticii notară, de asemenea, numărul exact al animalelor lor.

Veni, apoi, rândul caprelor; soseau precedate de ţapi, însoţite de behăitul lor subţire şi tremurat; cei care le mânau reuşeau cu greu să le potolească neastâmpărul şi să le adune de pe câmp pe cele ce încercau să ronţăie boabele de grâu. Fură numărate la fel ca boii şi măgarii şi, cu acelaşi ceremonial, păstorii se prosternară la picioarele lui Poeri.

Cortegiul era închis de gâşte care, obosite de drum, se legănau pe labele lor late, băteau zgomotos din aripi, îşi întindeau gâtul şi scoteau piuituri răguşite; numărul lor fu consemnat, iar tăbliţele de argilă înmânate inspectorului domeniului.

— Ei bine, Hora, îi spuse Poeri lui Tahoser, te-a amuzat spectacolul secerătorilor şi al cirezilor? Acestea sunt distracţiile la ţară; noi nu avem aici, ca în Teba, cântăreţi la harfă şi dansatori. Dar agricultura este sfântă; ea îl hrăneşte pe om şi acela care seamănă un bob de grâu face o faptă pe placul zeilor. Acum, du-te să mănânci împreună cu tovarăşele tale; eu o să mă întorc în pavilion şi o să socotesc câte oboroace de grâu cârnău au dat spicele.

Tahoser puse o mână pe pământ şi alta pe cap în semn de încuviinţare respectuoasă şi se retrase.

In încăperea în care se lua masa râdeau şi flecăreau mai multe slujnice tinere, mâncând ceapă crudă, prăjituri cu *durah* şi curmale; un vas mic de pământ plin cu ulei în care era înmuiată o feştilă răspândea lumină, căci se lăsase seara şi licăriri gălbui le jucau pe obrajii arămii şi pe torsurile roşcate care nu erau acoperite de niciun veşmânt. Unele stăteau pe scaune de lemn, altele sprijinite de perete, cu un genunchi îndoit.

— Unde pleacă, oare, stăpânul, astfel, în fiecare seară? zise o fetiţă cu o figură răutăcioasă, curăţând o rodie cu mişcări de maimuţă.

— Stăpânul se duce unde vrea, răspunse o sclavă înaltă care mesteca petale de flori; doar nu trebuie să-ţi dea ţie socoteală, nu-i aşa? Oricum, nu tu ai putea fi aceea care să îl facă să rămână aici.

— Ba aş putea fi eu, aşa cum ar putea fi oricare alta, răspunse copila, ofensată.

Fata cea înaltă dădu din umeri.

— Însăşi Hora, care este cea mai albă şi cea mai frumoasă dintre noi, nu va reuşi să-l facă să stea acasă la lăsarea întunericului. Deşi poartă un nume egiptean şi este în slujba Faraonului, aparţine rasei aceleia barbare din Israel; şi, dacă iese noaptea, o face, fără îndoială, ca să ia parte la acele ritualuri de sacrificiu la care sunt jertfiţi copii, pe care le oficiază evreii în locuri pustii unde cântă cucuveaua, scheaună hiena şi şuieră vipera.

Tahoser ieşi încetişor din cameră fără să scoată o vorbă şi se tupilă în spatele unei tufe de mimoză; şi, după două ceasuri de aşteptare, îl văzu pe Poeri ieşind pe câmp.

Uşoară si tăcută ca o umbră, porni în urmărirea lui.

IX.

Poeri, care era înarmat cu un baston zdravăn din lemn de palmier, se îndreptă spre fluviu şi, luând-o pe un drum îngust înălţat de-a lungul unui câmp de papirus acoperit de apă care, având frunzele în partea de jos, îşi înălţau de fiecare parte tulpinile rectilinii, înalte de şase sau opt coţi, cu un smoc de fibre la capăt, ca lăncile unei oştiri gata de luptă.

Ţinându-şi răsuflarea, mergând tiptil, pe vârfuri, Tahoser se luă după el. Nu era lună în noaptea aceea şi, de altfel, tufele de papirus erau destul de dese ca să o ascundă pe tânăra care mergea puţin mai în urmă.

Trebui, apoi, să străbată un spaţiu descoperit. Falsa Hora îl lăsă pe Poeri să i-o ia mult înainte şi, ghemuindu-se, se făcu mică şi începu să se târască.

Ajunseră într-o pădure de mimoze şi, ascunsă după pâlcurile de arbori, Tahoser putu să înainteze fără să-şi mai ia atâtea măsuri de precauţie. Acum se ţinea foarte aproape de Poeri, pe care se temea să nu-l piardă în întuneric; de multe ori, crengile pe care le dădea la o parte îi biciuiau faţa, dar nu-i păsa: un sentiment intens de gelozie o împingea să dezlege misterul pe care ea nu îl interpreta ca celelalte slujnice din casă. Nu crezuse nici măcar o singură clipă că tânărul evreu ieşea astfel în fiecare seară pentru a oficia cine ştie ce ritual infam şi barbar; considera că doar o femeie putea fi cauza

acestor excursii nocturne şi voia să-şi cunoască rivala. Bunăvoinţa plină de răceală a lui Poeri îi dovedea că inima acestuia era dăruită alteia: ar fi putut el, altfel, să rămână nepăsător în faţa unei frumuseţi vestite în Teba şi în întreg Egiptul? S-ar mai fi prefăcut el că nu înţelege o iubire de care ar fi fost mândri ofiţerii, marii preoţi, *bazilico-grămăticii* şi chiar prinţii din seminţia regelui?

Ajuns pe malul fluviului, Poeri coborî câteva trepte săpate în ţărmul abrupt şi se aplecă de parcă ar fi desfăcut un nod.

Tahoser, culcată pe burtă în vârful taluzului, în aşa fel încât i se zărea doar capul, văzu, spre marea ei disperare, că misteriosul noctambul dezlega o barcă subţire de papirus, îngustă şi lungă ca un peşte, şi că se pregătea să traverseze fluviul.

Într-adevăr, sări în barcă, împinse în mal cu piciorul şi o porni spre larg manevrând singura vâslă aflată în spatele fragilei ambarcaţiuni.

Sărmana fată îşi frângea mâinile de durere; avea să piardă urma tainei pe care voia atât de mult să o afle. Ce să facă? Să se întoarcă cu inima sfâşiată de presupuneri şi de incertitudini, lucrul cel mai rău dintre toate? îşi adună tot curajul şi, curând, hotărârea ei era luată. Să caute altă barcă, nici nu putea fi vorba să se gândească la aşa ceva. Se lăsă să alunece de-a lungul taluzului, îşi scoase rochia dintr-o singură mişcare şi şi-o înfăşură pe cap; apoi se cufundă cu îndrăzneală în apa fluviului, având grijă să nu împrăştie stropi de spumă. Mlădioasă ca o năpârcă, îşi întinse frumoasele braţe în unda întunecată în care se răsfrângea tremurând licărirea stelelor şi începu să urmărească de departe barca. Înota admirabil, căci, în fiecare zi, se lua la întrecere cu femeile ei în bazinul vast al palatului, şi nimeni nu reuşea să o învingă.

Curenţii, slabi în acel loc, nu îi opuneau nicio rezistenţă, dar în mijlocul fluviului, ca să nu fie luată de valuri, trebui să dea cu putere din picioare în apa ce clocotea în jurul ei şi să-şi mişte braţele mult mai repede. Răsufla din ce în ce mai greu, gâfâia şi încerca să-şi reţină respiraţia de teamă să nu o audă tânărul evreu. Uneori, un val mai înalt îi stropea cu spumă buzele întredeschise, o uda pe păr şi ajungea chiar până la rochia împăturită; din fericire pentru ea, căci începuseră să o lase puterile, se află curând în ape mai liniştite. Un mănunchi de stuf care plutea în josul fluviului o atinse în trecere şi o sperie cumplit. Ghemotocul acesta de un verde închis arăta, în întuneric, ca spinarea unui crocodil; lui Tahoser i se păruse că simte pielea

zgrunţuroasă a monstrului, dar îşi reveni din spaimă şi îşi spuse, continuând să înoate: „Ce dacă or să mă înghită crocodilii, dacă Poeri nu mă iubeşte?”

Pericolul era real, în special noaptea; în timpul zilei, mişcarea permanentă a bărcilor, forfota de pe cheiuri, tumultul oraşului ţineau departe crocodilii, care se retrăgeau undeva la mal, în locuri mai puţin frecventate de oameni, tăvălindu-se în noroi şi bucurându-se de căldura soarelui; dar întunericul îi făcea să-şi recapete îndrăzneala.

Tahoser nu se gândise la asta. Pasiunea nu chibzuieşte. Chiar dacă i-ar fi trecut prin minte ideea acestei primejdii, ar fi înfruntat-o cu mult curaj, ea, atât de temătoare totuşi, speriată atunci când un fluture se încăpăţâna să zboare în jurul ei luând-o drept o floare.

Brusc, barca se opri, deşi ţărmul se afla la oarecare distanţă. Poeri se oprise din vâslit şi părea să-şi plimbe neliniştit privirile în jur. Zărise pe apă pata alburie a rochiei făcute sul a lui Tahoser.

Crezându-se descoperită, îndrăzneaţă înotătoare se dădu la fund, hotărâtă să nu revină la suprafaţă, chiar dacă s-ar fi sufocat, decât atunci când bănuielile lui Poeri se vor risipi.

„Mi s-a părut că cineva mă urmăreşte înot”, îşi spuse Poeri, începând din nou să vâslească. „Dar cine ar îndrăzni să se arunce în Nil la ora asta? Sunt nebun. Am luat drept un cap de om acoperit cu o cârpă o tufă de lotus alb, poate chiar doar câţiva stropi de spumă, căci nu mai văd nimic.”

Atunci când Tahoser, care simţea că-i plesnesc tâmplele şi începuse să vadă steluţe roşii în apa întunecată a fluviului, se ridică în grabă la suprafaţă să-şi umple plămânii cu aer proaspăt, barca de papirus îşi reluase cursa, iar Poeri mânuia rama cu calmul imperturbabil al personajelor alegorice care conduc luntrea lui Maut în basoreliefurile şi picturile din temple.

Ţărmul era de-acum doar la câteva mişcări de braţe; umbra uriaşă a pilonilor şi zidurilor enorme ale Palatului de Nord, care începea să-şi contureze masivitatea de nepătruns în noaptea violacee, cu micile piramide cu patru unghiuri ale obeliscurilor sale, se întindea, imensă, peste fluviu şi o proteja pe Tahoser, care putea să înoate fără teama de a fi zărită.

Poeri acostă puţin mai jos de palat, coborând pe firul apei, şi îşi legă barca de un ţăruş, ca s-o poată găsi la întoarcere; apoi îşi lua bastonul din lemn de palmier şi urcă cu paşi sprinteni scara ce ducea pe chei.

Sărmana Tahoser, aproape la capătul puterilor, se agăţă cu mâinile crispate de prima treaptă şi îşi trase cu greu trupul şiroind de apă pe mal, iar contactul cu aerul o moleşi şi mai mult, dar ce era mai greu fusese făcut. Se

caţără pe scară, cu o mână pe inima ce bătea să-i spargă pieptul, cu cealaltă pe cap, ţinându-şi rochia făcută sul şi udă. După ce văzu în ce direcţie o luase Poeri, se aşeză pe ultima treaptă, îşi desfăcu tunica şi o îmbrăcă. Atingerea stofei ude o făcu să se înfioare. Noaptea, totuşi, era blândă şi dinspre sud sufla o adiere călduţă; dar din pricina oboselii, avea frisoane şi dinţii ei mici începură să-i clănţăne; îşi adună ultimele fărâme de energie şi, lipindu-se de zidurile giganticelor edificii, reuşi să nu-l scape din ochi pe tânărul evreu, care dădu ocol imensei incinte de cărămidă a palatului şi o luă pe străzile Tebei.

După un sfert de ceas de mers, palatele, templele, casele bogate rămaseră în urmă, făcând loc unor locuinţe mai modeste; în loc de granit, de calcar, de gresie, apărură cărămizile netencuite, lutul amestecat cu paie; bordeiele se întindeau ca pecinginea pe coclaurile pustii, pitite în grădinile învăluite în întuneric, construcţiile căpătau în noapte o înfăţişare de coşmar; bucăţi de lemn şi cărămizi turnate zăceau în drum. Liniştea era întreruptă de zgomote ciudate, neliniştitoare; o cucuvea sfâşia aerul cu aripa; câini jigăriţi îşi ridicau botul lung şi ascuţit, însoţind cu un lătrat tânguitor zborul inegal al unui liliac; scarabei şi reptile sperioase se ascundeau făcând să foşnească iarba uscată.

„Să fie adevărat ceea ce spunea Harfre?”, se întrebă Tahoser, impresionată de aspectul sinistru al împrejurimilor. „Poeri va jertfi, oare, un copil pentru acei zei barbari cărora le plac sângele şi suferinţa? Nu există un loc mai potrivit pentru ritualurile crude decât acesta.”

În vremea asta, furişându-se prin colţurile întunecoase, la adăpostul zidurilor, al tufelor şi al grămezilor de pământ, se menţinea mereu la o distanţă egală de Poeri.

„Dacă va trebui să asist, martor invizibil, la cine ştie ce scenă înspăimântătoare ca un coşmar, să aud ţipetele victimei, să îl văd pe sacrificator[34] cum scoate cu mâinile pline de sânge inima aburindă din trupul micuţ, voi merge până la capăt”, îşi spuse Tahoser văzându-l pe tânărul evreu pătrunzând într-o colibă de lut prin ale cărei crăpături se zăreau câteva raze gălbui.

După ce Poeri intră, fata lui Petamunof se apropie, fără ca vreo pietricică să se clintească sub pasul ei de nălucă, fără ca vreun câine să dea de veste că se află în preajmă, lătrând-o; dădu ocol cocioabei, ţinându-şi răsuflarea, înăbuşindu-şi bătăile inimii, şi descoperi, văzând o geană de lumină

strălucind pe fondul întunecat al peretelui de argilă, o crăpătură destul de largă pentru a lăsa privirea să pătrundă în interior.

O lampă mică lumina încăperea, care nu era câtuşi de puţin sărăcăcioasă aşa cum te-ai fi aşteptat după cum arăta pe dinafară maghernița; pereţii şlefuiţi erau acoperiţi cu stuc[35].

Pe socluri de lemn pictate în diverse culori erau aşezate vase de aur şi de argint; în sipete întredeschise scânteiau bijuterii. Farfurii de metal strălucitor luceau pe pereţi şi un buchet de flori rare se revărsa dintr-o oală de lut emailată în mijlocul unei măsuţe.

Dai nu modul în care era decorat interiorul o interesa pe Tahoser, deşi contrastul dintre acest lux ascuns şi mizeria din exterior o surprinsese la început. Atenţia sa era atrasă de cu totul altceva.

Pe o estradă aşternută cu rogojini stătea o femeie străină după înfăţişare, nemaipomenit de frumoasă. Era mai albă decât oricare dintre fiicele Egiptului, albă ca laptele, albă ca un crin, albă ca mieii după ce s-au scăldat; sprâncenele se întindeau ca nişte arcuri de abanos şi vârfurile lor se întâlneau la rădăcina unui nas subţire, acvilin, cu nările colorate în nuanţe trandafirii, ca interiorul scoicilor. Ochii ei semănau cu ochii unei turturele, vioi şi languroşi în acelaşi timp; buzele erau două fâşii de purpură, care, desfăcându-se, lăsau să se zărească străluciri de perle; părul ei se revărsa de fiecare parte a obrajilor ca rodia, în smocuri negre şi lucioase ca doi ciorchini de struguri copţi; cercei lungi tremurau în urechi şi coliere de aur cu plăcuţe de argint încrustate scânteiau în jurul gâtului rotund şi neted ca o coloană de alabastru.

Îmbrăcămintea era ciudată: o tunică largă brodată cu cusături şi desene simetrice de diverse culori, coborând de pe umeri până deasupra genunchilor şi lăsând braţele goale şi libere.

Tânărul evreu se aşeză lângă ea, pe rogojină, şi începu să-i vorbească; Tahoser nu-i înţelegea spusele dar, din nefericire pentru ea, le ghicea lesne înţelesul: căci Poeri şi Ra’hel se exprimau în limba patriei lor, atât de scumpă celor exilaţi şi celor captivi.

E îngrozitor pentru o inimă îndrăgostită să-şi piardă speranţa.

„Poate că e sora lui”, îşi spuse Tahoser, „şi vine să o vadă în taină, pentru că nu vrea să se ştie că aparţine acelei seminţii aflate în robie.”

Apoi îşi lipea faţa de crăpătură, ascultând cu o atenţie dureros de intensă cuvintele armonioase şi cadenţate, fiecare silabă conţinând un secret pentru care şi-ar fi dat viaţa să îl afle, cuvinte care foşneau vag, fugitiv, lipsite de

semnificaţie pentru urechile ei, ca vântul în frunze şi apa izbindu-se de ţărm.

„Este foarte frumoasă pentru o soră”, murmură, cercetând cu ochi pizmaşi figura stranie şi încântătoare, pielea albă, buzele roşii, podoabele cu forme exotice care-i scoteau şi mai mult în evidenţă frumuseţea, o frumuseţe umbrită, în mod misterios, de ceva fatal.

— O, Ra’hel! Iubita mea Ra’hel! spunea adesea Poeri.

Tahoser îşi aduse aminte că îl auzise şoptind acest cuvânt în timp ce îi făcea vânt cu evantaiul şi îl legăna pe când dormea.

„Se gândea la ea şi în vis: Ra’hel este numele ei, fără nicio îndoială.” Şi sărmana copilă simţi un junghi ascuţit în piept, ca şi cum toţi şerpii de pe antablamente, toate viperele regale de pe coroanele faraonice şi-ar fi înfipt colţii veninoşi în inima ei.

Ra’hel îşi înclină capul pe umărul lui Poeri, ca o floare prea încărcată de parfum şi de dragoste; buzele tânărului atingeau uşor părul frumoasei evreice, care se lăsa uşor pe spate, oferindu-şi fruntea jilavă şi ochii pe jumătate închişi acestei mângâieri timide şi rugătoare; mâinile lor care se căutau se găsiseră şi se strângeau pline de neastâmpăr.

„Oh! Dacă l-aş fi surprins luând parte la cine ştie ce ceremonie nelegiuită şi înspăimântătoare, sugrumând cu mâinile lui o victimă omenească, bându-i sângele dintr-o cupă de pământ negru, frecându-se cu el pe faţă! Cred că asta m-ar fi făcut să sufăr mai puţin decât să o văd pe această femeie pe care o sărută cu atâta sfială”, bolborosi Tahoser cu voce slabă, prăbuşindu-se la pământ în umbra colibei.

Încercă de două ori să se ridice, dar căzu de fiecare dată în genunchi; o ceaţă îi acoperi ochii; i se muiară picioarele; se rostogoli pe jos leşinată.

În vremea asta, Poeri ieşea din colibă şi îi dădea lui Ra’hel un ultim sărut.

X.

Neliniştit şi furios din pricina dispariţiei lui Tahoser, Faraonul se lăsase cuprins de neastâmpărul care-i chinuie pe cei cu inima zdruncinată de o pasiune neîmpărtăşită. Nu-şi mai afla locul şi, spre disperarea favoritelor lui, Amense, Hont-Reshe şi Twea, care se străduiseră să îl reţină în pavilionul de vară, folosindu-se de întreg arsenalul cochetăriei feminine, se mutase în Palatul din Nord, pe celălalt mal al Nilului. Mistuit de patimă, obsedat de imaginea fetei lui Petamunof, era scos din fire de prezenţa şi pălăvrăgeala lor. Nicio femeie care nu era Tahoser nu-i mai era pe plac; acum le găsea urâte pe toate aceste frumuseţi care i se păruseră încântătoare

odinioară; trupurile lor tinere, zvelte, graţioase, înconjurându-l în atitudini pline de voluptate; ochii în care ardea văpaia dorinţei, pe care liniile groase de antimoniu îi făceau să strălucească şi mai tare; buzele roşii, dinţii albi, surâsul galeş: totul, până şi parfumurile suave pe care le răspândea pielea lor fragedă, ca un buchet de flori sau o cutie cu mirodenii, îi devenise detestabil, insuportabil; părea să le poarte pică pentru că le iubise, părea să nu mai înţeleagă cum se lăsase cucerit de farmecul lor atât de vulgar. Atunci când Twea îşi aşeza pe pieptul lui degetele lungi şi subţiri ale mâinii ei micuţe tremurând de emoţie, ca şi cum ar fi încercat să reaprindă flacăra unei pasiuni stinse de demult, atunci când Hont-Reshe punea în faţa lui eşichierul aşezat pe doi lei ce stăteau spate în spate, ca să joace o partidă de şah, sau când Amense îi oferea o floare de lotus cu o graţie respectuoasă şi rugătoare, de-abia se stăpânea să nu le lovească cu sceptrul, iar ochii săi de vultur aruncau asemenea fulgere de dispreţ, încât bietele femei care îşi luaseră inima în dinţi şi cutezaseră să îl ispitească dădeau înapoi, buimăcite, cu pleoapele muiate în lacrimi, şi se lipeau nemişcate de perete, încercând să se piardă în mulţimea de personaje pictate din fresce.

Pentru a evita scenele acestea de plâns şi de violenţă, se retrăsese la palatul din Teba, singur, taciturn şi fierbând de mânie; şi acolo, în loc să rămână aşezat pe tron în atitudinea solemnă a zeilor şi regilor care, fiind atotputernici, nu se clintesc din loc şi nu fac niciun gest, se plimba agitat prin sălile imense.

Era un spectacol ciudat să îl vezi pe acest Faraon cu statură înaltă, ţinută impunătoare, uriaş şi măreţ ca întrupările lui în granit, făcând să răsune dalele mari sub *tăpăligile* încovoiate la vârf ale încălţărilor sale.

La trecerea lui, gărzile păreau să încremenească la fel ca nişte statui; nu mai îndrăzneau nici să respire, şi cele două pene de stuf ce le împodobeau coiful rămâneau nemişcate. Doar atunci când era departe îndrăzneau să îşi spună: „Ce are astăzi Faraonul? Dacă s-ar fi întors învins din campanie, şi n-ar fi fost mai morocănos şi mai sumbru.”

Dacă, în loc să fi repurtat zece victorii, să fi ucis douăzeci de mii de duşmani, să fi adus două mii de fecioare alese dintre cele mai frumoase, o sută de încărcături de pulbere de aur, o mie de încărcături de lemn de abanos şi colţi de elefant, fără a mai pune la socoteală şi produsele rare şi animalele necunoscute, Faraonul şi-ar fi văzut armata ciopârţită, carele de luptă răsturnate şi sfărâmate, şi ar fi fost singurul care ar fi scăpat din debandada generală sub un nor de săgeţi, plin de praf, sângerând, apucând

frâiele din mâna vizitiului său, mort lângă el, n-ar fi avut un chip mai abătut şi disperat. La urma urmei, pământul Egiptului este bogat în soldaţi; cai fără număr nechează şi scurmă pământul cu copita în grajdurile palatului, şi lucrătorii nu au nevoie de multă vreme să îndoaie lemnul, să topească arama, să ascută bronzul! Soarta bătăliilor este schimbătoare; o nenorocire se îndreaptă! Dar să-ţi doreşti un lucru şi acesta să nu se împlinească numaidecât, să întâlneşti un obstacol între voinţa ta şi realizarea acesteia, să arunci ca o suliţă o dorinţă şi aceasta să nu-şi atingă ţinta, asta îl zguduia pe Faraon până în temeliile atotputerniciei sale! O clipă îi trecu prin minte că era doar un muritor de rând!

Rătăcea aşadar prin încăperile vaste, de-a lungul coloanelor uriaşe, trecând pe sub pilonii gigantici, printre obeliscurile avântate spre cer şi coloşii care le priveau cu ochii lor mari şi speriaţi; străbătea sala hipostilă şi rătăcea în pădurea de granit a celor o sută şaizeci şi două de coloane înalte şi solide ca nişte turnuri. Figurile zeilor, regilor şi fiinţelor simbolice pictate pe ziduri păreau să-şi aţintească asupra lui ochiul desenat cu linii negre din faţă pe masca lor în profil, şerpii păreau să se răsucească şi să-şi umfle guşile, divinitățile ibiocefale să-și alungească gâtul, iar globurile să-și desprindă aripile din cornişe şi să le facă să zvâcnească. O viaţă stranie şi fantastică anima aceste reprezentări bizare, populând cu năluci vii singurătatea sălii enorme, ea singură mare cât un palat întreg.

Toate aceste zeităţi, toţi aceşti strămoşi, toţi aceşti monştri himerici, în nemişcarea lor eternă, erau surprinşi să îl vadă pe Faraon, de obicei la fel de calm ca şi ei, să se ducă, să se întoarcă, de parcă membrele lui ar fi fost de carne, nu de porfir sau de bazalt.

Satul să se tot învârtă prin aceste păduri colosale de coloane susţinând un cer de granit, ca un leu care caută urma prăzii sale şi adulmecă cu botul încreţit nisipul mişcător al deşertului, Faraonul urcă pe o terasă a palatului, se alungi pe un pat jos şi porunci să fie chemat Timoft.

Timoft apăru şi înainta din capătul scării până la Faraon, prosternându-se la fiecare pas. Se temea de mânia stăpânului în a cărui bunăvoinţă nădăjduise cu o clipă mai devreme. Priceperea de care făcuse dovadă descoperind locuinţa lui Tahoser era, oare, de ajuns pentru a-i face iertată crima de a fi pierdut urma frumoasei fete?

Ridicând un genunchi şi lăsându-l pe celălalt îndoit, Timoft îşi întinse braţele spre rege într-un gest de implorare.

— O, rege, nu mă ucide, sau nu porunci să fiu crunt bătut; frumoasa Tahoser, fiica lui Petamunof, asupra căreia dorinţa ta a binevoit să se oprească, aşa cum un uliu se abate asupra unei porumbiţe, nu va lipsi multă vreme, şi când, la întoarcere, va vedea minunatele tale daruri, va veni să se aşeze printre femeile care locuiesc în gineceul tău, ascultând de dorinţa ta.

— I-ai iscodit pe slujitori şi pe sclavi? spuse Faraonul. Băţul dezleagă limbile cele mai îndărătnice şi suferinţa te face să mărturiseşti ceea ce ai vrea să ţii ascuns.

— Nofre şi Suhem, confidenta şi favorita ei şi cel mai bătrân slujitor al ei, mi-au spus că au remarcat că zăvoarele de la poarta grădinii erau trase şi că, probabil, stăpâna lor a ieşit pe acolo. Poarta dă spre fluviu şi apa nu păstrează urma bărcilor.

— Ce au spus luntraşii de pe Nil?

— N-au văzut nimic; unul singur a spus că o femeie îmbrăcată sărăcăcios a trecut fluviul o dată cu primele licăriri ale zorilor. Dar nu putea fi frumoasa şi bogata Tahoser, al cărei chip a făcut să strălucească ochii voştri, o, rege, şi care merge ca o regină în straie dintre cele mai alese.

Raţionamentul lui Timoft nu păru să îl convingă pe Faraon; acesta îşi sprijini bărbia în palmă şi reflectă câteva momente. Sărmanul Timoft aştepta fără să scoată o vorbă, temându-se de o explozie de furie. Buzele regelui se mişcau ca şi cum şi-ar fi vorbit lui însuşi: „Hainele astea umile erau o deghizare… Da, asta e… Travestită astfel, a trecut pe celalalt mal al fluviului… Timoft ăsta este un imbecil, fără niciun pic de inteligenţă. Îmi vine să poruncesc să fie aruncat la crocodili sau să fie bătut crunt… dar, pentru care motiv? O fecioară de neam înalt, fiica unui mare preot să fugă astfel din palatul ei, singură, fără să prevină pe nimeni de planul ei! Poate că în adâncurile acestui mister se ascunde cine ştie ce dragoste!”

La acest gând, faţa Faraonului se înroşi ca de răsfrângerea unui incendiu; tot sângele îi năvăli din inimă în obraji; roşeaţa fu urmată de o paloare cumplită, sprâncenele i se arcuiră ca viperele de pe diademe, gura i se contractă, dinţii îi scrâşniră şi chipul său deveni atât de înfricoşător, încât Timoft, înspăimântat, se prăbuşi dintr-o dată pe dale, ca mort.

Dar Faraonul se linişti; figura sa îşi recapătă aspectul maiestuos, plictisit şi indiferent; şi, văzând că Timoft nu se ridică, îl împinse dispreţuitor cu piciorul.

Când Timoft, care se şi vedea întins pe patul funebru la picioarele şacalului în cartierul Memnonia, despicat sub coaste şi cu pântecele golit,

gata să facă baia de saramură, se ridică, nu îndrăzni să ridice ochii spre rege şi rămase ghemuit la pământ, stăpânit de o groază cumplită.

— Haide, Timoft, zise Maiestatea Sa, trezeşte-te, aleargă, trimite emisari în toate părţile, cere să fie scotocite toate templele, palatele, casele, vilele, grădinile, până şi cele mai sărmane bordeie, şi găseşte-o pe Tahoser; trimite care pe toate drumurile, cere ca Nilul să fie brăzdat în lung și-n lat de bărci; du-te tu însuți și întreabă-i pe cei care îţi vor ieşi în cale dacă nu au văzut o astfel de femeie; violează mormintele, dacă s-a refugiat în azilul morţii, în adâncul cine ştie cărui hipogeu; caut-o aşa cum Isis l-a căutat pe soţul ei Osiris sfârtecat de Tifon, şi, moartă sau vie, adu-o aici, sau, jur pe şarpele din coroanele mele suprapuse şi pe mugurul de lotus de pe sceptrul meu, vei pieri în chinuri cumplite.

Timoft ţâşni cu iuţeala ibexului să împlinească poruncile Faraonului, care, potolit, căpătă acel aer de măreţie liniştită pe care se străduiesc sculptorii să îl confere coloşilor ce străjuiesc porţile templelor şi palatelor şi, calm aşa cum stă bine unuia ale cărui sandale împodobite cu captivi bogaţi legaţi burduf se odihnesc pe capetele popoarelor, se puse pe aşteptat.

Un tunet surd răsună în preajma palatului şi, dacă cerul n-ar fi fost de un albastru neclintit de lapislazuli, ai fi putut crede că s-a pornit furtuna; erau zgomotele carelor ce goneau în toate direcţiile, ale căror roţi învârtejite huruiau pe drum.

Curând, Faraonul putu zări de la înălţimea terasei bărcile spintecând apa fluviului şi trimişii răspândindu-se pe celălalt mal, peste câmp.

Lanţul libian cu luminile sale trandafirii şi umbrele de un albastru de safir acopereau orizontul şi slujeau drept fundal construcţiilor gigantice ale lui Ramses, Amenof şi Menefta; pilonii cu unghiuri abrupte, zidurile cu cornişe *evazate*, coloşii cu mâinile odihnindu-se pe genunchi se desenau, auriţi de o rază de soare, fără ca depărtarea să le răpească din grandoare. Dar nu la aceste edificii trufaşe se uita Faraonul; printre pâlcurile de palmieri şi terenurile cultivate, se ridicau ici şi colo case şi chioşcuri colorate ce împestriţau tenta vivace a vegetaţiei. Tahoser se ascundea, fără nicio îndoială, sub unul dintre aceste acoperişuri, sub una dintre aceste terase şi, printr-o operaţiune magică, ar fi vrut să le ridice, sau să le facă transparente.

Ceasurile treceau unul după altul; deja soarele dispăruse în spatele munţilor, aruncându-şi ultimele flăcări peste Teba, iar trimişii nu se întorseseră. Faraonul nu se clintea. Noaptea se aşternu peste oraş, calma, proaspăta şi albastra; stelele începură sa scânteieze şi să-şi înfioare genele

lungi de aur în azurul adânc; şi în colţul terasei, silueta întunecată a Faraonului, tăcut, impasibil, se profila ca o statuie de bazalt fixată de antablament. De mai multe ori, păsările nocturne se rotiră in zbor în jurul capului său, gata să se aşeze, dar, speriate de respiraţia lentă şi profundă, se făcură nevăzute, bătând din aripi.

De la acea înălţime, regele domina oraşul ce se întindea la picioarele lui. Din adâncul întunericului albăstrui ţâşneau obeliscurile cu *piramidioane* ascuţite, pilonii, porţile gigantice străbătute de raze, cornişele înalte, coloşii ridicându-se până la jumătatea construcţiilor tumultuoase, propileele, coloanele desfăcându-şi capitelurile ca nişte flori enorme de granit, colţurile templelor şi palatelor dezvăluite de o şuviţă aurie de lumină; bazinele sacre se arătau şi scânteiau ca metalul şlefuit, sfincşii şi *criosfincşii* aliniaţi în dromos îşi întindeau labele, îşi umflau piepturile, iar acoperişurile plate se întindeau în şiruri nesfârşite sub paloarea lunii, întrerupte din loc în loc de pieţe şi străzi: puncte roşii străpungeau întunericul albăstrui, de parcă stelele ar fi lăsat să cadă o ploaie de scântei peste pământ: erau lămpile care vegheau încă în oraşul adormit. Mai departe, între edificiile mai puţin înghesuite, pâlcuri nedesluşite de palmieri îşi legănau evantaiele de frunze; dincolo de ele, contururile şi formele se topeau în imensitatea ceţoasă, căci nici ochiul vulturului n-ar fi putut răzbate până la fruntariile Tebei, iar de cealaltă parte bătrânul Hopi-Mu cobora maiestuos spre mare.

Plutind cu privirea şi cu gândul peste acest oraş nemărginit al cărui stăpân absolut era, Faraonul medita cu tristeţe la limitele puterii omeneşti, iar dorinţa lui, ca un hultan înfometat, îi rodea inima; îşi spunea:

„În toate casele astea se află fiinţe care, la vederea mea, îşi pleacă fruntea în ţărână şi pentru care vrerea mea este o poruncă a zeilor. Atunci când trec în carul meu de aur, sau în litiera purtată de *oeris-i*, fecioarele simt cum se înfioară, urmărindu-mă cu priviri lungi şi sfioase; preoţii mă învăluie în fum de tămâie; norodul leagănă crengi de palmier sau împrăştie flori; şuieratul unei singure săgeţi slobozite din arcurile soldaţilor mei face naţiunile să tremure, iar pe zidurile pilonilor, uriaşe ca munţii sculptaţi cu dalta, de-abia încap numele victoriilor mele; carierele sunt secate ca să poată fi adunat granitul pentru statuile mele gigantice; o singură dată, în nepăsarea mea trufaşă, îmi exprim o dorinţă, şi dorinţa aceasta nu poate fi împlinită! Timoft nu se întoarce; nu a descoperit nimic, desigur. O, Tahoser, Tahoser, cu câtă fericire îmi eşti datoare pentru această aşteptare!”

Îi vremea asta, trimişii, cu Timoft în frunte, cercetau casele, băteau drumurile, întrebând de fata preotului, iscodind călătorii pe cărei întâlneau. Dar nimeni nu le putea răspunde.

Un prim mesager apăru pe terasă, anunţându-l pe Faraon că Tahoser nu era de găsit.

Faraonul îşi îndreptă sceptrul asupra lui şi mesagerul se prăbuşi mort, în ciuda faptului că egiptenii sunt recunoscuţi pentru capul lor tare.

Un al doilea se prezentă; se împiedică de trupul tovarăşului său, întins pe dale; începu să tremure, căci îşi dădu seama că Faraonul era furios.

— Şi Tahoser? zise Faraonul fără să-şi schimbe poziţia.

— O, Maiestate! Nu am dat de urma ei, răspunse nefericitul îngenuncheat în beznă în faţa acelei umbre negre, care semăna mai degrabă cu o statuie osiriană decât cu un rege viu.

Braţul de granit se desprinse de trunchiul imobil şi sceptrul de metal lovi ca un trăsnet Al doilea mesager se rostogoli lângă primul. Un al treilea avu aceeaşi soartă.

… Din casă în casă, Timoft ajunse la pavilionul lui Poeri, care, întors din excursia lui nocturnă, se mirase că nu o vede pe falsa Hora. Harfre şi slujitoarele care mâncaseră împreună cu ea în ajun nu ştiau ce se întâmplase cu fata; camera ei, cercetată, era goală; în zadar o căutaseră în grădină, în pivniţă, în pod, în spălătorie.

La întrebările lui Timoft, Poeri răspunse că, într-adevăr, o tânără se înfăţişase la poartă, cu atitudinea rugătoare a celor aflaţi la ananghie, că făcuse apel în genunchi la ospitalitatea lui, că o primise cu inima deschisă, oferindu-i un adăpost şi de mâncare, dar că plecase într-un mod misterios, dintr-un motiv pe care nu îl putea bănui. Încotro o apucase? Nu ştia. Fără îndoială, după ce se odihnise puţin, îşi continuase drumul spre o ţintă necunoscută. Era frumoasă, tânără, acoperită doar cu o bucată de pânză şi părea săracă; numele Hora pe care şi-l dăduse îl ascundea oare pe acela de Tahoser? Lăsa agerimii lui Timoft să găsească răspuns la această întrebare.

Înarmat cu aceste informaţii, Timoft se întoarse la palat şi, ţinându-se departe de sceptrul Faraonului, îi povesti tot ceea ce aflase.

„Ce-o fi căutat la Poeri?” îşi spuse Faraonul. „Dacă, într-adevăr, Tahoser se ascunde în spatele Horei, înseamnă că îl iubeşte pe Poeri. Nu, căci nu ar fi fugit în felul acesta după ce fusese primită sub acoperişul lui. Ah! O să o găsesc, chiar dacă va trebui să răscolesc tot Egiptul, de la cataracte până în Deltă.”

XI.

Ra'hel, rămasă în prag, uitându-se cum se îndepărtează Poeri, avu impresia că aude un suspin slab; ciuli urechile. Câţiva câini lătrau la lună; cucuveaua scotea strigătul ei funebru şi crocodilii ţipau printre trestiile de pe fluviu, imitând urletul unui copil disperat. Tânăra evreică se pregătea să intre în casă, când un geamăt mai desluşit care nu putea fi atribut vaietelor confuze ale nopţii, şi care ieşea cu siguranţă din pieptul unui om, îi ajunse din nou la ureche.

Se apropie cu prudenţă, temându-se de cine ştie ce capcană, de locul de unde venea sunetul şi, aproape de peretele colibei, zări, în întunericul albăstrui şi transparent, forma unui trup căzut la pământ; pânza udă se lipise de rotunjimile corpului falsei Hora, trădându-i sexul. Văzând că are de-a face doar cu o femeie prăbuşită, Ra'hel îşi recapătă curajul şi îngenunche lângă ea, cercetând dacă mai respiră şi dacă-i bate inima. Un suflu slab se strecura printre buzele albe, iar pieptul rece de-abia se mai ridica. Simţind apa care se scurgea din rochia necunoscutei, Ra'hel crezu la început că era sânge şi îşi închipui că are în faţă victima unei crime şi, ca să-i poată acorda un ajutor mai eficace, o chemă pe Thamar, slujnica ei, şi împreună o cărară pe Tahoser în colibă.

Cele două femei o întinseră pe pat. Thamar ţinu lampa ridicată, în vreme ce Ra'hel, aplecată deasupra tinerei fete, îi căută rana; dar nicio crestătură roşie nu brăzda pielea de o albeaţă mată a lui Tahoser, iar pe rochia sa nu se vedea nicio pată purpurie; îi scoaseră veşmântul ud şi aruncară peste ea o pătură de lână cu dungi, a cărei căldură blândă o readuse curând la viaţă. Tahoser deschise încet ochii şi îşi plimbă în jurul ei privirea înspăimântată, ca o gazelă prinsă.

Îi trebuiră câteva minute ca să reînnoade firul rupt al gândurilor. Nu putea să înţeleagă cum ajunsese în camera aceea, pe patul acela pe care, puţin mai devreme, îi văzuse pe Poeri şi pe tânăra evreică aşezaţi unul lângă altul, cu mâinile înlănţuite, şoptindu-şi vorbe de dragoste, în timp ce ea, pierdută, cu răsuflarea tăiată, se uita la ei prin crăpătura din perete; dar, curând, îi reveni memoria şi, o dată cu ea, conştiinţa situaţiei în care se afla.

Lumina cădea din plin pe chipul lui Ra'hel şi Tahoser o studia în tăcere, nefericită să o descopere atât de desăvârşit de frumoasă, în zadar încerca, cu toată asprimea geloziei feminine, să-i găsească un cusur; se simţi nu învinsă, ci egalată; Ra'hel era idealul evreiesc, aşa cum Tahoser era idealul egiptean. Lucru dificil pentru o inimă îndrăgostită, fu silită să admită că

pasiunea lui Poeri era cât se poate de îndreptăţită. Ochii aceştia cu gene negre arcuite, nasul cu un contur atât de nobil, gura aceasta roşie cu un surâs strălucitor, ovalul alungit cu atâta eleganţă, braţele acestea puternice aproape de umeri şi terminate cu nişte palme ca de copil, gâtul acesta rotund şi plin care se mişca formând cute mai frumoase decât pietrele preţioase, toate acestea, puse în valoare de podoabe exotice şi bizare, nu aveau cum să nu placă.

” Am făcut o mare greşeală", îşi spuse Tahoser, „când m-am înfăţişat dinaintea lui Poeri îmbrăcată ca o sărăntoacă, încrezându-mă în farmecul meu atât de lăudat de linguşitori. N-am avut niciun pic de minte! Am făcut ca un soldat care s-ar duce la război fără scut şi fără sabie. Dacă aş fi apărut înarmată cu tot luxul meu, acoperită de bijuterii şi de emailuri, în picioare în carul de aur, înconjurată de o mulţime de sclavi, poate că i-aş fi măgulit orgoliul, dacă nu i-aş fi cucerit inima.”

— Cum te simţi acum? o întrebă Ra’hel în limba egipteană pe Tahoser; căci, după conturul feţei şi părul împletit în cosiţe răsucite şi legate cu sfericele, îşi dăduse seama că tânăra nu aparține neamului evreiesc.

Sunetul acestei voci era compătimitor şi blând, iar accentul străin conferea un farmec în plus.

Tahoser fu mişcată, împotriva voinţei ei, şi răspunse:

— Mă simt un pic mai bine; aşa cum mă îngrijeşti, mă voi vindeca în curând.

— Nu te obosi să vorbeşti, spuse evreica, acoperindu-i gura cu palma.. Încearcă să dormi ca să prinzi din nou puteri; Thamar şi cu mine îţi vom veghea somnul.

Emoţiile, traversarea Nilului, lunga cursă prin cartierele îndepărtate ale Tebei, o istoviseră pe fiica lui Petamunof. Trupul ei delicat era epuizat şi, curând, genele ei lungi se lăsară formând un semicerc negru pe obrajii îmbujoraţi de febră. Somnul veni, dar agitat, neliniştit, străbătut de vise bizare, bântuit de halucinaţii ameninţătoare; tresăriri nervoase o făceau să zvâcnească în somn şi buzele ei întredeschise bolboroseau vorbe fără şir, replici la dialogul interior din vis.

Aşezată la căpătâi, Ra’hel urmărea mişcările feţei lui Tahoser, se neliniştea atunci când vedea trăsăturile tinerei bolnave contractându-se şi căpătând o expresie plină de suferinţă, liniştindu-se când deveneau din nou calme; Thamar, ghemuită în faţa stăpânei ei, o observa, de asemenea, pe fata preotului; dar chipul ei exprima mai puţină bunăvoinţă. În ridurile de pe

fruntea joasă, strânsă de banda lată pe care o purtau femeile israelite, se citeau instincte josnice; ochii, strălucitori în ciuda vârstei, sclipeau de curiozitate interogativă în orbitele încrustate în cutele întunecate; nasul osos, lucios şi încovoiat ca ciocul unui vultur-bărbos, părea să adulmece secrete, iar buzele mişcându-se tăcute păreau să pregătească întrebări.

Necunoscuta aceasta culeasă de la uşa colibei o intriga la culme. De unde venea? Cum de ajunsese acolo? În ce scop? Cine era oare? Acestea erau gândurile care o frământau pe Thamar şi, spre marea ei părere de rău, niciun răspuns nu o mulţumea.

Trebuie spus că Thamar, ca toate femeile în vârstă, nu privea cu ochi buni frumuseţea; şi, din acest punct de vedere, Tahoser îi displăcea. Credincioasa slujitoare îi ierta doar stăpânei ei crima de a fi frumoasă, considerând că această frumuseţe îi aparţine: era mândră de ea şi geloasă.

Văzând că Ra'hel păstrează tăcerea, bătrâna se ridică şi veni să se aşeze lângă ea, clipi din ochii ale căror pleoape închise la culoare se coborau şi se ridicau ca aripile unui liliac şi îi spuse cu glas şoptit în limba ebraică:

— Stăpână, nu presimt nimic bun în legătură cu această femeie.

— Şi de ce, Thamar? răspunse Ra'hel pe acelaşi ton şi în acelaşi idiom.

— E ciudat, continuă suspicioasa Thamar, că a leşinat aici şi nu în altă parte.

— S-a prăbuşit acolo unde i s-a făcut rău. Bătrâna clătină din cap neîncrezătoare.

— Crezi, zise iubita lui Poeri, că nu a leşinat cu adevărat? Îmbălsămătorul ar fi putut să-i cresteze pielea cu piatra lui tăioasă, atât de mult semăna cu un cadavru. Privirea stinsă, buzele albe, obrajii decoloraţi, membrele inerte, pielea rece ca a unei moarte, toate acestea nu pot fi contrafăcute.

— Nu, bineînţeles că nu, încuviinţă Thamar, cu toate că sunt femei destul de abile ca să simuleze toate aceste simptome în cine ştie ce scop, în aşa fel încât să-i înşele şi pe cei mai plini de perspicacitate. Cred că tânăra asta şi-a pierdut într-adevăr cunoştinţa.

— Atunci, spre ce se îndreaptă bănuielile tale?

— Cum de se afla, la miezul nopţii, în acest cartier îndepărtat, locuit doar de sărmanii captivi din tribul nostru, pe care crudul Faraon îi foloseşte la făcut cărămizi, fără să vrea să le dea paie ca să ardă argila frământată? Ce motiv a adus-o pe această egipteancă în preajma colibelor noastre

sărăcăcioase? De ce veşmântul ei era ud de parcă ar fi ieşit dintr-un bazin, sau din fluviu?

— Nici eu nu ştiu, răspunse Ra'hel.

— Dacă este o iscoadă a stăpânilor noştri? zise bătrâna şi în ochi i se aprinse flacăra sălbatică a urii. O răzmeriţă pluteşte în aer; cine ştie dacă nu s-a dat alarma?

— Cum ar putea fata asta bolnavă să ne facă rău? E în mâinile noastre, neputincioasă, izolată, zace la pat:

putem, de altfel, la prima mișcare suspectă, să o ţinem prizonieră până în ziua dezrobirii.

— În tot cazul, trebuie să fim cu ochii pe ea; uită-te ce mâini delicate şi moi are.

Şi bătrâna Thamar ridică unul dintre braţele lui Tahoser cufundată în somn.

— Şi de ce ne-ar pune în pericol fineţea pielii ei?

— O, tinereţe imprudentă! zise Thamar. O, tinereţe fără minte care nu ştie să vadă dincolo de lungul nasului şi care păşeşte în viaţă plină de încredere, fără să-i pese de capcane, de mărăcinişul ascuns sub iarbă, de tăciunii acoperiţi de cenuşă. Ar mângâia cu plăcere o viperă, zicând că e doar o năpârcă. Înţelege, aşadar, Ra'hel, şi deschide ochii. Fata asta nu aparţine clasei din care pretinde că face parte; degetul ei mare nu s-a turtit pe firul fusului! Iar mâna asta mică şi catifelată de alifii şi mirodenii n-a muncit niciodată; sărăcia asta este o mască.

Cuvintele lui Thamar părură să o impresioneze pe Ra'hel; o examina pe Tahoser cu mai multă atenţie. Lampa îşi revărsa asupra ei razele tremurătoare şi formele pure ale fiicei preotului se conturau în lumina gălbuie moleşite de somn. Braţul pe care îl ridicase Thamar se odihnea încă pe pătura de lână brăzdată de dungi, părând şi mai alb în contrast cu ţesătura întunecată; la încheietură se rotunjea brăţara din lemn de santal, podoabă grosolană a cochetăriei unei femei sărmane, dar, dacă obiectul era zgrunţuros şi prost cizelat, pielea părea şlefuită în baia parfumată a bogăţiei. De-abia acum văzu Ra'hel cât de frumoasă era Tahoser; dar descoperirea aceasta nu făcu să se nască niciun sentiment urât în inima ei. Frumuseţea aceasta o înduioşa, în loc să o irite, ca pe Thamar. Nu putea să creadă că atâta perfecţiune ar putea ascunde un suflet abject şi perfid şi, în privinţa asta, candoarea ei judeca mai bine decât experienţa de vulpe bătrână a slujitoarei ei.

Se făcu, în sfârşit, ziuă şi febra lui Tahoser crescu; avu câteva clipe de delir urmate de lungi perioade de somnolenţă.

— Dacă va muri aici, spuse Thamar, vom fi acuzate că am ucis-o.

— Nu va muri, protestă Ra’hel, apropiind de buzele tinerei bolnave mistuite de sete o cupă cu apă proaspătă.

— La noapte mă voi duce să-i arunc trupul în Nil, continuă încăpăţânata Thamar, şi crocodilii o vor face să dispară.

Ziua trecu; veni noaptea şi, la ora obişnuită, Poeri, după semnalul convenit, apăru ca şi în ajun în pragul colibei. Ra’hel îi ieşi înainte şi, cu degetul lipit de buze, îi făcu semn să nu facă zgomot şi să vorbească în şoaptă, căci Tahoser dormea.

Poeri, pe care Ra’hel îl luase de mână pentru a-l conduce la patul în care se odihnea Tahoser, o recunoscu numaidecât pe falsa Hora de a cărei dispariţie era atât de preocupat, mai ales după vizita lui Timoft, care o căuta în numele stăpânului său.

O mare uimire apăru pe chipul lui atunci când se ridică, după ce se aplecase mult deasupra patului ca să se convingă că acolo zăcea într-adevăr tânăra fată pe care o adăpostise în casa lui, căci nu putea să priceapă cum de ajunsese în locul acela.

Mirarea aceasta o lovi drept în inimă pe Ra’hel; se aşeză în faţa lui Poeri ca să citească mai de aproape adevărul în ochii lui, îi puse mâinile pe umeri şi, străpungându-l cu privirea, îi spuse cu o voce seacă şi tăioasă ce contrasta cu obişnuitul ei gângurit de turturea:

— Aşadar, o cunoşti?

Figura lui Thamar se contractase într-un *rictus* de satisfacţie; era mândră de perspicacitatea ei şi aproape mulţumită să-şi vadă bănuielile legate de străină confirmate în parte.

— Da, răspunse simplu Poeri.

Ochii de cărbune ai slujitoarei scânteiară de curiozitate.

Faţa lui Ra’hel îşi recapătă expresia de încredere şi siguranţă; nu se mai îndoia de amantul ei.

Poeri îi povesti că o tânără care spunea că o cheamă Hora se înfăţişase dinaintea lui rugându-l să o primească sub acoperişul lui, că o găzduise, aşa cum trebuie să faci cu orice oaspete; că, a doua zi, ea lipsea din rândul slujnicelor şi că nu-şi putea explica cum de ajunsese acolo; adăugă, de asemenea, că trimişii Faraonului o căutau pretutindeni pe Tahoser, fiica marelui preot Petamunof, dispărută din palatul ei.

— Vezi bine că am avut dreptate, stăpână, interveni Thamar pe un toi triumfător; Hora şi Tahoser sunt una şi aceeaşi persoană.

— Se poate, o aprobă Poeri. Dar sunt aici mai multe mistere pe care mintea mea nu şi le poate explica: mai întâi, de ce Tahoser (dacă ea este) s-ar fi deghizat astfel? Şi, apoi, prin ce minune o întâlnesc aici pe aceasta fată pe care am lăsat-o ieri de cealaltă parte a Nilului şi care, cu siguranţă, nu putea să ştie unde mă duc?

— Te-a urmărit, fără nicio îndoială, răspunse Ra'hel.

— Nu era, sunt sigur, la ceasul acela nicio altă barcă pe Nil.

— De aceea părul ei mustea de apă, iar rochia era udă; a trecut fluvial înot.

— Într-adevăr, mi s-a părut o clipă că întrezăresc în întuneric capul unui om deasupra apei.

— Ea era, sărmana copilă, zise Ra'hel, leşinul şi oboseala o dovedesc; căci, după plecarea ta, am descoperit-o zăcând fără cunoştinţă lângă această cocioabă.

— Lucrurile trebuie să se fi petrecut într-adevăr astfel, spuse tânărul. Văd limpede acţiunile, dar nu înţeleg motivele.

— O să îţi explic eu, replică surâzând Ra'hel, deşi nu sunt decât o sărmană ignorantă, iar pe tine lumea te compară, în ceea ce priveşte ştiinţa, cu acei preoţi ai Egiptului care studiază zi şi noapte la adăpostul sanctuarelor împodobite cu hieroglife misterioase, ale căror înţelesuri profunde doar ei le pot pătrunde; dar, câteodată, bărbaţii, atât de preocupaţi de astronomie, de muzică şi de numere, nu ghicesc ceea ce se petrece în inima tinerelor fete. Văd pe cer o stea îndepărtată şi nu remarcă o dragoste atât de aproape de ei; Hora, sau mai degrabă Tahoser, căci ea este, s-a deghizat astfel ca să fie primită în casa ta; geloasă, s-a furişat în întuneric pe urmele tale; cu riscul de a fi înghiţită de crocodili, a traversat Nilul; ajunsă aici, ne-a spionat prin cine ştie ce crăpătură din zid şi n-a putut să suporte priveliştea fericirii noastre.

Te iubeşte pentru că eşti foarte frumos, foarte puternic şi foarte blând; dar nu îmi pasă, fiindcă tu n-o iubeşti. Acum ai înţeles?

O roşeaţă uşoară urcă în obrajii lui Poeri; se temea că Ra'hel era supărată şi că vorbea astfel doar pentru a-i întinde o capcană; dar privirea lui Ra'hel, luminoasă şi pură, nu trăda niciun gând ascuns. Nu era supărată pe Tahoser că îl iubea pe acela pe care ea însăşi îl iubea.

Printre nălucile din visele ei, Tahoser îl zări pe Poeri, în picioare, lângă ea. O bucurie extatică i se citi în ochi şi, ridicându-se pe jumătate, apucă mâna tânărului şi i-o sărută.

— Îi ard buzele, spuse Poeri retrăgându-şi mâna.

— Atât din cauza iubirii, cât şi a febrei, remarcă Ra'hel; dar este într-adevăr bolnavă; dacă Thamar s-ar duce să îl cheme pe Moise? Este mai instruit decât înţelepţii şi ghicitorii Faraonului, ale căror miracole le reproduce întocmai; cunoaşte puterea plantelor şi ştie să pregătească din ele băuturi de leac care ar învinge şi morţii; o va vindeca pe Tahoser, căci nu sunt atât de crudă să vreau să îşi piardă viaţa.

Thamar plecă bodogănind şi, curând, se întoarse însoţită de un bătrân înalt de statură a cărui înfăţişare maiestuoasă impunea respect: o barbă albă imensă i se revărsa în valuri pe piept şi de fiecare parte a frunţii două protuberante enorme opreau şi reţineau lumina; ai fi spus că sunt două coarne, sau două raze. De sub sprâncenele dese ochii scoteau flăcări. Arăta, în ciuda straielor modeste, ca un profet sau ca un zeu.

Informat de Poeri, se aşeză lângă patul lui Tahoser şi zise, întinzându-şi braţele deasupra ei:

— În numele aceluia care poate totul şi pe lângă care ceilalţi zei nu sunt decât nişte idoli şi nişte demoni, deşi nu faci parte din neamul ales al lui Dumnezeu, tânără fată, fii vindecată!

XII.

Bătrânul cel înalt se retrase cu paşi lenţi şi solemni, lăsând un soi de strălucire în urma lui. Tahoser, surprinsă să simtă cum răul o părăsise dintr-o dată, îşi plimbă privirea prin cameră şi, curând, acoperindu-se cu pătura cu care o învelise tânăra evreică, îşi lăsă picioarele să alunece pe podea şi se aşeză la marginea patului: oboseala şi febra dispăruseră complet. Era proaspătă ca după o odihnă îndelungată şi frumuseţea ei radia din plin. Împingându-şi cu mâinile mici părul împletit îndărătul urechilor, îşi descoperi faţa iluminata de dragoste, ca şi cum ar fi vrut ca Poeri să i-o poată citi. Dar, văzând că acesta rămâne nemişcat ca o stană de piatră lângă Ra'hel, fără să o încurajeze cu un semn sau cu o privire, se ridică încet, înainta până ajunse lângă tânăra evreică şi îşi încolăci disperată braţele în jurul gâtului ei.

Rămase astfel, cu capul ascuns la sânul lui Ra'hel, udându-i în tăcere pieptul cu lacrimi fierbinţi. Câteodată, un suspin pe care nu şi-l putea înăbuşi o făcea să tresară convulsiv şi să se înfioare în faţa rivalei sale; acest

abandon total, această jale pe care nu încerca să şi-o ascundă o mişcară adânc pe Ra'hel; Tahoser se mărturisea învinsă şi o implora să aibă milă de ea, rugându-se în tăcere, făcând apel la generozitatea ei de femeie.

Ra'hel, emoţionată, o îmbrăţişa şi îi spuse:

— Usucă-ţi lacrimile şi nu mai fi atât de tristă. Îl iubeşti pe Poeri. Ei bine! Iubeşte-l! Nu voi fi geloasă. Iacov, un patriarh din neamul nostru, a avut două neveste: una se numea Ra'hel, ca mine, şi cealaltă Lea; Iacov o prefera pe Ra'hel şi, totuşi, Lea, care nu era la fel de frumoasă ca tine, a trăit fericită alături de el.

Tahoser îngenunche la picioarele lui Ra'hel şi îi sărută mâna; Ra'hel o ridică şi îi înconjură prieteneşte trupul cu un braţ.

Cele două femei formau o pereche încântătoare, fiecare din alt neam a cărui frumuseţe o întrupa. Tahoser, elegantă, graţioasă şi fină ca un copil care a crescut prea repede; Ra'hel, strălucitoare, puternică şi superbă în maturitatea ei precoce.

— Tahoser, i se adresă Poeri, căci acesta este numele tău, cred, Tahoser, fiica marelui preot Petamunof…

Tânăra făcu un semn de încuviinţare.

— Cum se face că tu, care trăieşti la Teba într-un palat bogat, înconjurată de sclavi şi care eşti dorită de cei mai frumoşi dintre egipteni, ai ales să te îndrăgosteşti de fiul unui neam ajuns în robie, de un străin care mi îţi împărtăşeşte credinţa şi de care te desparte o atât de mare distanţă?

Ra'hel şi Tahoser surâseră şi fiica marelui preot răspunse:

— Tocmai de aceea.

— Deşi mă bucur de protecţia Faraonului, fiind intendentul domeniului regal şi având dreptul să port coarne aurite la sărbătorile pământului, nu pot să mă ridic până la tine; în ochii egiptenilor eu nu sunt decât un sclav, iar tu aparţii clasei sacerdotale celei mai sus-puse, celei mai venerate. Dacă mă iubeşti, şi nu pot să mă îndoiesc de asta, trebuie să te cobori şi să renunţi la rangul tău…

— Nu am devenit, deja, slujitoarea ta? Hora nu a păstrat nimic de la Tahoser, nici măcar colierele de email şi caiasiris-urile de gaz transparent; aşa că m-ai văzut urâtă.

— Trebuie să-ţi părăseşti ţara şi să mă urmezi în regiuni necunoscute, străbătând deşertul, acolo unde pârjoleşte soarele, acolo unde suflă vântul de foc, acolo unde nisipul mişcător amestecă şi răscoleşte cărările, acolo unde nu creşte niciun copac, acolo unde nu izvorăşte nicio furtună, în văile

în care te rătăceşti şi-ţi poţi pierde viaţa, presărate cu oase albite care-ţi arată drumul.

— Voi merge, spuse fără să clipească Tahoser.

— Şi asta nu e totul, continuă Poeri; zeii tăi nu sunt şi ai mei, zeii tăi de bronz, de bazalt şi de granit modelaţi de mâna omului, idoli monstruoşi cu cap de uliu, de maimuţă, de ibis, de vacă, de şacal, de leu, care poartă măşti de animale de parcă ar fi stânjeniţi de chipul omenesc pe care străluceşte imaginea lui Iehova. S-a spus: „Nu vei venera nici piatra, nici lemnul, nici metalul.” În adâncul acestor temple enorme zidite cu sângele neamurilor asuprite, rânjesc chirciţi în mod grotesc demoni mârşavi, uzurpatori ai libaţiilor, ofrandelor şi sacrificiilor; un singur Dumnezeu, infinit, etern, fără formă, fără culoare, e de ajuns să umple imensitatea cerurilor pe care voi o populaţi cu o sumedenie de fantome. Dumnezeul nostru ne-a creat pe noi, iar voi vă creaţi propriii voştri zei.

Oricât de îndrăgostită ar fi fost Tahoser de Poeri, cuvintele acestea avură un efect straniu asupra ei şi se trase înapoi înspăimântată. Fiică de mare preot, era obişnuită să proslăvească aceşti zei pe care tânărul evreu îi hulea cu atâta îndrăzneală; aşternuse pe altarele lor buchete de lotuşi şi arsese parfumuri dinaintea imaginilor lor impasibile: uimită şi încântată, se plimbase prin templele lor împestriţate cu picturi strălucitoare. Îl văzuse pe tatăl ei oficiind ritualuri misterioase, urmase cortegiul de preoţi ce purtau *bari*-ul simbolic printre propileele enorme şi de-a lungul nesfârşitelor dromosuri cu sfincşi, admirase, nu fără spaimă, imaginile în care sufletul înfricoşat se înfăţişa dinaintea lui Osiris, înarmat cu biciul şi pedum-ul, şi contemplase cu ochi visători frescele reprezentând figurile emblematice călătorind spre ţinuturile asfinţitului; nu putea renunţa astfel la credinţa ei.

Tăcu câteva minute, şovăind între religie şi dragoste; iubirea învinse şi zise:

— Îmi vei explica Dumnezeul tău şi voi încerca să îl înţeleg.

— Bine, spuse Poeri, vei fi nevasta mea; până atunci, vei rămâne aici, căci Faraonul, îndrăgostit fără nicio îndoială de tine, te caută prin trimişii lui; nu te va găsi sub acest acoperiş umil, şi, în câteva zile, vom fi în afara puterii lui. Dar noaptea trece, trebuie să plec.

Poeri se duse, şi cele două femei, culcate una lângă alta în patul mic, adormiră curând, ţinându-se de mână ca două surori.

Thamar, care în timpul scenei precedente se ghemuise într-un ungher al încăperii ca un liliac care se agaţă de un colţ cu unghiile membranelor,

mormăind vorbe fără şir şi încruntându-şi fruntea îngustă şi brăzdată de riduri, îşi întinse membrele colţuroase, se ridică în picioare şi, aplecându-se peste pat, ascultă respiraţia celor două femei adormite. Când răsuflarea lor regulată o convinse că dormeau adânc, se îndreptă spre uşă cu paşi furişaţi.

Ajunsă afară, se avântă cu paşi iuţi în direcţia Nilului, scuturându-se de câinii care îşi înfigeau colţii în poalele tunicii ei, sau târându-i câţiva metri prin praf până îi dădeau drumul; alteori îi săgeta cu ochi atât de scânteietori încât se dădeau înapoi scheunând şi o lăsau să treacă.

Trecu curând de locurile primejdioase şi pustii în care pe timpul nopţii sălăşluiau bandele de hoţi şi pătrunse în cartierele opulente ale Tebei; trei sau patru străzi, mărginite de edificii înalte ale căror umbre se proiectau până departe, o conduseră la incinta palatului, scopul drumului său.

Trebuia să pătrundă înăuntru, treabă deloc uşoară la acel ceas al nopţii pentru o bătrână slujnică israelită, desculţă, cu picioarele albe de praf şi înveşmântată în zdrenţe dubioase.

Se opri lângă pilonul principal în faţa căruia vegheau, ghemuiţi, cincisprezece *criosfincşi* înşiraţi pe două rânduri ca nişte monştri gata să zdrobească între fălcile lor de granit pe oricine ar fi cutezat să încerce să intre cu forţa.

Străjile o opriră şi o loviră zdravăn cu lemnul suliţelor lor, după care o întrebară ce voia.

— Vreau să îl văd pe Faraon, răspunse bătrâna frecându-şi spinarea.

— Ei nu… chiar aşa… să-l tulburăm, pentru vrăjitoarea asta, pe Faraon, favoritul lui Fre, preferatul lui Amon-Ra! exclamară soldaţii râzând cu gura până la urechi.

Thamar repeta cu îndărătnicie:

— Vreau să îl văd pe Faraon numaidecât.

— Te-ai şi găsit când! Adineauri Faraonul a ucis trei trimişi cu lovituri de sceptru; stă pe terasă, nemişcat şi sinistru ca Tifon, zeul răului, zise un soldat, catadicsind să-i ofere o oarecare explicaţie.

Slujitoarea lui Ra'hel încercă să calce consemnul; suliţele răpăiră în cadenţă, abătându-se peste ţeasta ei, ca ciocanele izbind nicovala.

Ea începu să ţipe ca din gură de şarpe.

Auzind atâta larmă, un *oeris* sosi în goană; soldaţii încetară să o mai bată pe Thamar.

— Ce vrea femeia asta, întrebă oeris-ul, şi de ce o ciomăgiţi în halul ăsta?

— Vreau să îl văd pe Faraon! zbieră Thamar, târându-se la picioarele ofiţerului.

— Cu neputinţă, răspunse *oeris*-ul, chiar dacă n-ai fi o sărăntoacă, ci unul dintre cele mai importante personaje din Egipt.

— Ştiu unde se află Tahoser, îi şopti bătrâna, accentuând fiecare silabă.

La aceste cuvinte, *oeris*-ul o luă de mână, o trecu de primul pilon şi o conduse, străbătând aleea străjuită de coloane şi sala hipostilă, în cea de a doua curte, unde se înalţă sanctuarul de granit cu două coloane cu capiteluri în formă de floare de lotus în faţă; acolo îl chemă pe Timoft şi i-o predă pe Thamar.

Timoft o duse pe slujitoare pe terasa pe care se afla Faraonul, abătut şi tăcut.

— Stai cât mai departe de sceptrul său, îi recomandă Timoft israelitei.

De îndată ce îl zări pe rege în întuneric, Thamar căzu cu faţa în jos lângă leşurile ce nu fuseseră ridicate încă şi, curând, ridicând capul, zise cu voce îndrăzneaţă:

— O, Faraonule! Nu mă omorî, îţi aduc o veste bună.

— Vorbeşte fără teamă, răspunse regele, căruia îi trecuse furia.

— Acea Tahoser pe care trimişii tăi o caută pretutindeni, eu ştiu unde se află ascunzătoarea ei.

La numele lui Tahoser, Faraonul se ridică dintr-un salt şi făcu câţiva paşi spre Thamar, care rămăsese îngenuncheată.

— Dacă este adevărat ceea ce spui, pod să iei din încăperile mele de granit tot aurul şi toate pietrele preţioase pe care le poţi căra în spinare.

— O să ți-o aduc, fii fără nicio grijă, spuse bătrâna cu un râs strident.

Ce motiv o determinase pe Tahoser să-i arate Faraonului locul în care se refugiase fiica preotului? Voia să împiedice o căsătorie care nu-i era pe plac; nutrea pentru neamul egiptean o ură oarbă, sălbatică, iraţională, aproape bestială, şi ideea de a-i frânge inima lui Tahoser îi surâdea: odată ajunsă în mâinile Faraonului, rivala lui Ra'hel nu mai avea nicio scăpare; zidurile de granit ale palatului vor şti să-şi păzească prada.

— Unde este? zise Faraonul. Spune-mi locul, vreau să o văd imediat.

— Maiestate, doar eu singură pot să-ţi fiu călăuză; cunosc toate cotloanele acestor cartiere dezgustătoare unde şi cel mai umil slujitor al tău ar refuza, strâmbând din nas, să-şi poarte paşii. Tahoser este acolo, într-o colibă de pământ amestecat cu paie care nu se deosebeşte cu nimic de bordeiele din jurul ei, printre grămezile de cărămizi pe care evreii le

frământă pentru tine, în afara locuinţelor construite aşa cum se cuvine din oraş.

— Bine, mă încred în tine; Timoft, pregăteşte un car. Timoft dispăru.

Curând se auziră roţile rostogolindu-se pe dalele din curte şi caii nechezând în timp ce călăreţii îi înhămau. Faraonul coborî urmat de Thamar. Sări în car, luă hăţurile şi, cum Thamar ezita, îi spuse:

— Haide, urcă.

Pocni din limbă şi caii porniră. Ecoul, deşteptat, repetă zgomotul roţilor care răsună ca un tunet surd în mijlocul liniştii nocturne, în sălile vaste şi adânci.

Bătrâna hidoasă, agăţată cu degetele ei osoase de marginea carului, lângă statura colosală a Faraonului, care părea un zeu, alcătuia un spectacol straniu la care, din fericire, nu erau martore decât stelele scânteind în albastrul întunecat al cerului; aşezată astfel, semăna cu unul dintre acele duhuri rele cumplite la înfăţişare care însoţesc sufletele vinovate în infern. Pasiunile îi apropie pe cei care nu ar trebui să se întâlnească niciodată.

— Pe aici? o întrebă Faraonul pe slujitoare la capătul unei străzi care se bifurca.

— Da, răspunse Thamar, întinzându-şi braţul uscat în direcţia cea bună.

Caii, îmboldiţi cu biciul, se năpustiră înainte şi carul săltă bubuind pe pietre.

În vremea asta, Tahoser dormea lângă Ra’hel: somnul îi era bântuit de un vis bizar.

I se părea că se află într-un templu imens; coloane enorme nemaipomenit de înalte susţineau un plafon albastru presărat cu stele ca cerul; nenumărate şiruri de hieroglife urcau şi coborau de-a lungul zidurilor, între panourile frescelor simbolice împestriţate de culori luminoase. Toţi zeii Egiptului îşi dăduseră întâlnire în acest sanctuar universal, nu în efigii de bronz, de bazalt sau de porfir, ci aievea. En primul rând erau aşezaţi zeii supra cerești, Knef, Buto, Fta, Pan-Mendes, Hathor, Fre, Isis; veneau apoi cei doisprezece zei cereşti, şase bărbaţi: Remfa, Pi-Zeus, Ertosi, Pi-Hermes, Imuthes, şi şase femei, Luna, Eterul, Focul, Aerul, Apa, Pământul. În spatele lor mişunau, mulţime neclară şi vagă, cei trei sute şaizeci şi cinci de Decani, sau demoni familiari de zi cu zi. După aceea apăreau divinităţile terestre: al doilea Osiris Haroeri, Tifon, a doua Isis, Neftis, Anubis cu capul de câine, Thot, Busiris, Bubastis, marele Serapis. Dincolo de ei, în întuneric, de-abia se conturau idolii cu forme de animale: boi, crocodili, ibişi, hipopotami. În

mijlocul templului, în sarcofagul deschis, zăcea marele preot Petamunof, care, cu faţa desfăşată, privea cu un aer ironic această adunare ciudată şi monstruoasă. Era mort, dar trăia şi vorbea, aşa cum adesea se întâmplă în vis, şi îi spunea fiicei lui:

— Interoghează-i şi întreabă-i dacă sunt zei.

Şi Tahoser se ducea la fiecare şi îi punea această întrebare şi toţi răspundeau:

— Nu suntem decât numere, legi, forţe, atribute, efluvii şi gânduri ale lui Dumnezeu; dar niciunul dintre noi nu este adevăratul Dumnezeu.

Şi Poeri apărea în pragul templului şi, luând-o pe Tahoser de mână, o conducea spre o lumină atât de vie încât, pe lângă ea, soarele ar fi părut negru, şi în mijlocul căreia scânteia un triunghi de cuvinte necunoscute.

În vremea asta, carul Faraonului zbura printre obstacole şi osiile se atingeau de ziduri în locurile înguste.

— Domoleşte-ţi caii, îi spuse Thamar Faraonului; vuietul roţilor în singurătatea şi în liniştea asta ar putea s-o trezească şi s-o sperie pe fugară, şi în felul acesta ţi-ar scăpa din nou.

Faraonul, considerând sfatul judicios, încetini, în ciuda nerăbdării sale, viteza năvalnică a atelajului.

— Acolo este, zise Thamar, am lăsat uşa deschisă; intră şi eu o să păzesc caii.

Regele coborî din car şi, aplecându-se, intră în colibă.

Lampa ardea încă şi-şi revărsa lumina slabă peste cele două tinere adormite.

Faraonul o luă pe Tahoser în braţele lui viguroase şi se îndreptă spre uşa bordeiului.

Când fiica preotului se trezi şi văzu figura scânteietoare a Faraonului strălucind lângă chipul ei, crezu mai întâi că e o nălucire a visului ei transformat; dar aerul nopţii care o lovi în faţă o readuse curând la realitate. Înnebunită de spaimă, vru să ţipe, să strige după ajutor; dar îi pierise graiul. Cine, de altfel, i-ar fi sărit în ajutor împotriva Faraonului?

Dintr-un salt, regele se urcă în car, îşi trecu Miele în jurul trupului şi, strângând-o la piept pe Tahoser pe jumătate moartă, îşi avântă armăsarii în galop spre Palatul din Nord.

Thamar se furişă ca o reptilă în colibă, se ghemui în colţul obişnuit şi o contemplă cu o privire aproape la fel de drăgăstoasă ca aceea a unei mame pe scumpa ei Ra’hel, care continua să doarmă.

XIII.

Curentul de aer rece provocat de mişcarea rapidă a carului o trezi curând din nou la viaţă pe Tahoser. Strânsă şi aproape strivită la pieptul Faraonului de două braţe de granit, de-abia putea să respire, iar pe gâtul ei colierele grele de email, apăsate puternic, lăsau urme săpate adânc în carne. Caii, cărora regele le slăbea hăţurile aplecându-se peste marginea carului, se năpusteau cu furie; roţile se învârtejeau, plăcile de bronz sunau, osiile înfierbântate fumegau. Tahoser, îngrozită, vedea nedesluşit, ca prin vis, dispărând la dreapta şi la stânga forme vagi de case, de pâlcuri de arbori, de palate, de temple, de coloane, de obeliscuri, de coloşi pe care noaptea îi făcea fantastici şi înfricoşători. Ce-i putea trece prin minte în timpul acestei goane dezlănţuite? N-avea mai multe gânduri decât porumbiţa cuprinsă de fiorul morţii în ghearele şoimului care o duce în cuibul lui; era năucită de o spaimă fără glas, sângele îi îngheţase, simţirile îi amorţiseră. Membrele îi atârnau inerte, voinţa îi dispăruse, aşa cum i se moleşiseră şi muşchii, şi, dacă braţul Faraonului nu ar fi ţinut-o, ar fi alunecat şi s-ar fi făcut mototol în fundul carului ca o cârpă pe care o laşi să cadă. De două ori i se păru că simte o răsuflare arzătoare şi două buze fierbinţi pe obraz, şi nu încercă să-şi ferească faţa; spaima ucisese pudoarea. La o izbitură violentă a carului de o piatră, un obscur instinct de conservare o făcu să-şi crispeze degetele pe umărul regelui şi să se strângă lângă el, apoi se înmuie din nou şi se lăsă cuprinsă cu toată greutatea, de altfel neînsemnată, de acest cerc de carne care o stâlcea.

Atelajul pătrunse în dromosul la capătul căruia se înălţa un pilon gigantic, încoronat de o cornişă al cărei glob emblematic îşi desfăcea larg aripile; noaptea, deja mai puţin întunecoasă, îi îngădui fetei preotului să recunoască palatul regelui. Atunci o cuprinse disperarea; se zbătu, încercă să se desprindă de strânsoarea care o înlănţuia, împinse cu mâinile ei plăpânde în pieptul puternic al Faraonului, încordându-şi braţele, răsturnându-se pe marginea carului. Eforturi inutile, luptă zadarnică! Răpitorul ei o strângea surâzând cu o apăsare irezistibilă şi lentă la piept, ca şi cum ar fi vrut să o păstreze pentru totdeauna aproape de inima lui; începu să ţipe, dar un sărut îi închise gura.

În vremea asta caii ajunseră din două, trei salturi în faţa pilonului, pe lângă care trecură în galop, bucuroşi să se întoarcă în grajd, şi carul se rostogoli ca un tăvălug într-o curte imensă.

Slujitorii sosiră în goană şi prinseră de capete caii, ale căror zăbale erau albe de spumă.

Tahoser îşi plimbă în jurul ei privirea înfricoşată; ziduri înalte de cărămidă înconjurau o incintă vastă în care se ridicase, spre răsărit, un palat, spre apus, un templu între două bazine mari, bazinele crocodililor sacri. Primele raze ale soarelui, al cărui disc se arăta deja în spatele lanţului arab, aşterneau un luciu trandafiriu peste acoperişuri, în vreme ce restul clădirilor rămâneau cufundate încă într-un întuneric albăstrui. Nicio speranţă de erodare; arhitectura, deşi nu avea nimic sinistru, degaja o forţă ineluctabilă, exprimând o voinţă fără replică, o persistenţă eternă; doar un cataclism cosmic ar fi putut să croiască o ieşire printre aceste grămezi de gresie dură, făcând să crape zidurile groase. Pentru ca piloanele acestea clădite din bucăţi de munte să se prăbuşească, ar fi trebuit ca planeta să se zgâlţâie din temelii; nici măcar un incendiu n-ar fi făcut altceva decât să lingă cu limba lui de flăcări blocurile indestructibile.

Sărmana Tahoser nu avea la dispoziţie aceste mijloace violente, aşa că se văzu silită să se lase purtată în braţe ca un copil de Faraonul care sărise din car.

Patru coloane înalte cu capiteluri ca nişte ramuri de palmieri formau propileele palatului în care regele pătrunse, continuând să o strângă la piept pe fiica lui Petamunof. După ce trecu de uşă, îşi depuse cu delicateţe povara pe pământ şi, văzând-o pe Tahoser că se clatină, îi spuse:

— Linişteşte-te, domneşti peste Faraon, iar Faraonul domneşte peste lumea întreagă.

Erau primele cuvinte pe care i le adresa.

Dacă dragostea ar asculta de raţiune, cu siguranţă că Tahoser l-ar fi preferat pe Faraon lui Poeri. Regele era înzestrat cu o frumuseţe supraomenească: trăsăturile sale puternice, pure, regulate, păreau opera dălţii unui sculptor şi nu li se putea reproşa nicio imperfecţiune. Obişnuinţa puterii sădise în ochii lui acea lumină pătrunzătoare care te face să-i distingi dintre toţi pe regi şi pe zei. Buzele sale, care cu un singur cuvânt ar fi putut schimba faţa lumii şi soarta popoarelor, erau de un roşu purpuriu ca sângele proaspăt pe tăişul unui paloş şi, când surâdea, avea acel farmec al celor care te înfricoşează şi căruia nimeni nu i se poate opune. Statura înaltă, bine proporţionată, maiestuoasă, avea acea nobleţe a liniilor pe care o admiri la statuile din temple; şi când apărea, solemn şi strălucitor, acoperit de aur, emailuri şi pietre preţioase, învăluit în fumul albăstrui de mirodenii, nu

părea să facă parte din acea seminţie firavă care, generaţie după generaţie, cade ca frunzele şi se duce să se culce, unsă cu bitum, ca o pasăre prinsă în capcană cu clei, în adâncurile întunecoase ale hipogeului.

Ce era, pe lângă acest semizeu, neînsemnatul Poeri? Şi totuşi, Tahoser pe el îl iubea. Înţelepţii au renunţat de multă vreme să explice inima femeilor; stăpânesc astronomia, astrologia, aritmetica.; cunosc originea universului şi-ţi pot spune unde se aflau planetele chiar în momentul facerii lumii. Sunt siguri că atunci Luna era în zodia Cancerului, Soarele în Leu, Mercur în Fecioară, Venus în Balanţă, Marte în Scorpion, Jupiter în Săgetător, Saturn în Capricorn; ei trasează pe papirus sau în granit cursul oceanului celest care merge de la răsărit la apus, au numărat stelele presărate pe rochia albastră a zeiţei Neith şi fac să călătorească soarele în emisfera superioară şi în emisfera inferioară cu cei douăsprezece *bari* diurni şi cei doisprezece *bari* nocturni, călăuze fiind cârmaciul *hieracocefal* şi Neb-Wa, „Doamna bărcii”; ei ştiu că în ultima jumătate a lunii Tobi, Orion are influenţă asupra urechii stângi, iar Sirius asupra inimii; dar ignoră cu desăvârşire de ce o femeie preferă un bărbat altuia, un israelit prăpădit unui Faraon ilustru.

După ce străbătu mai multe săli împreună cu Tahoser pe care o conducea ţinând-o de mână, regele se aşeză într-un jilţ în formă de tron, într-o încăpere splendid decorată.

Pe plafonul albastru scânteiau stele de aur şi, lipite de stâlpii care susţineau cornişa, se sprijineau statui de regi purtând pe cap coroana suprapusă, cu picioarele prinse în blocul de marmură şi braţele încrucişate pe piept, ai căror ochi mărginiţi de linii negre priveau în cameră cu o intensitate înspăimântătoare.

Lângă fiecare stâlp ardea o lampă aşezată pe un soclu, şi panourile de pe pereţi reprezentau un soi de defilare etnografică. Se vedeau, înzestrate cu fizionomiile lor specifice şi îmbrăcate în costumele lor tradiţionale, toate naţiunile din cele patru colţuri ale lumii, în capul şirului, călăuzit de Horus, păstorul popoarelor, păşea omul prin excelenţă, egipteanul, Rot-en-ne-rom, cu chipul blând, nasul uşor acvilin, părul împletit în cosiţe, pielea de un roşu întunecat, pe care o scotea în evidenţă o bucată de pânză albă înfăşurată în jurul coapselor. În urma lui venea negrul, sau Nahasi, cu pielea sa neagră, buzele umflate, pomeţii ieşiţi în afară, părul negru; apoi asiaticul, sau Namu, cu culoarea trupului bătând în galben, nasul coroiat, barba neagră şi stufoasă, ascuţită la vârf, îmbrăcat într-o fustă pestriţă cu ciucuri; după aceea europeanul, sau Tamu, cel mai sălbatic dintre toţi, deosebindu-

se de ceilalţi prin faţa albă, ochii albaştri, barba şi chica roşcată, cu o piele de bou netăbăcită aruncată pe umăr şi tatuaje la mâini şi la picioare.

Scene de război şi de biruinţă umpleau celelalte panouri, iar inscripţii înţesate de hieroglife le explicau sensul.

În mijlocul camerei, pe o masă susţinută de captivi cu coatele legate, sculptaţi cu atâta meşteşug încât suferinţa lor părea vie, se desfăcea un buchet enorm de flori ale căror miresme suave parfumau aerul din încăpere.

Astfel, în această cameră magnifică înconjurată de efigiile strămoşilor săi, totul povestea şi preamărea gloria Faraonului. Naţiunile lumii mergeau în urma Egiptului şi îi recunoşteau supremaţia, iar el poruncea Egiptului; în vremea asta, fiica lui Petamunof, departe de a fi copleşită de această splendoare, se gândea la pavilionul câmpenesc al lui Poeri şi, mai cu seamă, la coliba mizeră din lut şi paie din cartierul evreilor, unde o lăsase pe Ra’hel adormită, Ra’hel acum fericita şi singura soţie a tânărului evreu.

Faraonul o ţinea de vârfurile degetelor pe Tahoser aflată în picioare în faţa lui şi îşi aţintise asupra ei ochii săi de vultur, ale căror pleoape nu se mişcau niciodată; tânăra fată n-avea alt veşmânt decât pătura pe care i-o dăduse Ra’hel în locul rochiei ce se udase în timpul traversării Nilului, dar frumuseţea ei nu pierdea nimic din pricina asta; era pe jumătate goală, ţinând cu o mână ţesătura grosolană care aluneca şi toată partea de sus a trupului ei încântător apărea în albeaţa sa aurită. Când purta bijuterii, puteai să regreţi locul ocupat de grumăjerele, brăţările şi cingătorile ei din aur sau pietre preţioase; dar văzând-o astfel lipsită de orice podoabă, nu te mai saturai admirând-o.

Desigur, multe femei frumoase intraseră în gineceul Faraonului; dar niciuna nu putea fi asemuită cu Tahoser, şi ochii regelui aruncau văpăi atât de vii încât fu silită să-şi lase privirile în jos, întrucât nu le putea îndura strălucirea.

În sufletul ei, Tahoser era mândră că trezise dragostea Faraonului, căci ce femeie, oricât de desăvârşită ar fi, nu este stăpânită de orgoliu? Totuşi, ar fi preferat să îl urmeze în pustiu pe tânărul evreu. Regele o înfricoşa, strălucirea chipului său o orbea, şi simţea că n-o rai ţin picioarele. Faraonul, văzând cât de tulburată este, îi făcu semn să se aşeze la picioarele lui, pe o pernă roşie brodată şi împodobită cu ciucuri.

— O, Tahoser, spuse el, sărutându-i părul, te iubesc. Când te-am văzut din litiera în care eram purtat în triumf de *oeris-i* pe deasupra capetelor mulţimii, un sentiment necunoscut mi-a cotropit inima, întotdeauna,

dorinţele mele au fost ghicite şi împlinite încă înainte de a le exprima; acum, am dorit ceva: am înţeles că nu sunt totul. Până acum am trăit singur în atotputernicia mea, în adâncul palatelor mele gigantice, înconjurat de umbre surâzătoare care ziceau că sunt femei şi nu mă impresionau mai mult decât figurile pictate în fresce. Ascultam freamătul îndepărtat şi vaietele nedesluşite ale naţiunilor pe capetele cărora îmi ştergeam sandalele, sau pe care le ridicam de păr, aşa cum mă înfăţişează basoreliefurile simbolice de pe pereţii pilonilor, şi, în pieptul meu rece şi dur ca acela al unui zeu de bazalt, nu mai îmi auzeam bătăile inimii. Mi se părea că nu poate exista pe pământ o fiinţă asemenea mie, care să mă poată trezi la viaţă; în zadar aduceam din expediţiile mele pe meleaguri străine fecioare alese pe sprânceană şi femei vestite pentru frumuseţea lor; le aruncam ca pe nişte flori după ce le-ai mirosit o clipă. Niciuna nu mă făcea să vreau să o revăd. Prezente, de-abia mă uitam la ele; absente, le uitam numaidecât. Twea, Taia, Amense, Hont-Reshe, pe care le-am păstrat doar pentru că mi-e silă să caut altele care, a doua zi, mi-ar fi fost la fel de indiferente ca şi acestea, au fost în braţele mele doar nişte năluci, forme parfumate şi graţioase, nişte fiinţe din alt neam, cu care firea mea nu se putea potrivi, aşa cum leopardul nu poate trăi împreună cu o gazelă, locuitorul văzduhului cu locuitorul apelor; credeam că, aşezat de zei în afara şi deasupra muritorilor, nu trebuia să împărtăşesc nici durerile, nici bucuriile lor. O plictiseală fără margini, asemănătoare cu aceea pe care o resimt mumiile atunci când, înfăşurate în fâşii de pânză, aşteaptă în raclă, în adâncul hipogeelor, ca sufletele lor să se întoarcă din pribegie, mă năpădise pe tronul meu pe care, adesea, rămâneam cu mâinile pe genunchi, ca un colos de granit, meditând la tot ceea ce este imposibil, infinit, etern. De multe ori m-am gândit să ridic vălul lui Isis, cu riscul de a cădea fulgerat la picioarele zeiţei. Poate că, îmi spuneam, figura aceasta misterioasă este chiar figura pe care o visez, aceea care îmi va trezi dragostea. Dacă pământul îmi refuză fericirea, voi escalada cerul… Dar te-am zărit pe tine; am fost încercat de un sentiment bizar şi nou; am înţeles că exista în afara mea o fiinţă de care aveam absolută nevoie şi de care nu mă puteam lipsi, care avea puterea de a mă face nefericit. Eram un rege, aproape un zeu. O, Tahoser! Tu ai făcut din mine un om!

Poate că niciodată nu mai rostise Faraonul un discurs atât de lung. De obicei, un cuvânt, un gest, o clipire de ochi erau de ajuns pentru a-şi manifesta voinţa, numaidecât ghicită de o mulţime de priviri atente,

neliniştite. Pentru Tahoser părea să fi renunţat la măreţia sa de granit; vorbea, se justifica, dădea lămuriri ca un muritor.

Tahoser se simţea cuprinsă de o tulburare ciudată. Deşi nu rămăsese indiferentă la onoarea de a-l fi făcut să se îndrăgostească de ea pe preferatul lui Fre, favoritul lui Amon-Ra, cuceritorul popoarelor, fiinţa înfricoşătoare, sacră şi trufaşă spre care de-abia cuteza să îşi ridice ochii, nu se simţea deloc atrasă de el, şi ideea de a-i aparţine îi inspira groază şi o făcea să se înfioare. Acestui Faraon care îi răpise trupul nu-i putea dărui sufletul rămas cu Poeri şi Ra'hel şi, cum regele părea să aştepte un răspuns, spuse:

— Cum se face, o, rege, că, dintre toate fiicele Egiptului, privirea ta s-a oprit asupra mea, o biată fată pe care atâtea altele o întrec prin frumuseţe, talent şi har? Cum se face că, în mijlocul tufelor de lotuşi albi, albaştri şi roz, cu corola desfăcută, cu parfum suav, ai ales umilul fir de iarbă pe care nimeni nu îl bagă în seamă?

— Asta nu ştiu. Tot ceea ce ştiu este că, pentru mine, doar tu singură exişti pe lume şi că voi face din fiicele de rege slujitoarele tale.

— Şi dacă eu nu te-aş iubi? îl întrebă cu sfială Tahoser.

— Ce importanţă are, dacă eu te iubesc, răspunse Faraonul. Oare cele mai frumoase femei din univers nu s-au întins pe pragul uşii mele, plângând şi gemând, zgâriindu-şi obrajii, lovindu-se cu pumnii în piept, smulgându-şi părul, şi nu au murit implorând ochii mei să se coboare asupra lor şi aceştia nu s-au coborât? Patima alteia nu a făcut niciodată să bată inima aceasta de bronz din pieptul acesta de marmură; rezistă-mi, urăşte-mă, vei fi şi mai atrăgătoare; pentru prima oară, voinţa mea va întâlni un obstacol şi voi şti să îl înving.

— Şi dacă aş iubi pe altul? continuă Tahoser, prinzând curaj. La această presupunere, sprâncenele Faraonului se contractară; îşi muşcă violent buza inferioară în care dinţii lăsară urme albe şi-i strânse tinerei fete degetele cărora nu le dăduse drumul până o făcu si simtă o durere ascuţită; după care se linişti şi zise cu glas domol şi adânc::

— Când vei trăi în acest palat, printre aceste splendori, înconjurată de dragostea mea, vei uita totul, aşa cum uită acela ce gustă din băutura magica împotriva tristeţii. Viaţa ta din trecut ţi se va părea un vis; sentimentele tale anterioare se vor evapora ca tămâia pe cărbunii din cădelniţă; femeia iubită de un rege uită de bărbaţi. Haide, vino, obişnuieşte-te cu fastul de la curtea unui faraon, împărtăşeşte-te din comorile mele, fă aurul să curgă în valuri, adună grămezi de pietre preţioase, porunceşte, fă, desfă, coboară, înalţă, fii

amanta, soţia şi regina mea. Îţi dăruiesc Egiptul cu preoţii săi, armatele sale, cu cei ce-i lucrează pământul, cu întreg poporul său, cu palatele, cu templele, cu oraşele sale; mototoleşte-l ca pe o bucată de gaz; îţi voi dărui alte împărăţii, mai mari, mai frumoase, mai bogate. Dacă lumea întreagă nu îţi este de ajuns, voi cuceri planete, voi detrona zei. Tu eşti femeia pe care o iubesc. Tahoser, fiica lui Petamunof, nu mai există.

XIV.

Când Ra'hel se trezi, fu surprinsă să nu o găsească pe Tahoser lângă ea, şi îşi plimbă privirile prin cameră, crezând că egipteanca e sculase deja. Ghemuită într-un colţ, Thamar, cu braţele încrucişate pe genunchi, cu capul aşezat pe braţe, pernă osoasă, dormea sau, mai degrabă, se prefăcea că doarme; căci printre şuviţele cenuşii ale părului ei răvăşit, care atârnau până la pământ, ai fi putut să-i zăreşti pupilele fosforescente ca ale unei bufniţe scânteind de o bucurie veninoasă şi de satisfacţie răutăcioasă.

— Thamar, strigă Ra'hel, ce s-a întâmplat cu Tahoser? Bătrâna, ca şi cum ar fi fost trezită brusc de glasul stăpânei ei, îşi întinse cu încetineală membrele de păianjen, se ridică, îşi frecă în mai multe rânduri pleoapele închise la culoare cu dosul gălbui al palmei, mai uscată decât aceea a unei mumii, şi zise cu o uimire foarte bine jucată:

— Nu mai este acolo?

— Nu, răspunse Ra'hel, şi dacă nu aş vedea locul ei săpat în pat lângă al meu şi, agăţată de pironul acesta, rochia pe care o purta, aş crede că bizarele evenimente din noaptea aceasta au fost doar nălucirile unui vis.

Deşi ştia prea bine cum şi de ce dispăruse Tahoser, Thamar ridică marginea unei draperii întinse într-un colţ al camerei, ca şi cum egipteanca s-ar fi putut ascunde în spatele ei; deschise uşa colibei şi, din prag, cercetă minuţios cu privirea împrejurimile, apoi se întoarse spre interior şi îi făcu stăpânei ei un semn negativ.

— Ciudat, spuse Ra'hel gânditoare.

— Stăpână, zise bătrâna apropiindu-se mieroasă şi alintându-se de tânăra israelită, ştii că străina asta nu mi-a plăcut deloc.

— Nimeni nu îţi este pe plac ţie, Thamar, răspunse Ra'hel surâzând.

— În afara ta, stăpână, replică bătrâna ducând la buze mâna tinerei femei.

— Oh! Ştiu cât îmi eşti de credincioasă.

— Nu am avut copii şi, uneori, îmi închipui că sunt mama ta.

— Buna mea Thamar! exclamă Ra'hel înduioşată.

— Am greşit eu oare, continuă Thamar, când am socotit apariţia ei ciudată? Dispariţia ei explică totul. Spunea că este Tahoser, fiica lui Petamunof; era doar un demon care luase această formă pentru a seduce şi a ispiti un copil al Israelului. Ai văzut cât de tulburată a fost atunci când Poeri a vorbit împotriva idolilor de piatră, de lemn şi de metal; şi cât de greu i-a fost să rostească aceste cuvinte: „Voi încerca să cred în Dumnezeul tău”. Ai fi zis că vorbele îi ardeau buzele ca nişte cărbuni încinşi.

— Lacrimile care cădeau pe pieptul meu erau lacrimi adevărate, lacrimi de femeie, nu se lăsă Ra’hel.

— Crocodilii plâng atunci când vor să plângă şi hienele râd ca să-şi atragă prada, continuă bătrâna; duhurile rele care dau târcoale noaptea printre stânci şi ruine cunosc toate vicleşugurile şi joacă de minune orice rol.

— Atunci, după tine, sărmana Tahoser era doar o nălucă însufleţită venită din infern?

— Cu siguranţă; este oare demn de crezare faptul că fiica marelui preot Petamunof să se îndrăgostească nebuneşte de Poeri, preferându-l Faraonului, despre care se spune că o iubeşte mai presus de orice pe lumea asta?

Lui Ra’hel, pentru care nimeni nu era mai presus de Poeri, lucrul acesta nu i se păru de loc imposibil.

— Dacă l-ar fi iubit atât de mult precum zicea ea, de ce a fugit atunci când, cu consimţământul tău, el i-a îngăduit să-i fie a doua lui soţie? Obligaţia de a renunţa la zeii falşi şi de a-l slăvi pe Iehova l-a pus pe fugă pe acest diavol deghizat.

— În tot cazul, remarcă Ra’hel, demonul acesta avea glasul foarte dulce şi ochii foarte duioşi.

În fond, Ra’hel poate că nu era chiar atât de nemulţumită de dispariţia lui Tahoser. Păstra doar pentru ea inima pe care se învoise să o împartă cu alta, şi rămânea şi cu gloria de a fi acceptat acest sacrificiu.

Sub pretextul că se duce după provizii, Thamar ieşi şi se îndreptă spre palatul regelui de a cărui făgăduială cupiditatea ei nu uitase; se înarmase cu un sac mare de pânză cenuşie ca să îl umple cu aur.

Când se înfăţişă la poarta palatului, soldaţii nu o mai bătură ca prima oară; de-acum se bucura de mare trecere şi ofiţerul de strajă porunci numaidecât să fie lăsată să treacă. Timoft o conduse la Faraon. Când o zări pe mârşava bătrână care se căţăra spre tronul lui ca o insectă pe jumătate

strivită, regele îşi aduse aminte de promisiunea lui şi dădu ordin să-i dea drumul evreicei într-una dintre camerele de granit şi să fie lăsată să ia atâta aur cât poate să ducă.

Timoft, în care Faraonul avea încredere şi care cunoştea secretul închizătorii, deschise uşa de piatră. Mormanul uriaş de aur scânteie sub o rază de soare; dar strălucirea metalului nu fu mai scânteietoare decât privirea bătrânei; pupilele i se îngălbeniră şi luciră într-un mod straniu. După câteva minute de contemplaţie năucă, îşi suflecă mânecile tunicii peticite, dezgolindu-şi braţele uscate încreţite la încheieturi pe care muşchii se încolăceau ca nişte frânghii; apoi îşi desfăcu şi îşi strânse degetele încovoiate ca nişte gheare de grifon şi se năpusti asupra grămezii de shekeli[36] de aur cu o aviditate sălbatică şi bestială.

Se scufunda în lingouri până la umeri, le ridica, le învârtea, le rostogolea, le făcea să sară; buzele îi tremurau, nările îi fremătau şi şira spinării îi era străbătută de fiori. Ameţită, înnebunită, plină de neastâmpăr, şi scuturată de hohote spasmodice de râs, arunca pumni de aur în sac zicând: „încă! încă! încă!" în aşa fel încât curând îl umplu ochi. Timoft, amuzat de spectacol, o lăsă în voia ei, neimaginându-şi că această arătare numai piele şi oase ar fi putut urni din loc greutatea enormă; dar Thamar legă cu o frânghie gura sacului şi, lăsându-l cu gura căscată pe egiptean, şi-l săltă în spinare. Avariţia îi dădea acestui schelet şubrezit puteri nebănuite: toţi muşchii, toţi nervii, toate fibrele braţelor, gâtului, umerilor, întinse gata-gata să se rupă, susţineau o masă de metal care l-ar fi făcut să se încovoaie chiar şi pe cel mai voinic hamal din rasa Nahasi; cu capul aplecat ca acela al unui bou când brăzdarul plugului întâlneşte o piatră, Thamar ieşi împleticindu-se din palat, izbindu-se de ziduri, mergând aproape în patru labe, căci, adesea, se sprijinea cu mâinile de pământ ca să nu fie strivită de povara ei; dar, în sfârşit, ieşi, iar acum încărcătura de aur îi aparţinea în mod legitim.

Gâfâind, istovită, acoperită de sudoare, cu spinarea stâlcită şi degetele zdrobite, se aşeză fericită pe preţiosul ei sac şi niciodată un scaun nu i se păru mai moale.

După ceva vreme zări doi israeliţi care treceau cu o targa, după ce cameră cine ştie ce greutate; îi chemă şi, făgăduindu-le o răsplată pe cinste, îi convinse să încarce sacul şi să o urmeze.

Cei doi israeliţi, călăuziţi de Thamar, o porniră pe străzile Tebei, ajunseră pe locurile virane presărate cu bordeie de lut şi depuseră sacul într-unui dintre ele. Thamar le dădu, deşi bodogănind, răsplata făgăduită.

În timpul acesta, Tahoser fusese instalată într-un apartament splendid, un apartament regesc, la fel de frumos ca acela al Faraonului. Coloane elegante cu capiteluri în formă de floare de lotus susţineau plafonul înstelat, care încadra o cornişă cu palmete albastre pictate pe un fond lăcuit cu aur; panouri de un liliachiu delicat, cu firişoare verzi la capătul cărora se aflau muguri de flori, îşi desenau simetria pe pereţi. O rogojină fină acoperea dalele; canapele încrustate cu plăcuţe de metal alternând cu emailuri, garnisite cu ţesături negre presărate cu cercuri roşii, fotolii cu picioare de leu a căror pernă se revărsa peste spetează, scaune fără spetează în formă de gâturi de lebădă înlănţuite; grămezi de perne pătrate din piele roşie umplute cu scaieţi uscaţi, scaune pe care se puteau aşeza două persoane, mese din esenţe rare susţinute de statui de captivi asiatici alcătuiau mobilierul.

Pe socluri bogat sculptate erau aşezate vase mari şi vase cu două toarte pentru vin, de o valoare nepreţuită, munca fiind mai scumpă decât aurul din care erau făcute. Unul dintre ele, subţiat la bază, era susţinut de două capete de cai acoperite de hamurile lor cu ciucuri. Două tulpini de lotus care se lăsau, pline de graţie, peste două rozase[37] formau toartele: nişte ibecşi atingeau capacul cu urechile şi coarnele, iar pe pereţii vasului alergau, urmărite printre trestii, gazele.

Un altul, nu mai puţin ciudat, avea drept capac un cap monstruos al lui Tifon cu creştetul acoperit de ramuri de palmier şi rânjind între două vipere; pereţii erau împodobiţi cu frunze şi zone cu denticuli[38].

Unul dintre vasele cu două toarte, care înălţa în aer două personaje îmbrăcate în veşminte largi ce susţineau cu o mână toarta şi cu alta baza vasului, uimea prin dimensiunile enorme, prin valoarea şi perfecţiunea ornamentelor.

Celălalt, mai simplu şi cu o formă mai pură poate, se lărgea graţios, iar nişte şacali, punându-şi labele pe marginea lui ca pentru a bea din el, îi conturau toartele cu trupurile lor zvelte şi suple.

Oglinzi de metal înconjurate de figuri diforme, ca pentru a oferi frumuseţii care se privea în ele plăcerea contrastului, sipete din lemn de cedru sau de sicomor ornamentate şi pictate, sipete din lut emailat, vase în formă de urcioare din alabastru, onix şi sticlă, cutii cu mirodenii dovedeau dărnicia Faraonului în ceea ce o privea pe Tahoser.

Cu obiectele de preţ care înnobilau această încăpere s-ar fi putut răscumpăra un imperiu.

Aşezată într-un jilţ de fildeş, Tahoser se uita la ţesăturile şi bijuteriile pe care i le arătau tinere fete goale ce împrăştiau bogăţiile din sipete.

Tahoser ieşise din baie, şi uleiurile aromate cu care o frecaseră făcuseră şi mai suplă pielea ei fragedă şi fină. Carnea ei avea străluciri de agată şi părea că lumina străbate prin ea. Era de o frumuseţe supraomenească şi, când îşi aţinti în metalul lustruit ochii învioraţi de antimoniu, nu se putu abţine să nu surâdă imaginii ei.

O rochie largă de gaz învăluia frumosul ei trup fără să îl ascundă, şi singura ei podoabă era un colier din inimi de lapislazuli, despărţite de cruciuliţe şi mărgele de aur.

Faraonul apăru în pragul încăperii; o viperă de aur îi strângea părul des şi un *calasiris* ale cărui pliuri strânse în faţă formau un triunghi îi acoperea corpul de la mijloc până la genunchi. Un singur grumăjer îi înconjura gâtul cu muşchi neînvinşi.

Zărindu-l pe rege, Tahoser vru să se ridice din jilţ şi să se prosterneze; dar Faraonul veni la ea, o ridică şi o făcu să se aşeze.

— Nu te umili astfel, Tahoser, îi zise el cu voce blândă, vreau să fii egala mea; m-am plictisit să fiu singur în univers; deşi sunt atotputernic şi eşti în stăpânirea mea, voi aştepta să mă iubeşti ca şi cum aş fi doar un bărbat. Leapădă orice teamă; fii o femeie cu voinţa ei, simpatiile ei, antipatiile ei, capriciile ei, aşa cum nu am văzut niciodată; dar când inima ta va bate, în sfârşit, pentru mine, întinde-mi, ca să ştiu, când voi intra în camera ta, floarea de lotus ce o porţi în păr.

Oricât încercă el să o împiedice, Tahoser se aruncă la picioarele Faraonului şi lăsă să-i cadă o lacrimă.

„De ce gândul meu este numai la Poeri?” îşi spuse ea, reluându-şi locul în jilţul de sidef.

Timoft, punând o mână pe pământ iar pe cealaltă ducând-o la cap, pătrunse în cameră.

— Rege, spuse el, un personaj misterios cere să îţi vorbească. Barba imensă îi atârnă până la mijloc; pe fruntea pleşuvă are două coarne strălucitoare și în ochi îi ard flăcări. O putere necunoscută îl precede, căci toate străjile se dau în lături din calea lui şi toate uşile i se deschid. Trebuie să faci ceea ce îţi spune, aşa că am venit la tine în toiul plăcerilor tale, chiar dacă îmi vei pedepsi cu moarte îndrăzneala.

— Cum se numeşte? întrebă regele. Timoft răspunse:

— Moise.

XV.

Regele trecu în altă sală ca să îl primească pe Moise, şi se aşeză pe un tron ale cărui braţe reprezentau doi lei; îşi puse la gât un pectoral amplu, apucă sceptrul şi îşi impuse o atitudine trufaşă şi nepăsătoare.

Apăru Moise; un alt evreu, pe nume Aaron, îl însoţea.

Oricât de impunător ar fi fost Faraonul pe tronul său de aur, înconjurat de *oeris*-i şi de slujitori cu evantaie, în sala înaltă cu coloane enorme, pe fundalul picturilor ce înfăţişau faptele de glorie ale strămoşilor săi şi ale lui însuşi, Moise nu era mai puţin măreţ: maiestatea vârstei era, la el, la fel ca maiestatea unui rege; deşi avea optzeci şi patru de ani, arăta ca un bărbat în plină putere, nimic nu trăda declinul senilităţii. Ridurile de pe frunte şi de pe obraji, parcă săpate cu dalta în granit, îl făceau venerabil, fără să mărturisească numărul anilor; muşchi încă puternici legau gâtul cafeniu şi încreţit de umerii solizi, şi o reţea deasă de vine se răsucea pe mâinile ce nu erau scuturate de tremurul atât de obişnuit la bătrâni. Un suflet mai energic decât sufletul omenesc îi punea în mişcare trupul, şi pe faţa sa strălucea, chiar şi în întuneric, o lumină ciudată. Ai fi zis că sunt razele unui soare invizibil.

Fără să se prosterneze, aşa cum era obiceiul atunci când te apropiai de rege, Moise înainta spre tronul Faraonului şi îi spuse:

— Aşa a grăit Cel Veşnic, Dumnezeul Israelului: „Lasă poporul meu să se ducă, ca să mă proslăvească în pustiu”.

Faraonul răspunse:

— Cine este Cel Veşnic de al cărui glas trebuie să ascult şi să las Israelul să plece? Nu îl cunosc pe acest Veşnic şi nu am să las Israelul să plece.

Fără să se lase intimidat de cuvintele regelui, bătrânul cel înalt repetă răspicat, căci se vindecase de vechiul lui beteşug şi nu se mai bâlbâia:

— Dumnezeul evreilor ni s-a arătat nouă. Aşa că vrem să mergem la o depărtare de trei zile în pustiu şi să-i aducem jertfe Celui Veşnic, Dumnezeul nostru, de teamă să nu abată asupra noastră ciuma, ori războiul.

Aaron întări printr-un semn de încuviinţare cererea lui Moise.

— De ce nu lăsaţi poporul să-şi vadă de îndatoririle lui? răspunse Faraonul. Duceţi-vă la treburile voastre. Din fericire pentru voi, astăzi sunt bine dispus şi îngăduitor, altfel aş fi putut porunci să fiţi bătuţi cu nuielele, să vi se taie nasul şi urechile şi să fiţi aruncaţi de vii în bazinul crocodililor. Aflaţi că, o spun ca să vi se întipărească o dată pentru totdeauna în minte, nu există alt zeu în afara lui Amon-Ra, fiinţa supremă şi primordială, bărbat

şi femeie totodată, propriul său tată şi propria sa mamă, al cărei soţ de asemenea este; din el se trag toţi ceilalţi zei care leagă cerul şi pământul şi care nu simt decât formele acestor două principii constitutive; înţelepţii o ştiu, şi preoţii care au cercetat multă vreme misterele în colegii şi îi adâncul templelor consacrate acestor diverse reprezentări. Nu invocaţi, aşadar, un alt zeu născocit de voi pentru a-i tulbura pe evrei, împingându-i la revoltă şi împiedicându-i să-şi îndeplinească îndatoririle. Pentru mine este limpede, ritualul de sacrificiu este doar un pretext uşor de ghicit: vreţi, de fapt, să fugiţi; pieriţi din faţa mea şi continuaţi să modelaţi argila pentru edificiile mele regale şi sacerdotale, pentru piramidele, palatele şi zidurile mele. Plecaţi, am spus.

Moise, văzând că nu îl poate impresiona pe rege şi că, dacă ar insista, i-ar stârni mânia, se retrase, urmat de Aaron, consternat.

— Am ascultat de porunca Celui Veşnic, îi spuse Moise tovarăşului său după ce trecură de pilon, dar Faraonul s-a dovedit insensibil la spusele mele, ca şi cum aş fi vorbit cu acei oameni de granit aşezaţi pe tronuri la porţile palatelor, sau cu acei idoli cu cap de câine, de maimuţă, sau de vultur pe care îi proslăvesc preoţii în adâncul sanctuarelor. Ce vom răspunde poporului când ne va întreba despre rezultatul misiunii noastre?

Temându-se ca evreii, îndemnaţi de Moise, să nu aibă de gând să îşi scuture jugul, Faraonul îi puse să muncească şi mai din greu, şi nu le mai dădu paie să le amestece în cărămizile lor. De aceea copiii Israelului se împrăştiară în întreg Egiptul smulgând paiele şi blestemându-i pe perceptori, căci acum o duceau şi mai greu şi spuneau că poveţele lui Moise îi făcuseră să fie şi mai nenorociţi.

Într-o zi, Moise şi Aaron se înfăţişară din nou la palat şi îl somară încă o dată pe rege să-i lase pe evrei să plece, pentru a-i aduce jertfe Celui Veşnic în pustiu.

— Cine îmi dovedeşte, răspunse Faraonul, că într-adevăr Cel Veşnic v-a trimis la mine să îmi spuneţi aceste lucruri şi că nu sunteţi, aşa cum îmi închipui, nişte şarlatani josnici?

Aaron îşi aruncă bastonul în faţa regelui şi lemnul începu să se răsucească, să se legene, să se acopere de solzi, să dea din cap şi din coadă, să se ridice şi să scoată şuierături înspăimântătoare. Bastonul se prefăcuse în şarpe. Îşi făcea inelele să foşnească pe dale, îşi umfla guşa, îşi învârtea limba despicată şi, rostogolindu-şi ochii roşii, părea să-şi aleagă victima pe care urma să o muşte.

Oeris-ii şi servitorii aşezaţi în jurul tronului înlemniseră de spaimă văzând minunea aceasta. Cei mai curajoşi îşi trăseseră pe jumătate sabia din teacă.

Dar Faraonul nu se pierdu deloc cu firea, un surâs dispreţuitor îi înflori pe buze şi spuse:

— Iată ceea ce ştiţi voi să faceţi. Miracolul este neînsemnat, iar efectul este ieftin. Să vină înţelepţii mei, magicienii şi hieroglifiţii.

Veniră: erau nişte personaje cu o înfăţişare extraordinară şi misterioasă: cu capul ras, încălţaţi cu sandale, înveşmântaţi cu robe lungi de in, ţinând în mână bastoane gravate cu hieroglife: erau tineri şi uscaţi ca nişte mumii, din pricina ceasurilor de veghe, de studiu şi de austeritate; oboseala iniţierilor succesive se citea pe chipurile lor pe care doar ochii păreau vii.

Se orânduiră în şir în faţa tronului Faraonului, fără să se sinchisească de şarpele care zvâcnea, se târa şi şuiera.

— Puteţi, zise regele, să vă prefaceţi bastoanele în reptile, aşa cum tocmai a făcut Aaron?

— O, rege! Doar pentru joaca asta de copil, zise cel mai în vârstă din ceată, ne-ai făcut să venim din adâncul încăperilor secrete în care, sub plafoane presărate cu stele, la lumina lămpilor, visăm aplecaţi asupra unor papirusuri indescifrabile, îngenuncheaţi în faţa stelelor hieroglifice cu sens ascuns şi profund, dezlegând tainele naturii, calculând forţa numerelor, întinzând mâna noastră tremurătoare spre marginea vălului măreţei Isis? Lasă-ne să ne întoarcem, căci viaţa este scurtă şi de-abia are timp înţeleptul să-i spună învăţăcelului tot ceea ce are de spus; lasă-ne să ne întoarcem la lucrările noastre; primul jongler ce-ţi iese în cale, îmblânzitorul de şerpi care cântă în pieţe sunt de ajuns ca să te mulţumească.

— Ennana, fă ceea ce doresc, îi spuse Faraonul şefului *hieroglifiţilor* şi magicienilor.

Bătrânul Ennana se întoarse spre consiliul înţelepţilor care stăteau în picioare, nemişcaţi, adânciţi deja în abisul meditaţiilor.

— Aruncaţi-vă bastoanele pe jos şi rostiţi în şoaptă cuvântul magic.

Bastoanele căzură laolaltă, cu un zgomot sec, pe dale, şi înţelepţii îşi reluară poziţia verticală, asemănători statuilor sprijinite de stâlpii templelor; nici nu catadicseau măcar să privească la picioarele lor, să vadă dacă minunea se împlinea, într-atât de siguri erau de puterea formulei deţinute de ei.

Şi atunci avu loc un spectacol ciudat şi înfricoşător: bastoanele se răsuciră ca ramurile de lemn verde aruncate pe foc; extremităţile lor se turtiră ca nişte capete, se subţiară ca nişte cozi; unele rămaseră netede, altele se acoperiră cu solzi, după cum era soiul şarpelui. Unul colcăia, altul se târa, altul şuiera, altul se năpustea şi se încolăcea în mod hidos. Erau vipere purtând semnul unui vârf de lance în frunte, vipere-cu-corn cu protuberante ameninţătoare, hidre verzui şi vâscoase, aspide cu colţi mobili, trigonocefali galbeni, şerpi orbi, sau şerpi de sticlă, şerpi-cu-clopoţei cu botul scurt, cu înveliş negricios, făcând să sune oscioarele cozii; şerpi cu două capete mergând înainte şi de-a-ndăratelea, şerpi boa deschizându-şi botul larg în stare să înghită boul Apis; şerpi cu ochii înconjuraţi de discuri ca aceia ai bufniţei: pardoseala sălii era acoperită de ei.

Tahoser, care stătea pe tron alături de Faraon, îşi ridică picioarele frumoase şi şi le strânse sub ea, albă la faţă de spaimă.

— Ei bine, îi zise Faraonul lui Moise, vezi că ştiinţa *hieroglifiţilor* mei o egalează, sau chiar o depăşeşte pe a ta: bastoanele lor s-au prefăcut în şerpi, ca şi cel al lui Aaron.

Moise întinse mâna şi şarpele lui Aaron se năpusti spre cele douăzeci şi patru de reptile. Lupta nu fu lungă: înghiţi repede înfricoşătoarele animale, creaţii reale sau aparente ale înţelepţilor Egiptului, apoi îşi reluă forma de baston.

Deznodământul acesta păru să îl uimească pe Ennana. Plecă fruntea, reflectă şi zise ca un om care şi-a schimbat gândul:

— Voi găsi cuvântul şi semnul. Am interpretat greşit a patra hieroglifă din al cincilea rând vertical în care se află descântecul şerpilor… O, rege! Mai ai nevoie de noi? întrebă cu glas răsunător şeful *hieroglifiţilor*. Ard de nerăbdare să reiau lectura lui Hermes Trismegistul, care cuprinde o mulţime de secrete, nu scamatorii ca aceasta.

Faraonul îi făcu semn bătrânului că se poate retrage şi tăcutul cortegiu reintră în adâncurile palatului. Regele se întoarse în gineceu împreună cu Tahoser. Fiica preotului, înspăimântată de tot ceea ce văzuse şi încă tremurând, îngenunche şi îi spuse:

— O, Faraonule, nu te temi să stârneşti, cu încăpăţânarea ta, mânia acelui zeu necunoscut căruia israeliţii vor să îi aducă jertfe în deşert, la trei zile depărtare? Lasă-i pe Moise şi pe evreii lui să se ducă să împlinească ritualul, căci, poate, Cel Veşnic, cum îi spun ei, va pune la grea încercare pământul Egiptului şi ne va aduce moartea.

— Cum! Te-ai speriat de jongleria asta cu reptile! răspunse Faraonul. N-ai văzut că şi bastoanele înţelepţilor mei s-au prefăcut în şerpi?
— Da, dar şarpele lui Aaron i-a înghiţit pe toţi, şi ăsta-i un semn rău.
— Ce importanţă are? Nu sunt eu favoritul lui Fre, preferatul lui Amon-Ra? Nu am eu sub sandale efigia popoarelor învinse? Dintr-o singură suflare a mea voi mătura, când voi dori, toată stirpea ebraică, şi o să vedem noi atunci dacă Dumnezeul lor va fi în stare să îi ocrotească!
— Ia seama, Faraonule, zise Tahoser, care îşi adusese aminte de cuvintele lui Poeri despre puterea lui Iehova; nu lăsa orgoliul să îţi asprească inima. Acest Moise şi acest Aaron mă înspăimântă; dacă îndrăznesc să îţi înfrunte mânia, înseamnă că sunt apăraţi de un zeu cu adevărat puternic!
— Dacă zeul lor ar fi avut atâta putere, spuse Faraonul răspunzând temerii exprimate de Tahoser, i-ar fi lăsat astfel, captivi, umiliţi şi încovoiaţi ca vitele de povară puşi la muncile cele mai grele? Să uităm, deci, de aceste miracole fără rost şi să trăim în pace. Gândeşte-te, mai degrabă, la dragostea pe care ţi-o port şi gândeşte-te că Faraonul are mai multă putere decât Cel Veşnic, zeul iluzoriu al evreilor. —Da, tu eşti cuceritorul popoarelor, stăpânul tronurilor, iar în faţa ta oamenii sunt ca grăunţele de nisip pe care le împrăştie vântul din sud; ştiu, replică Tahoser.
— Şi, totuşi, nu te pot face să mă iubeşti, zise Faraonul surâzând.
— Ibexului îi e frică de leu, porumbiţa se teme de uliu, ochiul se fereşte de soare şi privirea mea nu te vede, deocamdată, decât străbătând spaima şi strălucirea; îi trebuie multă vreme slăbiciunii omeneşti să se obişnuiască cu măreţia unui rege. Întotdeauna un zeu înspăimântă o muritoare.
— Mă faci să îmi pară rău, Tahoser, că nu sunt primul venit, un oeris, un monah, un preot, un agricultor, sau încă şi mai puţin. Dar pentru că nu ştiu cum să fac din rege un om de rând, pot să fac din femeie o regină şi să înnod vipera de aur pe fruntea ta încântătoare. Reginei nu îi va mai fi frică de rege.
— Chiar şi atunci când îmi ceri să mă aşez lângă tine, pe tronul tău, gândurile mele rămân îngenuncheate la picioarele tale. Dar eşti atât de bun, în ciuda frumuseţii tale mai presus de aceea a unui om, a puterii tale nemărginite şi a strălucirii tale orbitoare încât, poate, inima mea va căpăta curaj şi va îndrăzni să bată alături de a ta.
Astfel stăteau la taifas Faraonul şi Tahoser; fiica preotului nu îl putea uita pe Poeri şi încerca să câştige timp lăsând o oarecare speranţă pasiunii regelui. Să fugă din palat, să pornească din nou în căutarea tânărului evreu

era un lucru imposibil. Poeri, de altfel, mai degrabă accepta dragostea ei, decât o împărtăşea. Ra'hel, în ciuda generozităţii ei, era o rivală primejdioasă, şi apoi, tandreţea Faraonului o înduioşa pe fiica preotului; şi-ar fi dorit să îl iubească şi poate că era mai aproape de asta decât credea.

XVI.

La câteva zile după aceea, Faraonul mergea de-a lungul Nilului în picioare în car, urmat de suită; se ducea să vadă până unde avea să crească fluviul, când, în mijlocul drumului, îi apărură în cale, ca două năluci, Aaron şi Moise. Regele îşi opri cu greu caii care deja împroşcaseră cu spumă pieptul bătrânului cel înalt care nu se clinti, însă, din loc.

Moise, cu glas domol şi solemn, îşi repetă rugămintea fierbinte.

— Dovedeşte, printr-un miracol, puterea Dumnezeului tău, răspunse regele, şi îţi voi face favoarea să fiu de acord.

Întorcându-se spre Aaron care îl urma la câţiva paşi, Moise spuse:

— Ia-ţi bastonul şi întinde braţul peste apele egiptenilor, peste râurile, peste fluviile lor, peste lacurile lor şi peste toate locurile unde se află strânsă apă; să se prefacă în sânge; să fie sânge pe întreg pământul Egiptului, chiar şi în vasele de lemn şi de piatră.

Aaron îşi învârti bastonul şi lovi cu el apa fluviului.

Suita Faraonului aştepta neliniştită la culme rezultatul. Regele, care avea o inimă de bronz într-un piept de granit, surâdea dispreţuitor, încrezându-se în erudiţia *hieroglifiţilor* săi pentru a-i readuce la tăcere pe aceşti magicieni străini.

De îndată ce bastonul evreului, acelaşi baston care fusese şarpe, lovi fluviul, apele începură să se tulbure şi să fiarbă, culoarea lor mâloasă se modifică sensibil; tonuri roşiatice se amestecară în ea, apoi căpătă toată o întunecată culoare purpurie, şi Nilul arăta ca un fluviu de sânge rostogolindu-şi valurile stacojii şi stropind malurile cu o spumă trandafirie. Ai fi zis că în el se oglindeşte un incendiu imens, sau un cer brăzdat de fulgere; dar atmosfera era calmă. Teba nu era mistuită de flăcări, iar albastrul neclintit al cerului se întindea peste această pânză de apă înroşită, pătată ici şi colo de burţile albe ale peştilor morţi. Crocodili mari acoperiţi de solzi, ajutându-se de labele lor îndoite, ţâşneau din fluviu pe ţărm şi hipopotami greoi, asemănători cu nişte blocuri de granit roz pătate de mici insule de muşchi negru, fugeau prin stuf sau îşi ridicau deasupra fluviului boturile enorme pentru că nu mai puteau respira în apa aceasta sângerie.

Canalele, heleşteiele, bazinele căpătaseră aceeaşi tentă, şi cupele pline cu apă erau roşii precum vasele de sacrificiu în care se strânge sângele victimelor.

Faraonul nu se arătă uimit de această minune şi le zise celor doi evrei:

— Miracolul acesta ar putea înspăimânta o populaţie credulă şi ignorantă; dar pentru mine nu este nimic care să mă surprindă. Să fie chemaţi Ennana şi Consiliul înţelepţilor; vor face şi ei această scamatorie.

Hieroglifiţii veniră cu şeful lor în frunte: Ennana aruncă o privire asupra fluviului pe suprafaţa căruia se rostogoleau valuri purpurii şi îşi dădu seama despre ce era vorba.

— Fă ca totul să fie ca înainte, îi spuse el tovarăşului lui Moise, ca să refac vraja ta.

Aaron lovi din nou fluviul, care-şi recapătă numaidecât culoarea naturală.

Ennana făcu un semn de încuviinţare, ca un savant imparţial care apreciază îndemânarea unui confrate. Considera treaba bine făcută pentru unul care nu avusese, ca el, avantajul de a studia înţelepciunea în camerele misterioase ale Labirintului, în care doar câţiva iniţiaţi pot pătrunde, într-atât de dificile sunt încercările la care sunt supuşi.

— Acum, zise el, e rândul meu.

Şi îşi întinse deasupra Nilului bastonul gravat cu semne hieroglifice, mormăind câteva cuvinte dintr-o limbă atât de veche încât probabil că nu mai era înţeleasă încă de pe vremea lui Menes, primul rege al Egiptului; o limbă de sfinx cu silabe de granit.

O imensă pânză de apă roşie se întinse de la un mal la celălalt, şi Nilul începu să-şi îndrepte din nou undele sângerii spre mare.

Cei douăzeci şi patru de *hieroglifiţi* îl salutară pe rege ca şi cum se pregăteau să se retragă.

— Rămâneţi, spuse Faraonul. N-ai altă dovadă a misiunii tale să-mi dai, decât aceasta? înţelepţii mei, după cum vezi, îţi imită destul de bine minunile.

Fără să pară descurajat de cuvintele ironice ale regelui, Moise îi spuse:

— În şapte zile, dacă nu te-ai hotărât să-i laşi pe israeliţi să meargă în pustiu pentru a aduce jertfe Celui Veşnic, potrivit datinilor lor, mă voi întoarce şi voi înfăptui un alt miracol în faţa ta.

După şapte zile, Moise reapăru. Îi spuse slujitorului său, Aaron, vorbele Celui Veşnic:

— Întinde-ţi mâna în care ai bastonul peste râuri, fluvii şi iazuri, şi fi broaştele să urce pe pământul Egiptului.

De îndată ce Aaron făcu acest gest, din fluviu, din canale, din mlaştini ţâşniră milioane de broaşte; acoperiră câmpurile şi drumurile, ţopăiră pe treptele templelor şi palatelor, invadând sanctuarele şi camerele cele mai retrase; şi mereu noi mulţimi veneau după cele dinainte: erau în case, în copai, în cuptoare, în cufere; nu mai puteai să calci nicăieri fără să striveşti vreuna; împinse parcă de nişte arcuri, ţi se băgau printre picioare, la dreapta, la stânga, înainte, în spate. Cât vedeai cu ochii le zăreai plescăind, sărind, trecând unele peste altele, căci deja nu mai aveau loc, şi rândurile lor se îndesau, se îngroşau, se îngrămădeau; nenumăratele lor dosuri verzi alcătuiau, peste câmp, o pajişte pe care, în loc de flori, străluceau ochii lor galbeni. Animalele, cai, măgari, capre, o luaseră la goană, speriate şi indignate, dar nu aveau cum să scape de foiala lor dezgustătoare.

Faraonul, care contempla din pragul palatului, cu un aer plictisit şi scârbit, marea aceasta de broaşte, strivea câte putea cu vârful sceptrului sau cu sandaua lui încovoiată. Trudă zadarnică! Nou-venitele, ieşite nu se ştie de unde, le luau locul celor moarte, colcăind şi mai şi, orăcăind şi mai şi, şi mai scârnave, şi mai râcâitoare, şi mai neruşinate, făcând să le iasă în afară şira spinării, holbându-se la el cu ochii lor mari şi rotunzi, *răşchirându-şi* degetele palmate, încreţindu-şi guşile puhave. Josnicele animale păreau înzestrate cu inteligenţă şi rândurile lor erau mai dense în jurul regelui decât în oricare altă parte. Valurile forfotitoare urcau, urcau mereu; pe genunchii coloşilor, pe cornişele pilonilor, pe spatele sfincşilor şi *criosfincşilor*, pe antablamentul templelor, pe umerii zeilor, pe *piramidioanele* obeliscurilor, scârboasele gângănii, cu dosul umflat, cu labele îndoite, ocupaseră poziţii pretutindeni; ibişii, care, la început, încântaţi de această pomană căzută din cer, le pescuiau cu ciocurile lor lungi şi le înghiţeau cu sutele, începeau să se alarmeze din pricina acestei invazii fără sfârşit, şi se înălţau în văzduh pocnind din fălci.

Aaron şi Moise triumfau; Ennana, convocat, părea să reflecteze. Cu degetele duse la fruntea pleşuvă, cu ochii pe jumătate închişi, ai fi zis că sapă adânc în memorie, căutând o formulă magică uitată.

Faraonul, neliniştit, se întoarse spre el.

— Ei bine, Ennana! De atâta visare ţi-ai pierdut minţile şi minunea aceasta este mai presus de ştiinţa ta?

— Nicidecum, o, rege; dar când masori infinitul, când cântăreşti veşnicia, când buchiseşti ceea ce este de neînţeles, ţi se poate întâmpla să nu ai prezent în minte cuvântul bizar cu care porunceşti reptilelor, le faci să apară sau să dispară. Uită-te bine! Toată această vermină se va spulbera.

Bătrânul *hieroglifit* îşi agită bagheta şi rosti foarte încet câteva silabe.

Cât ai clipi din ochi, câmpurile, pieţele, drumurile, cheiurile fluviului, străzile oraşului, curţile palatelor, odăile caselor fură măturate de oaspeţii lor *orăcăitori* şi readuse la starea lor dinainte.

Regele surâse, mândru de iscusinţa magicienilor săi.

— Nu este îndeajuns că am făcut să se risipească vraja lui Aaron, zise Ennana, o să o aduc înapoi.

Ennana îşi agită bagheta în sens invers şi rosti foarte încet formula de la coadă la cap.

Cât ai clipi din ochi, broaştele năvăliră din nou, în număr şi mai mare, ţopăind şi orăcăind de zor; acoperiră întreg pământul, dar Aaron îşi întinse bastonul şi magicianul Egiptului nu mai izbuti să împrăştie invazia provocată de farmecele sale. În zadar rosti încă o dată cuvintele misterioase, incantaţia îşi pierduse puterea.

Consiliul *hieroglifiţilor* se retrase, frământându-şi mintea încurcat, urmărit de neîndurătoarele dobitoace. Sprâncenele Faraonului se contractară de furie; dar rămase neînduplecat şi nu vru să dea curs solicitării lui Moise. Orgoliul său încercă să lupte până la capăt împotriva Dumnezeului necunoscut al Israelului.

Până la urmă, văzând că nu se poate descotorosi cu niciun chip de oribilele vietăţi, Faraonul îi promise lui Moise, dacă acesta intervenea în favoarea sa pe lângă Dumnezeul lui, să acorde evreilor libertatea de a aduce jertfe în pustiu.

Broaştele muriră sau se întoarseră sub ape; dar Faraonul îşi luă o povară pe suflet şi, în ciuda blândelor dojeni ale lui Tahoser, nu se ţinu de cuvânt.

Atunci, toate urgiile şi nenorocirile de pe lumea asta se abătură asupra Egiptului; o luptă nesăbuită se încinse între *hieroglifiţi* şi cei doi evrei ale căror minuni le repetau. Moise prefăcu tot colbul Egiptului în insecte, Ennana făcu la fel. Moise luă doi pumni de funingine şi îi azvârli spre cer în faţa Faraonului; şi, de îndată, o ciumă roşie şi flăcări arzătoare se lipiră de pielea poporului Egiptului, cruţându-i pe evrei.

— Imită minunea asta, răcni Faraonul scos din minţi de furie şi roşu de parcă i-ar fi bătut în faţă flăcările unui cuptor, adresându-se şefului

hieroglifiţilor.

— La ce bun? replică bătrânul pe un ton descurajat; mâna Necunoscutului este în toate acestea. Formulele noastre sunt fără efect împotriva acestei forţe necunoscute, nu o vor putea birui niciodată. Supune-te şi lasă-ne să ne întoarcem în singurătatea noastră ca să putem studia acest nou Zeu, să-l putem cerceta pe acest Veşnic mai puternic decât Amon-Ra, decât Osiris şi decât Tifon; ştiinţa Egiptului a fost învinsă; enigma pe care o păzeşte sfinxul nu are dezlegare şi marea Piramidă acoperă doar neantul enormului ei mister.

Cum Faraonul refuza în continuare să îi lase pe evrei să plece, toate vitele Egiptului fură lovite de moarte; israeliţii nu pierdură niciuna.

Un vânt dinspre sud se porni şi suflă toată noaptea, iar dimineaţa, când se făcu ziuă, un nor roşcat, imens acoperea cerul de la un cap la altul; prin ceaţa arămie soarele strălucea roşu ca un scut lucrat la forjă şi părea lipsit de raze.

Norul acesta era altfel decât ceilalţi nori; era viu, fremăta şi bătea din aripi şi se revărsa peste pământ nu în picături mari de ploaie, ci în roiuri de lăcuste roz, galbene şi verzi, mai numeroase decât firele de nisip din pustiul libian; se succedau în vârtejuri, ca paiele pe care le împrăştie furtuna; aerul se întunecase şi se îngroşase din pricina lor; astupau şanţurile, râpele, cursurile de apă, stingeau în năvala lor focurile aprinse ca să le distrugă; se izbeau de obstacole şi se îngrămădeau peste ele până le sfărâmau. De cum deschideai gura, înghiţeai una; se instalau în cutele veşmintelor, în păr, în nări; coloanele lor dese făceau carele să se întoarcă din drum, îl răsturnau pe trecătorul singuratic şi îl acopereau curând; armata lor formidabilă înainta sărind şi bătând din aripi pe pământul Egiptului, de la cataracte până în deltă, ocupând un teritoriu imens, secerând iarba, prefăcând copacii în schelete, devorând plantele până la rădăcină, lăsând în urma lor o suprafaţă goală şi bătătorită ca o arie.

La rugămintea Faraonului, Moise făcu să se oprească urgia; un vânt dinspre vest, bătând cu furie, luă cu el toate lăcustele ducându-le în Marea Algelor; dar inima aceasta încăpăţânată, mai tare decât bronzul, porfirul şi bazaltul, nu se predă încă.

O grindină, năpastă necunoscută în Egipt, căzu din cer, însoţită de fulgere orbitoare şi de tunete asurzitoare, cu boabe enorme, făcând bucăţi totul, zdrobind totul, culcând grâul la pământ ca o seceră; apoi o beznă ca de smoală, de nepătruns, înspăimântătoare, în care lămpile se stingeau ca în

adâncurile hipogeelor lipsite de aer, îşi întinse norii grei peste acest pământ al Egiptului atât de bălai, atât de strălucitor, atât de auriu sub cerul de azur, în care noaptea este mai luminoasă decât ziua pe alte meleaguri. Poporul, înfricoşat, crezându-se deja înfăşurat în întunericul impenetrabil din mormânt, rătăcea de colo-colo, înaintând pe pipăite, sau se aşeza de-a lungul propileelor, scoţând ţipete plângăreţe şi sfâşiindu-şi veşmintele.

O noapte cumplită, noapte de groază şi de teroare, noapte a stafiilor, se abătu asupra întregului Egipt, intrând în fiecare casă a cărei uşă nu era însemnată cu roşu, şi toţi primii născuţi băieţi muriră, fiul Faraonului la fel ca şi fiul celui mai de pe urmă îmbălsămător; iar regele, în ciuda tuturor acestor nenorociri, nu voia să cedeze.

Stătea în adâncul palatului, departe de oameni, tăcut, privind trupul fiului său întins pe patul funebru cu picioare de şacal, fără să simtă lacrimile cu care Tahoser îi scălda mâinile.

Moise apăru în prag fără ca nimeni să îl anunţe, pentru că slujitorii fugiseră care încotro, şi îşi repetă cererea cu o solemnitate imperturbabilă.

— Duceţi-vă! spuse în sfârşit Faraonul. Aduceţi-i jertfe Dumnezeului vostru în pustiu, aşa cum vreţi voi. Tahoser sări de gâtul regelui şi îi spuse:

— Acum te iubesc; eşti un om şi nu un zeu de granit.

XVII.

Faraonul nu îi răspunse lui Tahoser; rămăsese cu privirile-i întunecate aţintite asupra cadavrului fiului său, întâiul lui născut; orgoliul său neîmblânzit se revolta chiar supunându-se. În sufletul lui, nu credea încă în Cel Veşnic şi îşi explica suferinţele prin care trecuse Egiptul prin puterea lui Moise şi a lui Aaron, mai mare decât aceea a *hieroglifiţilor* lui. Firea aceasta crâncenă şi sălbatică era exasperată de ideea de a ceda; dar, chiar dacă ar fi vrut să-i oprească pe israeliţi, poporul său era atât de înspăimântat încât nu i-ar mai fi îngăduit să o facă; egiptenii, cu teama morţii în suflet, voiau să îi alunge pe aceşti străini aducători de nenorocire. Se îndepărtau de ei cu o spaimă superstiţioasă, şi atunci când evreul cel înalt trecea urmat de Aaron, până şi cei mai curajoşi se fereau din calea lor, temându-se de o nouă minune, şi îşi spuneau: „Oare nuiaua tovarăşului său se va preface iar în şarpe şi se va năpusti asupra noastră?”

Tahoser îl uitase, aşadar, pe Poeri, aruncându-se de gâtul Faraonului? Nicidecum; dar simţea cum se urzesc în acest suflet planuri de răzbunare şi de exterminare. Se temea de masacre în care ar fi putut pieri şi tânărul evreu şi blânda Ra’hel, de un măcel general care, de data asta, ar fi făcut să curgă

cu adevărat sânge în apele Nilului, şi încerca să domolească mânia regelui cu mângâieri şi vorbe dulci.

Cortegiul funebru veni să ia corpul tânărului prinţ ca să îl ducă în cartierul Memnonia, unde trebuia să aibă loc îmbălsămarea, care dura şaptezeci de zile. Faraonul privi abătut cum se îndepărtează cortegiul şi spuse, ca săgetat de o presimţire melancolică:

— Iată că nu mai am niciun fiu, Tahoser; dacă mor, tu vei fi regina Egiptului.

— De ce vorbeşti despre moarte? îl întrebă fiica preotului; vor trece ani după ani fără să lase nicio urmă pe trupul tău viguros, iar în jurul tău generaţiile vor cădea ca frunzele în jurul unui copac ce rămâne în picioare.

— Eu, invincibilul, nu am fost, oare, înfrânt? spuse Faraonul. Ce rost mai au basoreliefurile din temple şi palate care mă înfăţişează cu biciul şi sceptrul, trecând în carul meu peste cadavre, apucând de păr naţiunile cucerite, dacă sunt obligat să cedez în faţa vrăjilor a doi magicieni străini, dacă zeii, cărora le-am înălţat atâtea temple imense clădite pentru vecie, nu mă apără împotriva Dumnezeului necunoscut al acestui neam neînsemnat? Faima atotputerniciei mele a apus pentru totdeauna. Hieroglifiţii mei reduşi la tăcere mă părăsesc; poporul cârteşte; sunt doar o iluzie deşartă; am vrut şi nu am putut. Aveai toată dreptatea să o spui adineauri, Tahoser, iată-mă coborât la nivelul oamenilor. Dar, pentru că acum tu mă iubeşti, voi încerca să uit şi te voi lua de soţie atunci când ceremoniile funebre vor lua sfârşit.

Temându-se ca nu cumva Faraonul să revină asupra deciziei sale, evreii se grăbiră să se pregătească de plecare şi, curând, cohortele lor se puseră în mişcare, însoţite de o coloană de fum ziua, de flăcări noaptea. Se afundară în pustietăţile nisipoase dintre Nil şi Marea Algelor, ferindu-se de seminţiile care ar fi putut să se împotrivească trecerii lor.

Triburile defilară unul după altul prin faţa statuii de aramă făurite de magicieni, care are puterea de a-i opri pe sclavii care vor să fugă. Dar, de data asta, vraja, infailibilă de secole, nu mai avu niciun efect, Cel Veşnic o rupsese.

Mulţimea uriaşă înainta încet, acoperind pământul cu turmele ei, cu vitele de povară încărcate cu bogăţiile împrumutate de la egipteni, târând după ea tot calabalâcul unui popor care o porneşte la drum pe neaşteptate: ochiul omenesc nu putea ajunge nici până la capul, nici până la coada coloanei, care se pierdeau în cele două zări învăluite, ca într-o ceaţă, în nori groşi de praf.

Dacă cineva s-ar fi aşezat pe marginea drumului aşteptând să se scurgă toată gloata ar fi văzut soarele răsărind şi apunând nu numai o dată; treceau, treceau întruna.

Jertfa adusă Celui Veşnic era doar un pretext; Israelul părăsea pentru totdeauna pământul Egiptului, şi mumia lui Iosif, în sicriul ei pictat şi aurit, pleca şi ea pe umerii cărăuşilor care făceau cu schimbul.

Aşa că Faraonul se mânie cumplit şi hotărî să pornească în urmărirea evreilor. Porunci să se pregătească şase sute de care de război, îşi chemă căpeteniile, îşi strânse în jurul mijlocului cingătoarea lată din piele de crocodil, îşi umplu cele două tolbe ale carului său cu săgeţi şi suliţe lungi şi subţiri, îşi petrecu în jurul încheieturii brăţara de bronz care amortiza vibraţiile corzii şi se urni din loc, trăgând după sine o sumedenie de oşteni.

Furios şi înfricoşător, îşi îmboldea caii cu înverşunare, iar în spatele lui cele şase sute de care răsunau cu vuiet de bronz, ca nişte tunete terestre. Pedestraşii grăbeau pasul, dar nu puteau însoţi goana aceasta năvalnică.

Adesea, Faraonul era obligat să se oprească pentru a aştepta restul armatei sale. În timpul acestor popasuri lovea cu pumnul în marginea carului, fremăta de nerăbdare şi scrâşnea din dinţi. Se apleca cu ochii în zare, încercând să desluşească dincolo de nisipul ridicat de vânt triburile fugare ale evreilor, gândindu-se turbat de furie că fiecare oră făcea să crească distanţa care-i despărţea. Dacă nu l-ar fi împiedicat oeris-ii, ar fi ţinut-o mereu drept înainte, cu riscul de a se trezi singur împotriva unui neam întreg.

Nu mai străbăteau valea înverzită a Egiptului, ci câmpii presărate cu coline mişcătoare, încreţite de valuri ca faţa mării; pământul sfârtecat lăsa să i se vadă osemintele; roci scobite şi pietrificate în forme bizare, ca şi cum ar fi fost călcate în picioare de animale gigantice pe vremea când pământul era încă moale şi mâlos, iar lumea se ivea din haos, deformau suprafaţa şi întrerupeau din loc în loc, prin diferenţe bruşte de nivel, linia dreaptă a orizontului ce se contopea cu cerul într-o zonă de ceaţă trandafirie. La intervale enorme, palmierii îşi răsfirau evantaiele colbuite în apropierea unui izvor deseori secat, în nămolul căruia caii însetaţi scotoceau cu nările însângerate. Dar Faraonul, pentru care ploaia de foc ce se revărsa din cerul încins părea să nici nu existe, dădea numaidecât semnalul de plecare, şi bidiviii şi pedestraşii porneau din nou la drum. Carcase de boi, sau de animale de povară culcate într-o rână, deasupra cărora se roteau vulturii, marcau trecerea evreilor şi nu lăsau mânia regelui să se rătăcească.

O armată în stare de război, obişnuită cu drumurile, se mişcă mai iute decât un popor pribeag târând după el femei, copii, bătrâni, calabalâc, corturi; aşa că distanţa dintre trupele egiptene şi triburile israelite se micşora văzând cu ochii.

La Pi-ha'hirot, lângă Marea Algelor, egiptenii îi ajunseră din urmă pe evrei. Triburile îşi ridicaseră tabăra pe ţărm, şi când poporul văzu strălucind în soare carul Faraonului urmat de carele de lupta şi de armata acestuia, scoase un urlet de spaimă, începând să îl blesteme pe Moise care îi adusese la pieire.

Într-adevăr, situaţia era disperată.

În faţa evreilor, câmpul de luptă; în spate, marea adâncă.

Femeile se tăvăleau pe jos, rupându-şi hainele de pe ele, smulgându-şi părul din cap, lovindu-se cu pumnii în piept.

— De ce nu ne-ai lăsat în Egipt? Sclavia e mai puţin rea decât moartea. Ne-ai adus în pustiu să fim ucişi aici. Ţi-a fost teamă că nu avem destule morminte?

Astfel vocifera gloata întărâtată împotriva lui Moise, neclintit ca o stană de piatră: cei mai curajoşi îşi înşfăcaseră armele şi se pregăteau să se apere; dar învălmăşeala era cumplită şi carele de luptă năpustindu-se asupra mulţimii înnebunite aveau să facă prăpăd.

Moise îşi întinse bastonul spre mare, după ce îl invocă pe Cel Veşnic; atunci se săvârşi o minune pe care niciun *hieroglifit* nu ar fi putut să o repete. Se stârni un vânt dinspre răsărit ce, bătând năvalnic, despică apa Mării Algelor precum brăzdarul unui plug uriaş, aruncând la dreapta şi la stânga munţi săraţi încoronaţi de creste de spumă. Despărţite de năprasnica vijelie, care ar fi măturat piramidele ca pe nişte fire de praf, apele se înălţară ca nişte ziduri lichide, lăsând liber între ele un drum larg pe care puteai trece ca pe uscat; prin transparenţa lor puteai zări, ca în spatele unui perete gros de sticlă, monştrii marini zvârcolindu-se înspăimântaţi de lumina ce pogorâse asupra lor în misterul adâncurilor.

Triburile năvăliră pe această ieşire miraculoasă, torent uman revărsându-se printre două maluri abrupte de apă verde. Mişunau ca furnicile, pătând cu două milioane de puncte negre adâncul vânăt al genunii, lăsându-şi urmele în nămolul răscolit doar de pântecele leviathanilor[39].

Şi vântul îngrozitor sufla întruna, trecând pe deasupra capetelor evreilor, pe care i-ar fi culcat ca spicele la pământ, oprind în loc cu puterea lui

valurile ce se îngrămădeau vuind. Era răsuflarea Celui Veşnic care despica marea în două!

Înfricoşaţi de acest miracol, egiptenii pregetau să-i urmărească pe evrei; dar Faraonul, împins de curajul său trufaş pe care nimic nu îl putea birui, îşi struni caii care se cabrau şi se răsturnau pe oişte *sfichiuindu-i* cu biciul lui cu două curele, cu ochii injectaţi, cu buzele acoperite de o spumă subţire, mugind ca un leu căruia îi scapă prada. In cele din urmă îi hotărî să pătrundă pe acest drum atât de ciudat croit.

Cele şase sute de care îl urmară: ultimii israeliţi, printre care se aflau Poeri, Ra'hel şi Thamar, se crezură pierduţi văzând că duşmanul o apucă pe aceeaşi cale ca şi ei, dar, atunci când egiptenii intraseră bine, Moise făcu un semn: roţile carelor se desprinseră şi fu o învălmăşeală cumplită de cai şi de războinici, izbindu-se şi ciocnindu-se unul de altul; apoi munţii de apă suspendaţi în mod miraculos se surpară şi marea îşi închise apele, rostogolind în vârtejuri de spumă oameni, cai, care, ca firele de paie prinse în vâltoarea curentului unui fluviu.

Singur, Faraonul, plutind în cochilia carului său, trăgea, cu furia deznădejdii, ultimele săgeţi din tolbă în evreii ajunşi pe malul celălalt; după ce isprăvi săgeţile, deja aproape înghiţit de ape, doar cu braţul rămas în afară, apucă suliţa şi o năpusti împotriva Dumnezeului necunoscut pe care îl sfida încă din adâncul mării. Un talaz enorm se rostogoli pe ţărm, luând cu el ultimele rămăşiţe: din gloria şi din oastea Faraonului nu mai rămăsese nimic.

Pe celălalt ţărm, Miriam, sora lui Aaron, exulta şi cânta, acompaniindu-se la tamburină, şi toate femeile Israelului îi ţineau isonul bătând ritmul în pielea de colun. Două milioane de glasuri intonau imnul dezrobirii.

XVIII.

Tahoser îl aşteptă în zadar pe Faraon şi ajunse să domnească peste Egipt, după care în scurtă vreme muri. Fu îngropată în minunatul mormânt pregătit pentru rege, al cărui trup nu s-a mai găsit niciodată, iar istoria ei, scrisă pe papirus cu începutul capitolelor cu caractere roşii, de către Kakevu, grămătic al camerei duble a luminii şi păzitor al cărţilor, fu aşezat alături de ea sub împletitura de fâşii de pânză.

Pe cine regreta ea oare, pe Faraon sau pe Poeri? Grămăticul Kakevu nu o spune, iar doctorul Rumphius, care a tradus hieroglifele grămăticului egiptean, nu a îndrăznit să dea de unul singur un răspuns. În ceea ce îl priveşte pe lordul Evandale, nu a consimţit niciodată să se căsătorească,

deşi era ultimul din neamul lui. Tinerele miss nu şi-au putut explica răceala lui faţă de sexul frumos; dar, în cunoştinţă de cauză, nu şi-ar putea oare închipui că lordul Evandale s-a îndrăgostit retrospectiv de Tahoser, fiica marelui preot Petamunof, moartă de trei mii cinci sute de ani? Există, totuşi, nebunii englezeşti mai puţin justificate decât aceasta.

---

[1] Mormânt săpat în stâncă.
[2] Una dintre principalele divinităţi ale vechilor egipteni; zeiţă a naturii fecunde şi a maternităţii, soră şi soţie a lui Osiris.
[3] Vas poros în care se răceşte apa prin evaporare.
[4] Locuitori ai statului Media, creat în secolele VIII-VII î.H. În Podişul Iranului, cu capitala la Ecbatana. Înfrânţi de perşi, teritoriul lor devine o provincie a Imperiului Persan.
[5] Cambise al II-lea, rege al Persiei, fiul şi succesorul lui Cirus al II-lea cel Mare, domneşte între 528 şi 521 î.H., cucereşte Egiptul şi întemeiază aici a XXVII-a dinastie.
[6] Situată în apropiere de Teba, localitate în care s-a construit celebrul templu închinat lui Amon, refăcut şi mărit în vremea faraonului Ramses al II-lea. Ruinele lui se mai văd şi astăzi.
[7] Erou etolian din ciclul Argonauţilor.
[8] Tânăr grec din Bithinia, de o mare frumuseţe, sclav şi apoi favorit al împăratului Hadrian.
[9] Om preistoric din epoca cuaternarului.
[10] Referitoare la zeiţa Isis, reprezentată sub forma unei femei cu coarne de vacă şi cu un glob lunar pe cap.
[11] Elemente decorative executate în relief pe un zid, care însoţesc, încadrând parţial, un alt element decorativ, cu suprafaţa mai mare.
[12] A ausculta, în medicină, a asculta zgomotele din interiorul corpului, cu urechea sau cu stetoscopul, pentru a verifica funcţionarea organelor interne.
[13] Baghetă, însemn al zeităţilor câmpului.
[14] Pânză mare care acoperea teatrele sau arena circului la romani.
[15] Motiv ornamental stilizat, sculptat sau pictat, în formă de frunze de palmier.
[16] Maimuţă africană cu botul ascuţit ca al unui câine.
[17] Amenti desemnează apusul şi locuinţa morţilor pe care vechii egipteni o plasau spre asfinţit.
[18] Piatră preţioasă a unei bijuterii pe care sunt gravate figuri sau motive decorative.
[19] Motiv ornamental care reprezintă capul unui bou împodobit cu flori, panglici etc.
[20] Figură heraldică în formă de T. I se mai spune şi taf sau crucea Sfântului Anton.

[21] Spălare a corpului prescrisă de unele religii orientale pentru purificarea corpului.
[22] Vas funerar din Antichitate care avea expus pe capac un cap de om sau de animal şi în care se păstrau măruntaiele morţilor.
[23] Zeiţă egipteană pe care grecii o vor echivala cu Afrodita, zeiţa frumuseţii. Era reprezentată printr-o vacă sau printr-o femeie cu cap de vacă.
[24] Bijuterie regală masivă purtată pe piept, între un pandantiv şi un pieptar, de forma unui dreptunghi, care cuprindea diverse reprezentări, făcută din aur cizelat şi pietre scumpe.
[25] Cămaşă lungă dintr-o ţesătură foarte subţire purtată peste rochie.
[26] Specie de măgar sălbatic.
[27] Articulaţie a piciorului dinapoi al unui patruped, situată între gambă şi fluier.
[28] Partea inferioară a antablamentului care se sprijină pe capitelurile coloanelor.
[29] Strat orizontal de material (cărămidă, piatră etc.) care intră în zidăria unei construcţii.
[30] Lagună a litoralului egiptean despărţită de mare de o limbă de pământ pe care se înalţă Alexandria.
[31] Inflorescenţă în care pedunculele fiecărei flori pornesc toate din acelaşi punct şi se ridică la aceeaşi înălţime.
[32] Specie de arbore din Antile.
[33] Scriere demotică, scriere cursivă simplificată folosită în Egiptul antic.
[34] Preot care oficia un sacrificiu în Antichitate.
[35] Material preparat din var stins amestecat cu praf de marmură şi praf de cretă, folosit în decoraţiile arhitectonice; un fel de marmură obţinută din mortar şi ipsos amestecat cu gelatină, clei şi coloranţi.
[36] Siclu, shekel, monedă la vechii evrei.
[37] Rozasă, roză, ornament arhitectural în formă de trandafir, de stea.
[38] Element ornamental în formă de dinte.
[39] Monstru marin fabulos, despre care vorbeşte Biblia în Cartea lui Iov.

Table of Contents

[15]
[16]
[17]
[18]
[19]
[20]
[21]
[22]
[23]
[24]
[25]
[26]
[27]
[28]
[29]
[30]
[31]